

Diversitat

Cançons, danses,... activitats i recursos per a la convivència en la diversitat

ESTER BONAL, MARTA CASAS i NURI CASAS

Generalitat
de Catalunya

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

Gràcies a....

l'IES Miquel Tarradell, on el *diversitar-se* és una actitud indispensable per a compartir i aprendre

als companys i alumnes d'aquest institut que van fer possible el naixement del CD CONTRASTOS

a l'Escola de Música Municipal Can Ponsic i a la Fundació l'ARC Música per esdevenir continent i contingut de moltes sessions d'enregistrament

als alumnes i mestres de l'EMM Can Ponsic per llur dedicació, paciència i il·lusió a l'hora d'enregistrar

i al grup Brifània i al cor Jove Sinera per la seva col·laboració

Escola de música
Can Ponsic

Diversitat

Cançons, danses,... activitats i recursos per a la convivència en la diversitat

ESTER BONAL, MARTA CASAS i NURI CASAS

Generalitat
de Catalunya

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

Diversitat

Cançons, danses,... activitats i recursos per a la convivència en la diversitat

ESTER BONAL, MARTA CASAS i NURI CASAS

Equip de producció

Nuri Casas, Marta Casas i Ester Bonal

Equip d'edició

Teresa Climent, Elisenda Polinyà i Roser Argemí.

Agraïments

Mireia Hernández
Pere Romaní
Rosabel Ganyet
Neus Batlle

Il·lustracions:

Anna Romaní

Disseny gràfic

Clic Traç, sccl <www.clictrac.coop>

1a edició: juny 2005

Tiratge: 8.000 exemplars

Impressió: Printing Súria, S.L.

D.L.: B-29.200-2005

© Generalitat de Catalunya

Aprendre a conviure en la diversitat ha de ser un punt de partida i, alhora, una fita en qualsevol procés educatiu. Aquesta afirmació es posa cada vegada més en evidència, tant en l'àmbit escolar com en el de l'associacionisme educatiu i pren una força especial en contextos multiculturals. Per això cal disposar de metodologies i recursos adients.

La publicació que teniu a les mans vol ser una aportació al treball per a la convivència Intercultural a partir de la música. Un llenguatge que es transmet a través de les emocions i que tothom entén. Una proposta que parteix de l'experiència en pedagogia musical desenvolupada en contextos de diversitat per les autores i que vol, a més d'oferir orientacions i criteris, remarcar que és tan important la manera de fer les coses com les coses que es fan.

Diversita't s'edita en el marc de *Calidoscopi, Pla d'actuació per a la interculturalitat en el lleure*, un projecte fructífer de col·laboració entre la Secretaria General de Joventut i la Fundació Jaume Bofill, que ha generat, entre altres iniciatives, materials de suport adreçats als educadors i les educadores d'associacions educatives juvenils.

En aquesta ocasió, tal com va passar en l'edició de *Xarranca, jocs per a l'aprenentatge del català oral per a nous nadius*, l'interès del material publicat i la seva versatilitat fan oportú recomanar-lo i posar-lo també a la disposició de les persones que treballen en el context escolar. El Departament d'Educació de la Generalitat ha assumit aquest repte i ha volgut compartir la iniciativa de la seva edició.

Esperem que *Diversita't* estimuli la creativitat i la comunicació pròpies de la música i que qui l'utilitzi hi trobi una bona via per treballar els valors necessaris per conviure en la diversitat.

Marta Rosàs
Secretària General
Joventut

Marta Cid
Consellera d'Educació

Jordi Sànchez
Director Fundació
Jaume Bofill

Preàmbul

Segurament *Diversita't* no hauria estat possible sense la insistència de la Teresa Climent perquè les germanes Casas i l'Ester Bonal ens coneguéssim. Quan va plantejar de capitalitzar d'alguna manera la feinada que havia suposat l'arxiu de material didàctic de la Lluna Blava, de seguida va insistir en la possibilitat de treballar-ho a tres bandes. I va ser tot un encert; l'equip del *Diversita't* ha funcionat molt bé, i a molts nivells.

El nostre trio, però, va quedar coix el passat mes de maig, amb la mort de la Nuri. De fet, vam acabar *Diversita't*, ara fa poc més d'un any, ja amb la notícia d'una nova recidiva de la seva malaltia. Però el projecte era massa engrescador per deixar-lo a mig fer, i hi disfrutàvem massa per no continuar-hi treballant; ella la primera. Ara, plantejar la publicació de la nostra "obra" sense ella no és fàcil. Per una banda ho volem més que mai, i així ho vam tenir clar quan es va morir, perquè la seva feina és massa bona com perquè no perduri. Per altra banda, és molt difícil prendre cap decisió o plantejar cap qüestió sense la seva opinió i el seu criteri. Ella, que entenia tan de grups, segurament ho hauria explicat perquè un grup, quan en falta un dels seus membres, desapareix i cal constituir-lo de nou amb els membres que resten. I les membres que restem ens sentim massa soles per fer-ho amb la mateixa empena.

Volem que *Diversita't* sigui un tribut a la Nuri. A la seva energia, les seves ganes de viure, el seu coratge, la seva intel·ligència, el punt de rauxa que la feia genial. El seu gran coneixement, respecte i estimació per als infants i adolescents la van fer ser una mestra per a tots nosaltres, una gran terapeuta infantil, una gran educadora i, com ella deia, una defensora dels infants, les seves necessitats i els seus drets. La Nuri no es dedicava a la música des de feia anys (de fet, des de l'experiència de la Lluna Blava), però era una dona que cantava. L'última tarda que va estar conscient, molt debilitada pel procés de la malaltia i del tractament i ja acusant els símptomes de la neumonia de la qual no es va poder recuperar, encara va cantar. Una cançó de feia anys: l'apoteòsic cant final de la cantata que vam estrenar amb les corals del SCIC¹ l'any 92 al Palau Sant Jordi:

(...) s'ha acabat el recital
ja posem el punt final
però durem sempre en el cor
la cançó que mai no mor!
La cançó que mai no mor!²

Doncs que així sigui. Gaudiu d'aquesta obra com hem gaudit nosaltres fent-la, amb la mateixa passió i la mateixa alegria. I els que heu conegut i estimat la Nuri, sapiguen veure-hi el seu llegat, que us doni forces per tirar endavant en la vostra tasca professional i la vostra vida com ens dóna forces a nosaltres.

I a tu Nuri, gràcies per tot i molt especialment pels colors i la llum que has donat al *Diversita't*.

Marta Casas i Ester Bonal
Novembre de 2004

¹ Secretariat de Corals Infantils de Catalunya.

² De la cantata Cantijoc (lletra de Ricard Creus i música de Josep Pons).

índex

9	A tall de presentació
9	Conviure en la diversitat
10	Una perspectiva de treball
11	Per què treballem a partir de la música?
12	Com pensem l'educació en la diversitat a través de la música?
13	Què cal tenir en compte?
13	Orientacions bàsiques
14	La veu i el cos
14	Els instruments
15	Escoltar
15	El procés didàctic
16	Criteris d'indexació
17	PROPOSTES DE TREBALL
21	Activitats
23	Presca de contacte i integració en el grup
45	Reconeixement d'un mateix i de l'altre
69	Relació i mestissatge
87	Treball per projectes
107	Més repertori
159	Índex

A tall de presentació

Conviure en la diversitat

En els darrers anys, la presència creixent de persones procedents d'altres països a la nostra societat, ha posat de manifest l'existència d'una diversitat cultural. L'assentament progressiu de col·lectius immigrants i molt concretament de famílies amb fills i filles, ha traslladat amb força aquesta diversitat social a l'àmbit educatiu: a l'escola, a l'educació en el lleure... El que abans era excepció, ara és norma. El que abans podia ser exòtic, ara es percep com a preocupant. Es parla del nou repte de gestionar la diversitat, d'aprendre a viure i conviure en la diversitat.

Però la nostra societat, la nostra escola, les nostres associacions educatives juvenils, ja eren diverses abans d'aquesta presència. Si parlem en termes culturals, entre els "autòctons" no hi ha una homogeneïtat. Fins i tot abans que hi hagués gent procedent de l'estranger podíem trobar diferents formes i expressions culturals al nostre país: no és el mateix ser de la Seu, que de Vic, que de Tortosa, que de Palafrugell, que de Tàrraga... Ni podem oblidar-nos dels "altres catalans" que deia Francesc Candel, arribats de la resta d'Espanya, que van duplicar la població de Catalunya als anys seixanta i setanta. Ni de les minories culturals històriques, com els gitanos, que no han "immigrat" mai i són tan "d'aquí" com el que més.

Les diferències culturals no són l'únic factor de diversitat, i d'això, des dels àmbits educatius, en sabem un munt: hi ha diferències socioeconòmiques, físiques, de gènere, d'edat, familiars, geogràfiques, personals... que són importantíssimes. Cada persona és un món i, des de sempre, cada alumne que hem tingut a classe, cada nen o nena que ha passat per l'agrupament, per l'esplai o pel casal és diferent.

En el nostre projecte tenim molt clar aquest fet. Parlar de diversitat és parlar de diversitats: de les múltiples diversitats que trobem en els grups de nens i nenes, d'adolescents o de joves amb els quals treballem, i que van més enllà del lloc on van néixer o d'on van venir els seus pares i les seves mares.

És per això que no podem dissociar el treball per a la convivència intercultural del treball per a la convivència en la diversitat; en qualsevol diversitat.

En aquesta publicació, com a recursos per treballar la convivència en la diversitat, d'una banda pretenem aportar un material ordenat per diferents criteris i, per altra banda, oferir una sèrie de propostes d'activitats per fer amb grups de nens i nenes, ja sigui en un àmbit de lleure o en un context educatiu més formal.

Una perspectiva de treball

El treball que us presentem respon a la voluntat d'oferir recursos per treballar la convivència, a partir de l'experiència en pedagogia musical en contextos de diversitat. Les tres autores partíem de formacions, plantejaments i motivacions diferents a l'hora de plantejar-la. Això en ocasions ha dificultat la nostra tasca: en les primeres trobades teníem tant per dir-nos i compartir i discutir, perquè les nostres mirades, tot i que similars, enfocaven des de diferents dimensions, que ens costava avançar. Però aquesta diversitat de partida, sobretot, ens ha enriquit i ens ha permès presentar-vos un material molt més interessant i adaptat a altres visions i necessitats.

Les activitats i propostes que teniu entre mans són fruit de l'experiència i la reflexió de cadascuna de nosaltres, a partir del treball de la música amb nens i nenes, tant en l'àmbit del lleure com en l'educació formal. Pràcticament totes les activitats que us proposem, per tant, han estat "testades": han sorgit de la necessitat i els interessos dels grups amb els que treballàvem, del treball conjunt amb educadors, monitors, professorat..., i sobretot amb els grups de nens i nenes, nois i noies que ens han permès gaudir treballant.

L'aportació que ens sembla més interessant d'aquest material, però, no són les activitats que recollim, sinó la mirada que hi posem, les propostes de treball que fem. Per treballar la convivència en la diversitat no és tan important fer una cançó d'aquí o d'allà, que parli d'això o d'allò, com plantejar-la d'una forma adequada i posar èmfasi en determinades qüestions. Però les indicacions que donem tampoc no són receptes màgiques. Són només orientacions, recomanacions que podeu adaptar al vostre gust. Us presentem diferents indexacions del material, perquè cadascú pugui seguir el propi camí per triar una activitat i un treball.

Esperem que amb les nostres propostes, i tal com hem fet nosaltres, us *diversiteu*: vaja, que us divertiu d'allò més vivint i gaudint la diversitat amb la que cada dia trebal·leu.

Nuri Casas, psicòloga clínica especialista en grups i psicoterapeuta infantil, i Marta Casas, antropòloga especialitzada en temes d'immigració, diversitat i interculturalitat, provinents del món del cant coral infantil i amb una breu experiència en la docència de la música a primària i secundària, van participar, juntament amb altres professionals, en l'experiència de la Lluna Blava, un projecte d'introducció de la música com a recurs pedagògic en centres de lleure de barris desfavorits. Amb el suport de la Fundació Serveis de Cultura Popular (actualment integrada en la Fundació Jaume Bofill), el projecte de música de la Lluna Blava es va desenvolupar des de l'any 1992 fins al 1998 al Casal dels Infants del Raval i al Centre Obert Joan Salvador Gavina, amb una breu experiència a l'Ateneu Popular de Sant Roc de Badalona. L'arxiu de material didàctic de la Lluna Blava és, de fet, l'arrel de la proposta del material que avui teniu a les mans.

Ester Bonal actualment és mestra de música i cap d'estudis de l'Escola de Música Municipal Can Ponsic, de Barcelona, on ha dut a terme diferents projectes en què s'interrelaciona la música amb moviment, amb pinzellades escèniques, etc. Cal remarcar la seva experiència com a professora de música a l'IES Miquel Tarradell, del barri del Raval de Barcelona, on va dur a terme diversos projectes interdisciplinaris, en col·laboració amb altres companys del centre. Juntament amb l'equip de la Fundació l'ARC Música, el gener de 2005 ha començat un projecte nou al barri del Raval: la creació d'un Centre de Música i Escena (Xamfrà), amb la idea de contribuir a la millora del coneixement mutu i a la convivència de nens i joves del barri a través de la participació en tallers grupals de música, teatre i dansa.

Per què treballem a partir de la música?

"La finalitat de tota educació és ajudar l'individu a créixer en la seva singularitat, que només troba la seva raó de ser dins de la comunitat. La integració (o reconciliació de la singularitat individual amb l'entorn social) és una condició imprescindible perquè hom esdevingui ciutadà/ana de ple dret."

(Herbert Read: Educació per l'Art)

Si el punt de partida és, doncs, el supòsit que la finalitat general de l'educació és fomentar el creixement d'allò que cada ésser humà posseeix d'individual, harmonitzant alhora la individualitat així aconseguida amb la unitat orgànica del grup social on s'ubica l'individu, aleshores l'educació estètica, i dins d'aquesta la música, esdevé fonamental en el procés educatiu de qualsevol persona.

La dimensió vivencial

La música, al ser un llenguatge tan ric, possibilita un aprenentatge vivencial perquè entra a tots els racons i envaeix els sentits, deixant en un segon terme actituds i creences, que deixen de tenir la força habitual, o desapareixen momentàniament. A vegades canviem d'estat d'ànim cantant una cançó, ens posem contents, o deixem de pensar en allò que ens preocupava. Ja se sap... qui canta els mals espanta.

Les experiències vivencials i lúdiques que ens proporcionen les activitats relacionades amb la música, per tant, són molt útils a l'hora de plantejar la modificació dels prejudicis i el contacte i el coneixement dels altres des d'una perspectiva de les emocions i els sentiments.

La dimensió grupal

El llenguatge musical és l'únic que permet la vivència de la simultaneïtat: quan aprenem una cançó o la cantem, o quan aprenem els passos d'una dansa, hem de tenir en compte que aquest aprenentatge es produeix dins un grup. En un mateix moment podem estar picant cadascú un ritme diferent, o tocant cadascú una melodia diferent, de forma simultània i el que en resulta, la música, ens proporciona un gaudi estètic i una vivència compartits. I això és el que distingeix la música i la dansa de la resta d'expressions artístiques.

Sovint, després de ballar una estona, ara amb aquesta, ara amb aquell, descobrim que hi ha persones que no havíem vist, o amb les que no ens havíem donat la mà, i ens sorprenem, fins i tot ens alegrem d'aquest descobriment. La dinàmica del grup pot potenciar la vivència de persones que participen d'una activitat, facilita l'aprenentatge, i la percepció de formar-ne part ens pot donar seguretat i servir per als nostres processos de creació identitària. Si tenim en compte aquests elements, podem aprofitar al màxim una activitat musical.

La dimensió cultural i sociocultural

Com qualsevol acte fruit de la creació humana, la música té una important dimensió cultural. Tant si analitzem la música popular i tradicional de qualsevol zona com si parlem de la creació d'un compositor, mai no podem entendre-la independentment d'una cultura. I no hem d'entendre les cultures com a objectes estàtics i acabats. Com la música, són dinàmiques, sotmeses a influències, fruit de fusions i mestissatges.

Però en la mateixa mesura que la música és fruit i reflex d'una determinada cultura, també ho és d'unes determinades condicions socials, i no es pot analitzar amb independència de la classe social que l'ha generat o a la que s'adreça. Històricament, com en l'actualitat, cada classe o grup social ha tingut les seves formes d'expressió musicals.

La música ens apropa a la manera d'entendre el món que té cada cultura i cada grup social i ens permet ampliar els nostres referents. Però també ens serveix d'exemple de com les cultures (i dins d'elles els diferents grups socioculturals) són permeables, es relacionen i s'influeixen i, sobretot, s'enriqueixen; sempre, és clar, la relació entre elles sigui en un pla d'igualtat i que no es produeixi una relació desigual ni el domini d'una sobre l'altra.

Com pensem l'educació en la diversitat a partir de la música?

Els recursos que presentem a Diversita't, ens proporcionen diferents matèries primeres bàsiques, a partir de les quals podem treballar, però també diferents opcions metodològiques i recursos que ens permeten assolir els objectius que plantegem per a l'educació en la diversitat a través de la música.

Les matèries primeres:

El llenguatge verbal: qualsevol cançó ens permet entrar en l'univers de la llengua i la paraula d'una manera atractiva.

El llenguatge musical: darrere de qualsevol activitat de música hi ha explícit o implícit un treball del propi llenguatge musical (encara que no haguem estudiat mai música!).

El llenguatge corporal: la dansa i el moviment són també formes d'expressió i comunicació no verbals.

Els recursos i les metodologies:

L'aprenentatge vivencial: la percepció i l'expressió. La realització d'activitats de música ens proporciona experiències vivencials amb càrrega afectiva que ens permeten acostar-nos als altres, acceptar-los i conèixe'ls millor a través de la identificació afectiva i l'empatia. En aquestes experiències, cadascú pot expressar-se i fer sentir la seva veu.

Les dinàmiques grupals: les dinàmiques inherents al funcionament de qualsevol grup ens donen l'oportunitat de treballar la relació dintre del grup i entre diferents grups, tant a nivell individual com col·lectiu.

La transversalitat: els centres d'interès, els eixos transversals, poden ser molt fàcilment conduïts a través d'una activitat musical. La contextualització d'activitats concretes en projectes educatius més amplis afavoreix els aprenentatges significatius.

La cooperació i el treball per projectes: el fet de compartir una experiència en un espai i un temps determinats, i molt especialment quan es tracta d'una vivència lúdica, facilita la percepció del grup i genera cohesió, molt necessària per al treball en equip i la convivència.

El gaudi estètic: el plaer personal que ens proporcionen les coses boniques esperona les actituds de superació i esforç i n'és, alhora, la recompensa.

L'adopció d'actituds flexibles: A partir d'algunes activitats podem fomentar actituds flexibles per adaptar-nos als canvis, allunyant-nos dels estereotips.

La comparació: comparant estructures musicals, temàtiques, ritmes... entre músiques diferents podem adonar-nos, a més de les diferències que hi ha, de les semblances que hi trobem, i de l'enriquiment de la interacció.

Els debats i la reflexió crítica: a partir d'una activitat podem generar un procés de reflexió i aprofundiment sobre temes concrets que ens interessi treballar, fomentant les actituds crítiques i la capacitat de reflexió.

La recerca temàtica: una activitat ens pot conduir a investigar, ja sigui des de la nostra realitat immediata (entorns familiars, grups primaris...) o a través d'altres mitjans (noves tecnologies, treball de camp...) per ampliar el coneixement d'un determinat tema o d'una determinada realitat.

La improvisació i la creació: a partir dels materials que proposem i utilitzant-los com a referents podem manipular-los i crear-ne de nous.

QUÈ cal tenir en compte?

Una vegada llegits els apartats anteriors, cada lector/a s'haurà fet una idea personal del perquè d'aquesta publicació i podrà decidir, segons interessos i experiència, si vol i pot aprofitar-la com a material de suport i recurs per a la seva tasca educativa.

Ara bé, per a aquelles persones a les quals pugui ajudar, incloem en aquest apartat alguns aspectes didàctics que, encara que siguin obvis, pensem que poden ser una "guia d'observació-acció".

Si l'objectiu darrer és "aprendre a conviure en la diversitat", serà gairebé més important "la manera com" fem les coses que no pas quines coses fem.

Voldríem deixar clar, però, que aquesta convivència en la diversitat serà punt de partida i fita en qual-sevol procés educatiu, ja sigui en un entorn del *món del lleure* com en un entorn d'educació *formal* o *reglada*. En cap cas s'haurien de "deixar passar" actituds que perjudiquen aquest respecte per a la diversitat (encara que l'individu o individus que les manifestin puguin ser "ben acceptats", "brillants musicalment", etc.).

L'aprofundiment del propi llenguatge musical que assolirem, naturalment, estarà d'acord amb el context educatiu, la tipologia dels nois i les noies, el tipus de formació de l'educador/a, etc.

Orientacions bàsiques

La música, en la seva condició de llenguatge que es transmet a través de les emocions, s'inclou en el grup de llenguatges anomenats *estètics*. Si nosaltres parem esment, a l'hora de cantar o tocar una cançó, quan toquem o ballem una dansa... farem que cada noi/a, al seu ritme, també en vagin tenint.

No cal que cantem o ballem com *el* o *la millor*, però sí que cal mantenir una actitud de *formació continuada* cada vegada que ho fem.

Sovint és qüestió de parar atenció en aspectes que ens passen inadvertits (Per què ens agrada tant aquest/a cantant? Què fa amb la veu? Com i quan respira? Respecta les frases poètiques quan canta?, etc.).

Si *mirem* amb atenció els moviments dels balladors, els braços i el cos dels percussionistes, si *escoltem* amb atenció...podeu ben creure que n'aprendrem molt.

Són aquestes capacitats de **mirar** i **escoltar**, que es cultiven a través de la música i les danses, les eines que ens ajudaran a compartir vivències que ens portaran a adoptar una actitud oberta vers el nostre entorn i els nostres semblants.

La manera com ensenyem una cançó, una dansa, una peça instrumental..., com plantejem una audició..., pot ser tant o més important que la peça que hem triat perquè tracta d'un tema determinat (sobre el qual volem parlar), és originària d'una cultura allunyada de la nostra, es canta o toca per una funció social determinada, etc.

El propi procés didàctic, moltes vegades, ens crea les condicions de treball adients; és l'artífex que ens porta a la vivència i a la presa de consciència col·lectives. Aquests processos tenen, sovint, punts de contacte amb costums, funcions de la música en altres societats o grups socials; altres vegades impliquen el contacte físic entre els membres del grup, la comunicació no verbal, el somriure o, per què no, la vergonya compartits, la necessitat de ser "més d'un", etc.

La veu i el cos-moviment

Si volem ensenyar una cançó, podem col·locar el grup en "formació coral tradicional", però també en rotllana, en dues files encarades, en petits grups, etc. Hi ha cançons que tenen diàlegs, expliquen històries, tenen un fragment més o menys llarg que sempre es repeteix igual (resposos, tornades...), fan "preguntes i respostes" musicals, es canten o cantaven per treballar, es poden cantar a cànon, etc.

En cada cas podrem jugar amb la disposició espacial del grup, afegir-hi moviment, percussió corporal, solistes o petits grups, etc.

De manera semblant, a l'hora d'ensenyar una dansa, la disposició del grup en l'espai voldrà facilitar el contacte i l'aprenentatge i serà diversa segons les peculiaritats de la dansa, així com serà divers l'acostament als diferents elements musicals i cinètics de la dansa (cantant la melodia, partint dels moviments i les seves seqüències, tant individuals com grupals, presentant el moviment de peus amb les mans o els dits –de manera que s'aprèn a "escala", hi ha menys dispersió inicial, ens fatiguem menys de veu i cos,...– etc.).

Aquesta diversitat en la manera de presentar i executar les cançons i danses esdevé un element molt útil per a la motivació dels nois i les noies, per mantenir-los despert l'interès, per observar capacitats, caràcters... Per poder ajudar allà on pensem que ho necessiten.

Cal tenir en compte, però, que qualsevol d'aquests recursos ha d'ésser una eina que potenciï l'expressivitat i el gust dels nois i les noies i que els ajudi a gaudir de cantar o ballar plegats (prescindirem, doncs, de recursos que comportin una dificultat afegida i excessiva per als nois i les noies, o que potser són adients per a una melodia, però no ho són gens per a una altra).

Una rotllana ens "col·loca" a tots en un mateix espai social, el semicercle permet una bona observació per a l'aprenent i per a l'educador/a, les files encarades, les parelles... faciliten la comunicació visual entre els i les participants, etc.

El fet d'acompanyar una cançó de feina amb un obstinat rítmic (sempre es repeteix igual) que imita el so de l'eina de treball, les petites dramatitzacions gestuals... ajuden nois i noies a "viure la sensació" de l'esforç, de la calor,... de l'ambient, del context on se situa la cançó, alhora que els fa sentir membres actius del grup.

El fet d'afegir un "canvi de parella" en una dansa, buscar danses que ha d'executar tot el grup conjuntament per poder-les ballar, aprendre danses de "trio" per trencar la tendència al rebuig a aparellar-se, pautar el procés d'aprenentatge de manera que es vagin vençant recels de manera progressiva i amb la màxima naturalitat ajudarà nois i noies, entre moltes altres coses, a compartir-la i a gaudir-ne.

Els instruments

Per al treball de conjunt instrumental cal que les peces i els arranjaments vagin d'acord amb les capacitats de nois i noies (apreciació, comprensió, habilitat tècnica, coordinació...).

És preferible que les peces puguin donar peu a improvisar, puguin relacionar-se amb el cant, la dramatització, el moviment o la dansa.

La tria del repertori hauria de fer-se sempre segons els objectius que es pretenen treballar d'acord amb el gust personal.

Escoltar

A les audicions, la "interactivitat" s'ha de posar de manifest perquè la percepció i el nivell d'apreciació de nois i noies millorin.

Aquesta interactivitat s'aconseguirà de diferents maneres, a vegades "acompanyant" el que escolten amb percussió corporal, amb instruments, cantant suaument... Sempre han de ser pinzellades en què la participació implica la no desconnexió i el manteniment de l'interès.

El moviment, a vegades dansa, a vegades coreografia d'un passatge, implica harmonia corporal, disposició lliure o organitzada a l'espai, vivència integral d'allò que rebem a través de l'orella.

Altres vegades, les circumstàncies que envolten la composició de la peça que escoltem, el tema de què tracta la cançó, la història a la qual pertany (si és un fragment d'una òpera, poema èpic, conte...) faran de la narració i discussió la millor manera d'interaccionar amb els oients.

El procés didàctic

El procés ha de tenir com a punt de partida l'aproximació a elements que conté la peça.

L'aproximació pot fer-se a través de la percussió corporal, amb la veu, amb el moviment, el joc, la dansa, instruments convencionals o elements sonors, l'audició, etc.

Tots els participants poden fer diferents papers, de manera que els rols s'intercanvien i la peça s'aprèn amb més profunditat.

També pot ser molt positiu el fet d'incloure suggeriments dels participants.

L'anàlisi i la reflexió ajudarà a nois i noies a prendre consciència dels temes sobre els quals s'ha treballat a través de la peça, tant pel que fa a l'educació en valors com pel que fa a educació musical (desenvolupar-los un vocabulari bàsic ens facilitarà els processos posteriors i permetrà anar-ne abordant de més complexos - que l'evolució anirà requerint).

A l'hora de cantar i tocar cal establir uns codis i senyals de direcció, a través de la direcció formal, tocant un instrument, amb el moviment, etc.

El plantejament detallat d'aprenentatge de cada cançó, dansa, audició... ha de ser singular per a cadascuna. En trobareu alguns exemples al llarg d'aquesta publicació, però ha de ser a través de la vostra experiència personal, posant en pràctica recursos d'aquí i d'allà i inventant-ne de nous que se us aniran acudint..., que anireu fent el vostre propi "banc" d'idees i recursos.

Criteris d'indexació

La clau de la utilitat dels recursos que presentem és la seva flexibilitat. El treball de la convivència en la diversitat s'ha de basar, precisament, en l'adequació dels recursos a cada necessitat, a cada context, a cada grup, a cada educador o educadora. En cap cas les orientacions que donem s'han d'interpretar com a normes o com a fórmules màgiques que funcionen. L'educació en la diversitat és molt més que fer alguna de les activitats que proposem, tal i com les proposem.

Per això, les maneres d'indexar les activitats proposades són volgudament múltiples, perquè la nostra intenció és que cadascú pugui fer el seu propi recorregut a través de la publicació, segons els vostres objectius de treball, centres d'interès, projectes, possibilitats i gustos.

Primera classificació: idees per treballar la convivència en la diversitat. Hem distingit tres apartats en funció de les propostes de treball que presentem: activitats, que classifiquem en activitats de presa de contacte i integració en el grup, activitats de reconeixement d'un mateix i de l'altre i activitats de relació i mestissatge; treball per projectes; i més repertori.

- Activitats de presa de contacte i integració en el grup de reconeixement d'un mateix i de l'altre de relació i mestissatge.
- Treball per projectes
- Més repertori

Segona classificació: per continents d'origen. Per a la classificació per continents d'origen hem utilitzat criteris estrictament geopolítics segons la zona d'origen de la cançó o dansa (sigui popular o d'autor). De la mateixa manera, per especificar el país o zona d'origen, ens hem guiat per criteris polítics tenint en compte les fronteres entre els estats.

- Àfrica
- Amèrica
- Àsia
- Europa
- Oceania
- Arreu del món

Tercera classificació: per edats recomanades. Insistim que només fem una recomanació per grups d'edat que no s'ha de seguir al peu de la lletra necessàriament. Cadascú pot adaptar les activitats a altres grups d'edat seguint el seu propi criteri.

- 3-5 anys
- 6-9 anys
- 10-12 anys
- 13-16 anys

Quarta classificació: per tipus d'activitat. Moltes activitats es poden trobar en més d'un epígraf: podem fer audició de totes les cançons i músiques de dansa, podem aprendre a cantar algunes de les cançons que proposem com a audició o per a una dansa, podem inventar acompanyaments amb instruments, danses i moviments... De tota manera, hem cregut oportú incloure també aquesta classificació, d'acord amb les propostes concretes que fem en cada cas.

- Cançó
- Dansa i moviment
- Audició
- Utilització d'instruments (inclòs el propi cos)

Cinquena classificació: index alfabètic

Propostes de treball

Activitats

Activitats de presa de contacte
i integració en el grup

Activitats de reconeixement
d'un mateix i de l'altre

Activitats de relació i mestissatge

Treball
per
projectes

Més
repertori

indexacions

Activitats

Les activitats que us proposem a continuació tenen un format de "fitxes" didàctiques que, repetim, pretenen oferir-vos exemples que han funcionat, a nosaltres i a altres persones. La vostra creativitat, el vostre tarannà, les manies, els gustos... faran que aquest petit recull es pugui ampliar tant com vulgueu.

**Activitats de presa de contacte
i integració en el grup**

**Activitats de reconeixement
d'un mateix i de l'altre**

Activitats de relació i mestissatge

Activitats de presa de contacte i integració en el grup

Per definició, la convivència es fa a l'espai grupal i és des d'aquest espai que s'ha de treballar. I proposem treballar, en primer lloc, **la presa de contacte amb l'altre divers** (sigui quin sigui el factor de diversitat). Les activitats que proposem, en l'àmbit grupal, legitimen el contacte i la relació amb els altres: una dansa de moviment grupal o una activitat de contacte físic ens porta inevitablement a establir contactes no basats en criteris d'afinitat (no em relaciono amb el que és com jo o amb el que m'agrada, el que conec, sinó amb la parella que em toca en la dansa, amb qui tinc al costat, amb els del mocador del mateix color...).

Però la relació amb el grup no és només per prendre contacte, **cal fer-se un lloc dins del grup, establir una relació amb la resta de membres**, i això també ho podem treballar a partir d'aquestes activitats.

HOLA, DIGUE'M COM ESTÀS?

cançó

Europa-Catalunya

edats recomenades

Hola (Mireia, khalid, Ruben, Malika...), digue'm com estàs?
Molt bé (cansada, fatal, bé...)
 I les teves amistats com van?
Molt bé
 Farem el possible per ser bons amics
 Hola (Mireia, Khalid, Ruben, Malika..), digue'm com estàs?
Molt bé

Musical score for the song "HOLA, DIGUE'M COM ESTÀS?". The score is written in 2/4 time and includes the following lyrics and musical notation:

Ho - la (Nom) Di - gue'm com es - tàs *(molt bé, fatal...)*
 popularitzada

i les te - ves a - mis - tats com

van? *(Molt bé)* Fa - rem els pos -

si - bles per ser bons a - mics Ho - la

(Nom) di - gue'm com es - tàs

REFERÈNCIA

Tradicció oral. CD 1 Diversita't **Pista 1** (EMM Can Ponsic).

Aquesta cançó és molt senzilla, ens ajuda a recordar els noms i va molt bé per començar una sessió de música o una altra activitat.

PROPOSTA DE TREBALL

Proposem utilitzar-la per donar un espai a nens i nenes perquè es preguntin i diguin com estan (per això proposem que la resposta sigui variable).

Per ensenyar-la, ho farem per frases. Nosaltres preguntarem directament a un nen o a una nena, i esperarem la resposta:

Hola Pere, digue'm com estàs?

Esperarem que en *Pere* ens contesti, i, si no, li ensenyarem a fer-ho.

Ho repetim unes quantes vegades, fins que el grup entengui la dinàmica de la cançó. A continuació demanarem al grup que ens preguntin a nosaltres, i d'aquesta manera exemplificarem que no sempre s'ha de contestar el mateix, sinó en funció de com realment ens trobem.

Seguim el joc, cada nen/a pregunta a un/a altre/a.

També podem proposar un exercici d'expressió corporal: en el moment de respondre, en lloc de dir-ho, ho expressem amb llenguatge no verbal.

OBSERVACIONS

El nom és molt important, és allò que ens identifica, i, per tant, si ens oblidem del nom d'un nen o d'una nena, d'alguna manera li estem dient que no ens interessa gaire (encara que el problema sigui només de memòria!), de manera que estaria bé que estiguéssim atents que tots els nens i les nenes puguin participar-hi, en especial aquelles i aquells que normalment no tenen gaire veu al grup.

REFERÈNCIA

Nass Marrakech: *Sabil 'a 'salaam*.
CD 1 Diversita't **Pista 2** (versió dels alumnes de l'IES Miquel Tarradell extreta del CD *Contrastos*).

És una cançó de benvinguda en estructura de crida-resposta, que convida a la participació de tothom.

Es pot acompanyar amb darbukas, djembés, caixons, panderos... i algun instrument de placa (xilòfons i metalòfons).

Si disposem d'un instrument melòdic (flauta, clarinet, teclat, violí...) podem fer els fragments instrumentals, però si no se'n té cap, també es poden fer aquests passatges cantant-los amb *na* o *la*.

PROPOSTA DE TREBALL

L'execució de la peça en comunitat afavoreix la cohesió i el sentit de pertinença al grup a través de la música.

És una peça que, tot i no ser difícil, té una notable complicació a l'hora d'interpretar-la. Requereix una mica de feina, però de segur que la vivència i el resultat faran que valgui la pena l'esforç.

Un o una solista canta els dos primers versos i després fa la crida que la comunitat respon.

L'aprenentatge de la cançó el podem fer seguint el seu propi esquema i per repetició.

L'obstinat rítmic que acompanya la cançó es manté (amb participació de més o menys instruments a l'hora) al llarg de tota la cançó.

La introducció és més complexa, però pot substituir-se per l'entrada de l'obstinat directament o pensant-ne una més senzilla.

OBSERVACIONS

És una peça que va guanyant força i alegria a mida que es va cantant i que deixa als nois i noies un sentiment proper a l'eufòria quan la fan tots junts.

AMICS (Guida Sellarès)

cançó / moviment

Europa-Catalunya

edats recomenades

Un amic per la mà dreta,
 el saludo amb la mà esquerra,
 junts ens belluguem i li faig
 dos petons al nas (mx,mx)
 Caminem, les mans enllaçades
 Caminem i el cul remenem
 Una volta cap aquí i una volta cap allà
 L'abraço ben fort per tornar a començar

Un a- mic per la mà dre- ta el sa- lu-do amb la mà es- que- rra junts ens be- llu guem i li faig
 dos pe- tons al nas Ca - mi nem les mans en - lla - ça - des Ca - mi -
 nem i el cul re - me nem nem U - na vol - ta cap a - qui i u - na vol - ta
 cap a - llà l'a - bra - ço ben fort per tor - nar a co - men - çar

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't Pista 3 (EMM Can Ponsic).

És una cançó per a petits que implica el contacte físic perquè els nens van fent el que diu el text.

PROPOSTA DE TREBALL

Aquesta cançó és una presa de contacte dels diferents nens i nenes de manera espontània i aleatòria. La dansa-joc porta al contacte físic de manera desenfadada i al contacte visual espontani.

Els nens i les nenes s'agafen de la mà i fan un cuc al davant del qual es col·loca l'educador/a que va caminant i cantant la cançó.

L'educador/a atura el cuc seguint una línia imaginària o pintada a terra i s'avança mínimament perquè tots els nens puguin imitar els gestos que van acompanyant cada frase (si són molt petits podem posar un gomet o llaçada en una mà o canell, per diferenciar dreta i esquerra). Quan ja ho han après els encarem en dues files i fan la cançó amb un/a company/a. Si tanquem la doble fila en un doble cercle, cada vegada podem canviar de parella (desplaçant una de les rotllanes cap a la dreta o esquerra).

OBSERVACIONS

Es poden fer altres cançons de salutació, observar com es saluda en diferents llocs, llengües,... quins gestos acompanyen la salutació (la mà, petita reverència, dos o tres petons, fregar-se el nas...). Podem inventar fórmules noves de salutació, sonores i gestuals. Què passa si no sabem com contestar una salutació? Com hi podem posar remei? És important saludar-se i acomiadar-se?

Els nens i les nenes poden demanar als pares o avis que els ensenyin cançons de salutació per cantar-les amb el grup.

1

2

3

4

5

6

7

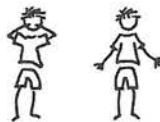

8

\wedge = noi \cup = noia $\wedge\cup$ = parella amb la mà agafada, mirant endavant $\times\cup$ = parella encarada amb les mans agafades $\begin{matrix} \text{no} \\ \text{ni} \end{matrix}$ = posició "V" $\begin{matrix} \text{no} \\ \text{ni} \end{matrix}$ = posició "W"
 $\wedge \rightarrow$ = desplaçament lateral cap a la dreta $\wedge \leftarrow$ = lateral cap a l'esquerra $\wedge \updownarrow$ = endavant i enre \updownarrow = primer camí endavant i segon enre $\swarrow \searrow$ = diagonals
 \curvearrowright = volta cap a la dreta sobre si mateix ♩ = peu dret ♩ = peu esquerre (♩) o (♩) = sense pes ♩ o ♩ = donant un cop (accent) ♩ o ♩ = pas de corre (lleuger)
 ♩ o ♩ = salt sobre el peu dret ♩ o ♩ = salt en peus junts ♩ o ♩ = creuar per darrere ♩ o ♩ = creuar per davant ♩ o ♩ = arrossegar el peu ♩ o ♩ = picar de mans

front - pensament

llavis - paraula

cor - sentiments

posició inicial

La simbologia de la dansa és, d'entrada, la pertinença al grup (1).

Els gestos que fem la 2ª vegada que la cantem (2) volen donar la benvinguda s'arribi d'on s'arribi (N/ S/ E/ O)

Els gestos de la tercera vegada (3) donen la benvinguda amb el pensament, la paraula i el cor (sentiments).

OBSERVACIONS

D'aquesta dansa se'n pot fer una petita "representació", ballant-la, en un principi un petit grup en el qual s'hi van afegint nens i nenes "nous".

El fet que la dansa expressi corporalment la benvinguda al nouvingut o nouvinguda, arribi d'allà on arribi, ens pot donar peu a fer un exercici de reflexió de "què t'agradaria si fossis tu el nouvingut".

Λ = noi	∩ = noia	Λ∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant	ΣΣ = parella encarada amb les mans agafades	= posició "V"	= posició "W"
Λ → = desplaçament lateral cap a la dreta	Λ ← = lateral cap a l'esquerra	Λ ↑ ↓ = endavant i enrere	↓ = primer camí endavant i segon enrere	= diagonals	
= volta cap a la dreta sobre si mateix	♩ = peu dret	♩ = peu esquerre	(♩) o (♩) = sense pes	♩ o ♩ = donant un cop (accent)	♩ ♩ = pas de correr (lleuger)
♩ ♩ = salt sobre el peu dret	♩ ♩ = salt en peus junts	♩ o ♩ = creuar per darrere	♩ o ♩ = creuar per davant	♩ o ♩ = arrossegar el peu	♩ ♩ = picar de mans

SABEU QUI SÓC? (Adap. Ester Bonal)

cançó / instruments

Europa-Dinamarca

edats recomenades

Sabeu qui sóc?
M'heu d'endevinar
No faig olor
ni se'm pot tocar.
Si em vols tastar
boca no et caldrà.
No has de mirar,
només escoltar.

Sa - beu qui sóc? M'heud'en- de - vi - nar No faig o - lor ni se'm pot to - car
Siem vols tas - tar bo - ca noet cal - drà Nohas de mi - rar No - més es - col - tar

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 5** (EMM Can Ponsic).

És una melodia religiosa danesa senzilla, de només 3 notes que s'organitzen en dues frases en forma de pregunta-resposta.

PROPOSTA DE TREBALL

La podem utilitzar com a **activitat de presentació i coneixement dels noms** de nens i nenes del grup, noms i cançons amagats.

Cantem la cançó sencera perquè endevinin què és (el so o la música).

La podem aprendre per repetició. La canto per períodes de dos compassos que nens i nenes repeteixen, després enllaço quatre compassos i els han de repetir, canto la primera frase i em contesten la segona, al revés... La cantem sencera.

Ens asseiem en rotllana i ens "passem" el nom, que ha de dir-se en dues pulsacions (o un tic-tac del rellotge). Deixem dos silencis entre nom i nom (picant a la falda) i després ja els podem dir seguits, en cadena.

La cadena de noms té múltiples variants que es poden anar fent en diferents ocasions: cadascú diu el seu nom, cadascú diu el del nen o la nena del costat, tots diem tots

els noms de la rotllana, la "frase maleïda" (cadascú diu tots els noms des del primer que ha començat), els piquem sense dir-los.

Cantem la cançó i mentre cadascú pica el seu nom (obstinat rítmic: *que es repeteix sempre igual*). Quan acabem de cantar l'endevinalla pico els noms sense dir on he començat (els nens ho endevinen).

Una altra proposta és fer petits **grups de manera aleatòria**: *Les cançons amagades*.

Nens i nenes piquen els seus noms passejant-se per l'espai i busquen el nen o la nena que té el mateix ritme en el seu nom (coincideixen el nombre de síl·labes i l'accentuació). S'agrupen, per exemple: Alba-Sara-Carles,... Carolina-Darinada... Mohamed-Adrià... Mireia-Joan Carles-Maria-Carlota-Itziar... Guillem-Rachid-Martí...

Cada grup es pensa el ritme d'una cançó que tots coneguin (sense que els altres la sàpiguen) i s'"entrenen" una mica.

Una vegada fets els grups cada grup pot picar el seu ritme amb diferents parts del seu cos, en parelles, amb instruments de petita percussió (agrupats per famílies)... Canten sabeu qui sóc? I en els compassos 2-4-6-8 piquen el seu ritme una vegada.

Acabada l'endevinalla, un dels grups pica la seva "cançó amagada" i els altres l'han d'endevinar. Es repeteix l'endevinalla fins que tots els grups han picat la seva cançó amagada.

Si disposem d'instruments Orff (i ens hi veiem en cor), podeu acompanyar l'endevinalla amb la petita

instrumentació que adjuntem amb la partitura de la cançó.

Si som en una classe de música, també podem aprendre la cançó a partir del ritme.

Ex: Pico pam pa-ra pam (silenci) i nens i nenes fan l'eco, pico pa-ra pa-ra pam i fan l'eco. Descobreixen que té dues cèl·lules rítmiques que s'alternen. Canto *Sabeu qui sóc?* i nens i nenes ho piquen. Canto *no faig olor* i ho piquen. Què passa amb les notes? El ritme és igual, però les notes no! Igual amb *m'heu d'endevinar i ni se'm pot tocar*. Posem les quatre cèl·lules melòdiques a la pissarra o en qua-

tre cartons 1,2,3,4 i endevinem quina canto?, quina pico?...

Cantem la cançó amb lletra.

Depenent de l'edat i de la formació musical prèvia, podem aprofundir en el llenguatge musical: cantar la cançó dient el nom de les notes, endevinar i escriure el ritme de la cançó, escriure-la al pentagrama, improvisant cèl·lules curtes amb les notes do-re-mi, fent dictats orals i/o escrits de cèl·lules curtes amb do-re-mi, tocant el ritme de cançons amagades, però amb les notes do-re-mi...

SENYORA FRANCISCA / SENYORA MARQUESA

dansa / cançó

Europa-València/Menorca

edats recomenades

Senyora Francisca

Bones tardes tingui senyora Francisca,
 Digui'm què li passa,
 que està tan trista
 Bones tardes tingui senyora Mercè,
 Ballarem un xotis jo i vostè.
 Ballarem un xotis remenat,
 Culi, culi, carabassa,
 Ballarem un xotis remenat,
 Carabassa ens han donat

Pop. menorquina

Senyora Marquesa

Bona tarda tingui senyora marquesa
 tan emperifollada
 i amb la cua tiessa
 Bona tarda tingui senyor Josep
 ballarem un tango jo i vostè
 Ballarem un tango ballarem
 Ole duli, carabassa
 Ballarem un tango ballarem
 el ballarem jo i vostè

Pop. valenciana

Bo - na tar - da tin gui se - nyo - ra Mar - que - sa, tan pe - rin - fo - lla - da i amb la cu - a ties - sa.

Bo - ba tar - da tin - gui se - nyo - ra en Jo - sep Ba - lla - rem un tan - go joi vos - tè Ba - lla

- rem un tan - go ba - lla - rem Ol - lei du - li ca - ra - bas - sa Ba - lla -

rem un ten - go ba - lla - rem El ba - lla - rem joi vos - tè

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 6** (EMM Can Ponsic).

De la lletra d'aquesta cançó en tenim dues versions, una popular menorquina i l'altra popular valenciana; la melodia és la mateixa per a ambdues.

És una invitació a la dansa, que ens permetrà fàcilment treballar la relació entre nens i nenes del grup, permetent que els que no tenen massa contacte, l'hagin de tenir per poder fer-la bé.

PROPOSTA DE TREBALL

El que trobem interessant d'aquest tipus de danses és que fomenten el contacte físic, i a més, toca qui toca, és a dir, ens permeten escapar de les díades i tríades del grup.

Primer de tot, aprendrem la cançó. Tenint en compte que és un pèl difícil d'afinar, si la volem treballar amb nens petits (de 4 a 7 anys) podem tenir-ne l'enregistrament, o senzillament cantar-la nosaltres i a ells ensenyar-los la dansa.

Amb els més grans, es poden aprendre les dues versions i veure com amb una mateixa melodia es pot variar la lletra segons el territori.

Passos per aprendre la dansa:

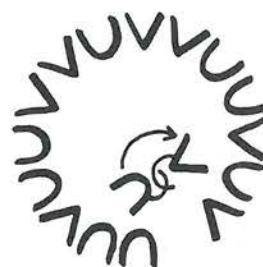
1. Ens col·loquem en rotllana, amb un nen o una nena al centre.

2. El nen del centre va donant voltes mentre cantem la primera estrofa, amb les mans a la cintura, fent el galop, mentre cantem la primera estrofa.

3. Al final de la primera estrofa, *ballarem un xotis jo i vostè*, es para amb els peus junts davant del nen o la nena que hi hagi.

4. La parella formada balla la segona estrofa per la font dels braços saltant al galop.

5. Al final, es posen un darrere l'altre a l'interior de la rotllana, i tornen a començar, anant a buscar una altra parella, donant voltes amb les mans a la cintura, fent el galop.

6. La dansa acaba quan tots som dins la rotllana.

OBSERVACIONS

És possible que es generi algun tipus de petit conflicte (*no vull ballar amb aquest/a nen/a*), però ho podem aprofitar per treballar *in situ* la relació intragrupal.

Λ = noi	∩ = noia	Λ∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant	ΣΣ = parella encarada amb les mans agafades	⊥ = posició "V"	⊥ = posició "W"
Λ → = desplaçament lateral cap a la dreta	Λ ← = lateral cap a l'esquerra	Λ ↑ ↓ = endavant i enrere	⊥ = primer camí endavant i segon enrere	↘ ↙ = diagonals	
↻ = volta cap a la dreta sobre si mateix	♩ = peu dret	♩ = peu esquerre	(♩) o (♩) = sense pes	♩ o ♩ = donant un cop (accent)	♩ = pas de córrer (lleuger)
♩ = salt sobre el peu dret	♩ = salt en peus junts	♩ o ♩ = creuar per darrere	♩ o ♩ = creuar per davant	♩ o ♩ = arrossegar el peu	⊥ = picar de mans

AMESI WODZI DZODZA

cançó / dansa

Àfrica - Togo (ètnia ewé)

edats recomenades

Amesi wodzi **dzodza**,
Duwoé, duwoé.
Amesi wodzi **dzodza**,
Duwoé, duwoé.
La, la, la, la... soé.

Amesi wodzi **bradza**,
Duwoé, duwoé...

Amesi wodzi **kudza**...
Amesi wodzi **yawodza**...
Amesi wodzi **fidza**...
Amesi wodzi **memledza**...
Amesi wodzi **ksasidza**...

REFERÈNCIA

Tradicció oral. Apresa al sud del Togo (ètnia ewé) en una estada de cooperació.

CD 1 Diversita't **Pista 7** (EMM Can Ponsic).

És una cançó apresada al Togo en llengua ewé, en una estada de cooperació. La traducció de la lletra, és la següent: *l'home que va néixer el dilluns (va canviant els dies de la setmana), balla, balla. La, la, la..., pren!*

PROPOSTA DE TREBALL

L'interès d'aquesta cançó, com la de totes les activitats d'invitació a la dansa, és que ens permet un treball de contacte i integració intragrupal. Amb aquesta dansa fomentem la relació entre nens/nenes que poden no tenir-ne gaire.

L'estructura de la dansa és bàsicament igual a la de la *Senyora Francisca* (vegeu l'esquema a la fitxa) i a d'altres d'invitació a la dansa. Se situa un ballador al mig, que va dansant a l'interior de la rotllana, donant voltes, mentre la resta canta. Quan acaba la primera part (abans del *la, la, la*), el ballador queda parat davant la persona que té al davant i ballen totes dues amb la mà esquerra a la cintura i la dreta enlaire, fent-la girar. Després el primer ballador es queda al lloc de l'altre i aquest segon surt a ballar al mig de la rotllana.

Si la rotllana és molt gran i no volem fer la dansa individualment, proposem que el primer ballador, en comptes de quedar-se al lloc de l'altre, continuï ballant. Així acabaríem la dansa amb tothom ballant.

Aquesta dansa permet també altres tipus de treball:

- Treball comparatiu: podem fer un doble treball comparatiu. En primer lloc, d'estructura de la dansa. Hem vist que és una estructura molt fàcil i habitual.

Podem ensenyar-la juntament amb alguna dansa popular catalana (o d'algun altre origen) que tingui una estructura similar (un ballador al mig de la rotllana, que es para davant d'un altre i s'intercanvien): podem prendre com a model les que proposem per treballar la invitació a la dansa (*Senyora Francisca*, *Vols ballar la dansa*, *La coqueta de sucre...*).

- Treball lingüístic i temàtic: l'aprenentatge de la cançó ens permet fer un treball fonètic i, fonamentalment, lèxic. Aquí també podem proposar un treball comparatiu: podem buscar altres cançons (de diferents llocs) que també parlin dels dies de la setmana (*La masovera*, per exemple...).
- Aquesta dansa també ens pot servir per introduir un treball d'informació sobre el país on la vam recollir, el Togo, o d'una manera més àmplia sobre l'Àfrica negra. Atenció, de tota manera, amb les generalitzacions: si treballem el continent africà o l'Àfrica sub-sahariana hem de tenir molt clar (i deixar-ho clar a nens i nenes) que hi ha una gran diversitat interna: és un continent molt gran i molt poblat, on es parlen moltes llengües, hi ha moltes creences religioses, moltes formes d'organització social i familiar, i malgrat que hi podem trobar elements culturals comuns, també n'hi ha de diferenciadors.

JO TINC CINC POMES (popularitzada)

cançó

Europa-França

edats recomenades

Jo tinc cinc pomes a la butxaca,
Les voldries tu?
Jo tinc cinc pomes a la butxaca,
Les voldries tu?

Si tu sabessis com són de bones
I volguessis totes les pomes,
Te les dono a tu.
Te les dono a tu.

Tinc quatre pomes...

Jo tinc tres pomes...

Jo tinc cinc po - mes a la but - xa - ca. Les vol - dri - es

tu? Si tu sa - bes - sis com són de bo - nes i vol -

gues - sis to - tes les po - mes, te les dó - noa - tu, te les

dó - noa - tu

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 8** (EMM Can Ponsic).

És una cançó divertida, d'anar restant. Els més petits poden tenir algunes dificultats d'afinació i d'articulació del text, però la lletra és molt fàcil i entenedora.

PROPOSTA DE TREBALL

Aquesta cançó, a part d'anar molt bé per aprendre a comptar al revés, ens permet generar un contacte entre els diferents membres del grup. Proposem, quan ja la sàpiguen prou bé, cantar-la individualment. Quan la lletra diu "les voldries tu", el que canta s'adreça a algun altre nen, que continua la cançó. D'atrezzo podem utilitzar cinc pomes o similar, per escenificar-ho.

OBSERVACIONS

Convé que fomentem les associacions poc habituals i que cada nen ofereixi les pomes a algú amb qui no es relacioni gaire. Ho podem fer amb totes les variants que vulguem.

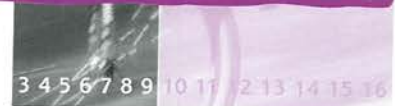
SOTA EL PONT (Adapt. M. Martorell)

cançó / moviment

Europa-Alemanya

edats recomenades

Sota el pont, sota el pont;
 Apa tots passem-hi!
 El nostre pont de dos pilars,
 Passem sense tocar-los.
 Tu passes, tu passes,
 Tu quedes presoner del pont!

So - tael pont, so - tael pont a - pa, doncs pas -

sem' hi el nos - tre pont té dos pi - lars, pas - sem sen - se to -

car - los. Tu pas - ses, tu pas - ses tu que - des pre - so -

ner del pont.

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 9** (EMM Can Ponsic).

PROPOSTA DE TREBALL

L'interès del joc és la possibilitat de contacte físic i de formació de grups aleatoris (en la segona versió). La cooperació entre els membres del grup per estirar i guanyar pot generar solidaritats que derivin en una relació posterior. És un joc que es pot fer amb nens de diferents edats.

Trobem dues versions d'aquest joc:

- Dos fan el pont i la resta, fent un tren, van passant per sota seguint la pulsació. Quan canten *tu quedes presoner del pont*, el que en aquell moment hi passa queda presoner. Quan n'hi ha dos, formen un pont a continuació del primer, i així successivament.

- Els dos que fan el pont trien un color, fruita..., cadascun. El joc es fa com en l'altra versió, però quan atrapen algú, aquest ha de triar el color o la fruita (el que sigui) que li agrada més i posar-se darrere de qui correspongui, agafat de la cintura. Evidentment, a l'hora de triar no pot saber quina opció correspon a cada equip! Al final, quan els nens ja estan distribuïts en els dos equips, es fa una línia a terra, al mig del pont, i cada una de les fileres estira l'altra fins que un dels dos grups travessa la línia o cauen.

Podem trobar altres cançons que permetin aquest contacte físic: *Qui l'arrencarà*, el joc d'arrencar cebes, *Amics...*

Λ = noi	∩ = noia	Λ∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant	ΣΣ = parella encarada amb les mans agafades	ΛΛ = posició "V"	∩∩ = posició "W"
Λ → = desplaçament lateral cap a la dreta	Λ ← = lateral cap a l'esquerra	Λ↕ = endavant i entere	↕ = primer camí endavant i segon entere	↘↗ = diagonals	
↻ = volta cap a la dreta sobre si mateix	♩ = peu dret	♪ = peu esquerre	(♩) o (♪) = sense pes	♩ o ♪ = donant un cop (accent)	♩ ♪ = pas de córrer (lleuger)
♩♩ = salt sobre el peu dret	♩♪ = salt en peus junts	♩♪ = creuar per darrere	♪♩ = creuar per davant	♩ o ♪ = arrossegat el peu	♩♩ = picar de mans

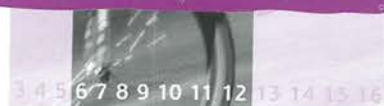
HEIO IO IO.

cançó / dansa

Àsia-Taiwan

edats recomenades

Heio io io hum heio

(4 vegades)

REFERÈNCIA

Tradicció oral. Après en un curs amb la Sofia López Ibor.

CD 1 Diversita't **Pista 10** (EMMCan Ponsic).

És una cançó dansada de pescadors de Taiwan, que utilitza els elements de pescar, en aquest cas les canyes. No és ben bé una cançó de treball però sí que es val dels estris de la feina per fer música.

PROPOSTA DE TREBALL

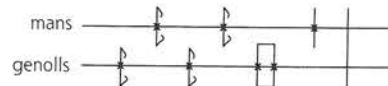
L'interès d'aquesta dansa és treballar la coordinació dels membres del grup: és imprescindible una bona entesa i la col·laboració entre tots perquè la dansa surti bé.

Primer començarem aprenent la cançó. La cantarem per frases i les han de repetir. Hem de vigilar amb la tercera i la quarta frase perquè no són fàcils de cantar bé.

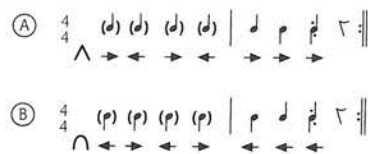
Asseguts en rotllana amb cames creuades, cantem la cançó tot teixint una xarxa imaginària passant-nos parelles de palets xinesos (fent un moviment d'obrir braços passem els nostres amb la mà dreta i recollim els de l'esquerra i tancant braços passem els palets de la mà esquerra a la dreta. El moviment es fa seguint una *pulsació** regular de la cançó.

Aprenem un obstinat* rítmic, que és la base de la dansa, picant amb les dues mans als genolls (obert) i picant de mans cadascú (tancat) el ritme *pa-ra pa-ra pa-ra pam* (a tempo o velocitat tranquil·la).

Esquema 1:

Esquema 2:

Poden fer tots dos (A) (rodent)

Poden fer tots dos (B) (rodent)

Poden fer un (A) i l'altre (B) (es desplacen)

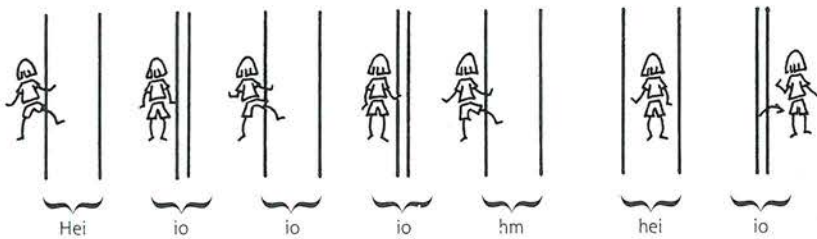
Ho repetim picant amb els palets xinesos a terra, amb un/a company/a... sempre mentre cantem i picant obert-tancat.

Aprenem el pas de dansa per imitació amb les mans (com si fossin els peus) a terra i després ens aixequem per fer-lo amb els peus en rotllana, amb una parella, co-

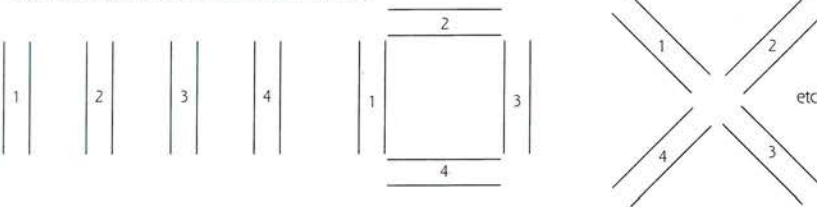

Esquema 3:

Seqüència de moviments de les dues canyes i del ballador:

Disposicions possibles de 4 parelles de canyes:

mençant tots dos amb el mateix (roda) o amb el contrari (mirall-desplaçament)...

Agafem les canyes del riu i per parelles n'agafen dues que obren i tanquen fent l'obstinat que hem après (obert, tancat) per acompanyar la cançó. Les parelles amb canyes es col·loquen unes a con-

tinuació de les altres (canyes paral·leles) i canten picant amb les canyes. La resta del grup fa la dansa avançant al llarg de les canyes. Podem canviar la disposició de canyes entre elles, que els nens inventin variants de disposició, de passos de dansa...

Si disposem d'instruments Orff es pot tocar l'obstinat amb un bordó de do-sol, i també poden fer petites improvisacions amb les notes do-mi-sol donant regles del joc (amb el ritme de la cançó, ritmes diferents, però de la mateixa durada de la cançó...).

Λ = noi	∩ = noia	∩∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant	ΣΣ = parella encarada amb les mans agafades	∩∩ = posició "V"	∩∩ = posició "W"
Λ → = desplaçament lateral cap a la dreta	Λ ← = lateral cap a l'esquerra	Λ ↑ = endavant i entere	↑ = primer camí endavant i segon enrere	↘ ↙ = diagonals	
↻ = volta cap a la dreta sobre si mateix	♩ = peu dret	♩ = peu esquerre	(♩) o (♩) = sense pes	♩ o ♩ = donant un cop (accent)	♩ = pas de córrer (lleuger)
♩ = salt sobre el peu dret	♩ = salt en peus junts	♩ o ♩ = creuar per darrere	♩ o ♩ = creuar per davant	♩ o ♩ = arrossegar el peu	✦ ✦ = picar de mans

UMMI

cançó

Àfrica-Marroc

edats recomenades

Ummi, ummi, ma aglaha.
 Ganni, ganni, ma ansaha.
 Quli, quli, ma ahlaha.
 Ana abguiha, ana ahwaha.
 Ana abguiha, ana ahwaha.

Musical notation for the song "UMMI" in 2/4 time. The lyrics are written below the notes.

Um - mi um - mi ma a - gla - ha Gan - ni gan - ni

ma an - sa - ha Qu - li qu - li ma ah - la - ha

A - - na ab - gui - ha a - - na ah - wa - ha A - - na ab - gui - ha

a - - na ah - wa - ha

Traducció:

*Mare, mare, que preciosa!
 Canta, canta, no t'oblido!
 Diques, digues, que dolça!
 Jo t'estimo, jo t'estimo!
 Jo t'estimo, jo t'estimo!*

REFERÈNCIA

Tradició oral.

CD 1 Diversita't **Pista 11** (EMM Can Ponsic).

PROPOSTA DE TREBALL

És una bona cançó per introduir el coneixement de les diferents realitats culturals i socials del nostre entorn i de les relacions que s'hi estableixen. És una cançó que proposem per fer un treball temàtic sobre les diferents formes de família i les relacions i vincles familiars.

A partir de l'aprenentatge de la cançó i de recollir les realitats familiars que viuen els nens i les nenes del grup, podem buscar l'ajuda de la família perquè ens ensenyin més cançons del mateix tema. Així trobem una ocasió perfecta per conèixer les famílies i aprofundir-hi els vincles i les relacions (siguin d'on siguin). La diversitat i les similituds en les formes familiars, ja ho veurem i potser ens sorprendrà, no sempre té relació amb la procedència cultural.

Com a activitats complementàries, podem fer un mural o alguna altra activitat de plàstica (podria ser alguna cosa per regalar a la mare). També podem proposar una activitat de trobada amb les mares,

en la qual els nens i les nenes dediquen molt especialment aquesta cançó a la seva mare.

També podem proposar un treball lingüístic: podem aprofitar que la cançó és en àrab. Aprendre-la i treballar la fonètica, a partir de la transcripció que presentem i l'enregistrament, i el lèxic a partir de la traducció. Si en el grup hi ha nens i/o nenes que parlin àrab (la cançó, concretament, és en dialecte marroquí), ens poden ajudar en aquest treball. També es pot demanar la col·laboració d'alguns pares i/o mares. En aquest cas, la cançó és una ocasió perfecta per fer un reforç positiu als infants àrabs del grup i per establir col·laboracions amb les famílies (és una ocasió ideal per iniciar relacions amb les famílies d'altres orígens, demanant-los més cançons, traduccions..., i anar creant un vincle que tingui continuïtat).

En l'apartat de Més repertori incloem algunes cançons que també parlen de la mare (tot i que amb grau de dificultat diferent): *Mamma* (Rússia), *Mareta* (Catalunya).

CONEJITO BLANCO

cançó / audició

Amèrica-Colòmbia

edats recomenades

Conejito blanco come lentejas
Y le gustan tanto que mueve las orejas
Así, así, así, las orejas mueve así.

Conejito blanco come maiz
Y le gusta tanto que mueve la nariz
Así, así, así, la nariz se mueve así.

Conejito blanco come patatas
Y le gustan tanto que mueve las patas
Así, así, así, las patitas mueve así.

Conejito blanco come maleza
Y le gusta tanto que mueve la cabeza
Así, así, así, la cabeza mueve así.

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 12** (Cantoa-
legre).

És una cançó colombiana, però de
totes maneres, sospitem que hi ha
alguna versió també en castellà,
espanyola, que malauradament
no tenim.

PROPOSTA DE TREBALL

Amb aquesta cançó podem propo-
sar un treball similar al de la fitxa
anterior, a partir del contacte amb
el cos, les diferents parts del cos.

Per aprendre la cançó, ho farem
per frases, insistint en el gest cada
vegada que calgui moure una part
del cos.

Podem fer un joc d'endevinalles,
"¿qué mueve el conejito cuando co-
me lentejas? ¿Y cómo las mueve? ¿Y
cuando come patatas?"... També
podem demanar als nens que ges-
ticulin, i endevinar què han menjat.

I a partir d'aquí, veure què menja
cadascú, quins aliments coneixem
o no, quins ens agraden, quins no
hem provat mai. També ens permet
un treball de col·laboració amb
les famílies: podem proposar que
cada nen ens porti algun menjar
que li agradi i que sigui habitual
a casa seva i així solucionar el
berenar per uns quants dies, o bé
aprofitar si hi ha alguna festa o
celebració perquè les famílies por-
tin menjars diferents... L'excusa és
el de menys, l'important és el tre-
ball de cooperació amb les fa-
mílies.

OBSERVACIONS

Parlar de plats a l'hora de parlar
de diversitat és molt habitual. És
un bon recurs, fàcil i atractiu, però
sempre que n'extraguem alguna
cosa: no és tastant plats diferents
que treballem la diversitat, sinó
en la relació que establim amb les
famílies, en l'oportunitat que do-
nem a cada nen i nena de parlar
dels seus costums, de conèixer
alguna cosa més dels altres...

LA CANÇÓ DE LA FELICITAT

cançó

Europa-Catalunya

edats recomenades

Si estàs trist, i et manca l'alegria
Corre, fes fora la malenconia
Vine amb mi, t'ensenyaré
La cançó de la felicitat

(dum, dum, dum)

Bat les ales, mou les antenes
Dóna'm les dues potetes
Vola per aquí, vola per allà
La cançó de la felicitat

Sies - tas trist----- i et man- ca l'a- le- gria - a cor-re fes fo- ra la me- lan - co - li - a

Vi - ne amb mi, t'en- se - nya - ré la can- çó de la fe - li - ci tat. Bum bum bum.

Bat les a - les mou les an - te - nes dó - na'm les du - es po - te - tes.

Vo - la per 'quí, vo - la per 'llà, la - can - çó de la fe - li - ci tat. Bum bum bum tat.

REFERÈNCIA

Tradicció oral (apresa de gent d'espais).

CD 1 Diversita't **Pista 13** (EMM Can Ponsic).

PROPOSTA DE TREBALL

És una cançó d'animació molt fàcil i divertida, que va molt bé per començar l'activitat. *Si estàs trist o trista, vine amb mi, que t'ensenyaré la cançó de la felicitat*: és la invitació d'aquesta cançó, que si bé pot semblar una mica cursi per a nens més grans, ofereix una recepta que tots voldríem tenir en alguns moments de la nostra vida. Com les cançons per dir hola, ens serveix

per parar atenció en les persones del grup, i per donar-los un espai perquè es preguntin i ens expliquin com estan.

Pot servir per escalfar l'ambient i introduir altres activitats. Per aprendre-la, ho farem per frases, gesticulant com més ens agradi.

Ens col·loquem en rotllana, com si féssim una dansa i gesticulem mentre cantem:

Si estàs trist (Posem cara trista)

Corre, fes fora la malenconia (Amb els braços espolem les penes)

Vine amb mi (Amb el dit fem el gest de "segueix-me")

Bat les ales (Movem els braços, flexionats, com si fóssim gallines)

Mou les antenes (Dos dits damunt del cap es mouen)

Dóna'm les dues potetes (Ens agafem les mans amb la persona que tenim a la dreta)

Vola per aquí, vola per allà (Movem les mans, en plan hawaiians)

La cançó de la felicitat (Donem una volta)

Dum-dum-dum (Piquem de mans seguint el ritme, i tornem a començar)

CORRANDES

cançó / dansa

Europa-Catalunya

edats recomenades

*De cançons i de follies jo us en cantaré deu mil
Que les porto a la butxaca enfilades en un fil
La-ra-ra-rai...*

Altres estrofes populars:

*La noia d'aquesta casa si en té el cabell molt fi
Si me'n donés tres o quatre per cordes de violí.*

*Tens la cara pigada com un cel tot estrellat
Cada piquet una rosa florida en el mes de maig*

*Corrandes són corrandes i cançons són cançons
No hi ha pas millor barreja que minyones amb minyons.*

*El meu germà se diu Ximo, jo li dic sempre Xoxim
I un cosí de Barcelona quan mos escriu li diu Quim.*

*Algun dia m'alegrava ara no m'alegro no,
Perquè se m'ha barrejada l'alegria amb la tristor*

*Maria, la Xirivia, no tiris aigua al carrer
Que mullaràs la corranda, ara que ballem tan bé!*

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 14** (*Brifània*).

Els balladors o cantadors improvisen "sobre la marxa" les estrofes de les corrandes, normalment per parelles.

Podeu trobar diferents tonades de corrandes amb les partitures corresponents a la *Crestomatia* de cançons tradicionals catalanes de Quim Maideu (Eumo Ed., 1992).

PROPOSTA DE TREBALL

Per a la dansa, fem una rotllana agafats de les mans i saltem quatre passes endins i quatre enfora dues vegades (*La-ra-ra-rai*).

La part improvisada se la pensen els nens i les nenes per parelles inventant-se moviments lliurement, seguint alguna consigna (cames, braços, expressions, tot el cos...) o lliurement.

Per aprendre la cançó, primer cantem la tornada (podem acompanyar-nos tot picant de mans). Per parelles, els nens es pensen un diàleg fet amb rimes i rodolins de 8 síl·labes.

El diàleg es pot establir a partir de consignes temàtiques, facilitant algunes paraules que rimin, etc.

Així, per exemple, poden haver de preguntar-se l'un a l'altre: Què els agrada i què no, i inventar una lletra que parli de l'altre/a, poden fer una descripció, dir què pensen de, fer broma amb el company...

També poden haver d'inventar la corranda incloent determinades paraules que rimin: jugar / estudiar / caminar / pensar...pell / cervell / farcell / mantell...alt / tabal / general / principal...

Les nostres corrandes podran parlar del grup, dels companys, del barri, de com estem...

El treball inclou, doncs, la creació pròpia, la relació entre els nens, la reflexió conjunta dels versos inventats, el gaudi i la rialla col·lectius...

OBSERVACIONS

Quim Maideu, en la seva *Crestomatia* de cançons tradicionals catalanes, recull aquests exemples. L'activitat és adaptable fàcilment a altres edats perquè el joc de diàlegs i comentaris pot fer-se a molts nivells: sàtira, crítica, provocació, etc. Sempre des de l'humor.

Λ = noi	∩ = noia	Λ∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant	ΣΣ = parella encarada amb les mans agafades	= posició "V"	= posició "W"
Λ → = desplaçament lateral cap a la dreta	Λ ← = lateral cap a l'esquerra	Λ ↑ = endavant i entere	↓ = primer camí endavant i segon entere	↘ ↙ = diagonals	
↻ = volta cap a la dreta sobre si mateix	♩ = peu dret	♪ = peu esquerre	(♩) o (♪) = sense pes	♩ o ♪ = donant un cop (accent)	♩ = pas de correa (lleuger)
♩ = salt sobre el peu dret	♩ = salt en peus junts	♩ o ♪ = creuar per darrere	♩ o ♪ = creuar per davant	♩ o ♪ = arrossegar el peu	♩ = picar de mans

CLANDESTINO (Manu Chao)

audició

Europa-França

edats recomenades

Solo voy con mi pena
sola va mi condena,
correr es mi destino
para burlar la ley.
Perdido en el corazón
de la grande Babylon,
me dicen el clandestino
por no llevar papel.

Pa una ciudad del norte
yo me fui a trabajar,
mi vida la dejé
entre Ceuta y Gibraltar.
Soy una raya en el mar,
fantasma en la ciudad,
mi vida va prohibida
dice la autoridad.

Solo voy con mi pena,
sola va mi condena,
correr es mi destino
por no llevar papel.
Perdido en el corazón
de la grande Babylon,
me dicen el clandestino,
yo soy el quiebra ley.

Mano negra clandestina,
peruano clandestino,
africano clandestino,
marijuana ilegal.

Solo voy con mi pena,
sola va mi condena
correr es mi destino
para burlar la ley.
Perdido en el corazón
de la grande Babylon
me dicen el clandestino
por no llevar papel.

REFERÈNCIA

Manu Chao, CD *Clandestino*. Segell: World Music.

Segurament podem trobar altres cançons que directament o indirecta tractin el tema de la immigració il·legal, i també les podem utilitzar per al treball que proposem. De tota manera, aquesta cançó de Manu Chao és especialment interessant per treballar-ho des del punt de vista dels mateixos "il·legals" o "clandestins".

PROPOSTA DE TREBALL

Aquesta cançó ens permet fer un treball molt interessant de la qüestió de la immigració il·legal, introduint-hi la veu i el punt de vista dels "clandestins". És una bona qüestió per parlar no només del fenomen migratori, l'actual Llei d'estrangeria, la immigració il·legal, sinó també de la vivència de les persones que arriben i molt especialment dels que no tenen documentació. Tot i que també podem aprendre-la, pensem que val més fer-ne audició.

A partir de la cançó, podem proposar diverses activitats, especialment amb els més grans: un debat sobre la qüestió de la "il·legalitat" de les persones, un exercici de redacció (cadascú inventa un personatge d'un "clandestí", amb les seves motivacions, la seva trajectòria, les seves dificultats...), un treball de recerca d'informació sobre la immigració il·legal (a través de diaris i revistes, a Internet...).

Una proposta complementària pot ser la presentació de casos de persones que visquin o hagin viscut problemes associats amb la manca de documentació. Pot ser molt interessant convidar persones que s'hagin trobat en aquesta situació, o almenys donar-ne testimoni a través d'històries de vida, presentació de casos reals...

OBSERVACIONS

Com en altres activitats, és fonamental tenir en compte quin tipus de missatge donem en parlar del tema que proposem. Més enllà de les informacions que rebem habitualment des dels mitjans de comunicació, pensem que val la pena posar-nos de l'altra banda per una estona i intentar entendre la vivència de les persones que estan en situació d'il·legalitat. Hem d'intentar fugir de prejudicis i visions estereotipades, tant negatives com positives, i fer un exercici d'objectivitat: més enllà del que pensem sobre la immigració il·legal, és evident que les persones que pateixen els efectes de la Llei d'estrangeria (algunes esdevenen "il·legals" aquí; d'il·legal no se n'és, sinó que s'està en situació d'il·legalitat) tenen moltes dificultats per desenvolupar la seva vida i això els pot suposar una vivència molt dura i difícil (o dramàtica).

Hi ha altres cançons que tracten el tema i que incloem en l'apartat de *Més repertori: Salam Rashid* (Joan Manel Serrat), *Visa para un sueño* (Juan Luis Guerra).

ÉRASE UNA VEZ (Paco Ibañez - poema de José Agustín Goytisolo)

cançó / audició

Europa-Espanya

edats recomenades

Erase una vez
un lobito bueno
al que maltrataban
todos los corderos (bis).

Y había también
un príncipe malo
una bruja hermosa
y un pirata honrado (bis).

Todas estas cosas
había una vez
cuando yo soñaba
un mundo al revés (bis).

É - ra - seu - na vez un lo - bi - to bue - no
Yha - bí - a tam - bién un prin - ci - pe ma - lo

al que mal - tra - ta - ban to - dos los cor - de - ros
u - na bru - jaher - mo - sa yun pí - ra - tahon - ra - a - do

To - das es - tas co - sas ha - bí - au - na vez

cuan - do yo so - ña - ba un mun - doal re - vés

REFERÈNCIA

Paco Ibañez: *Paco Ibañez en el Olimpia*.

CD Paco Ibañez canta a J. Agustín Goytisolo (Segell: *A flor de tiempo*).

En les nostres percepcions, la imatge de l'altre no necessàriament està basada en una experiència real. Fem generalitzacions basades en prejudicis i estereotips: tots els llops són dolents, les bruixes lletges... Però la realitat no té perquè coincidir amb aquestes imatges.

PROPOSTA DE TREBALL

Aquesta cançó ens serveix per tractar el tema dels estereotips i els prejudicis. A partir del poema podem reflexionar sobre la imatge que tenim dels altres i les generalitzacions que fem ("els immigrants són...", "les dones són...", "els gitans són..."). Proposem fer primer l'audició i aprendre després la cançó, amb el suport del poema de Goytisolo. Després d'una primera reflexió sobre la lletra i el significat, fem un exercici de detectar prejudicis i imatges negatives sobre el nostre entorn (amb els col·lectius que formen part del grup i els que ens envolten), i, a partir d'aquí, imaginem un món al revés.

Podem fer activitats per imaginar aquest món al revés: des de fer un mural amb els nous versos que proposem, fins adaptar la cançó canviant-li la lletra... També podem proposar un debat sobre els nostres prejudicis i com condicionen la percepció que tenim dels altres.

OBSERVACIONS

Hem de vigilar, a l'hora d'imaginar un món al revés, de no caure en l'elaboració de nous prejudicis positius, tan incorrectes com els negatius. Fixem-nos en el poema de Goytisolo: no diu que els llops siguin bons, sinó que una vegada hi havia un llop que ho era. El missatge, per tant, ha de ser que les generalitzacions són incorrectes, que cada persona és diferent i que no podem jutjar els altres sense conèixer-los.

Es podria fer un treball similar, d'imaginar un món diferent, amb cançons que trobem a l'apartat de Més repertori o que podem trobar fàcilment: *Tinc armaris farcits de somnis*, *Imagine* de John Lennon, etc. Però també podem utilitzar altres exemples de món somiat, com el de Martin Luther King, o la pel·lícula *Shreck*, que trenca tots els estereotips referits als contes clàssics.

LA FILLA DEL CARMESÍ

audició

Europa - Catalunya

edats recomenades

Petiteta l'han casada,
la filla del Carmesí;
de tan petiteta que era
no se'n sap calçar i vestir
Qui l'en té, l'amor, l'en deixa;
qui no en té, en vol tenir.

Lo comte la hi ha deixada,
de set anys no hi vol dormir,
l'ha deixada a ca sa mare
perquè no el sap servir.
Qui l'en té...

I se n'ha anat a la guerra
sols per deixar-la engrandir;
des del dia de les noccs
set anys trigarà a venir.
Qui l'en té...

Al cap d'aquesta setena
son marit torna a ser aquí.
Ja en pega un truc a la porta:
-Carmesina, baixa a obrir.-
Qui l'en té...

Pregunta a la seva mare
que lo truc ne va sentir:
- A on és la Carmesina,
mare, que no em baixa a obrir?
Qui l'en té...

- Com ne baixarà, la trista,
si no és en tot per ací?
El rei moro se l'ha enduta,
disset l'legües lluny d'ací.
Qui l'en té...

- Mare, baixeu-me la capa,
la capa de bombosí;
cercaré la Carmesina
ni que m'haja de morir.
Qui l'en té...

Aniré de porta en porta,
com un pobre pelegrí;
aniré de porta en porta,
tot captant del pa i del vi.
Qui l'en té...

Arribant a Moreria
demana el més dret camí,
i el primer castell que troba

n'és el del rei sarraí.
Qui l'en té...

Ja se'n va de porta en porta,
tot captant del pa i del vi;
a la segona porteta
la Carmesina trobí;
Qui l'en té...

la veu a la finestreta,
que s'afanyava a cosir. (...)
- Feu caritat, Carmesina,
a n'el pobre pelegrí;
Qui l'en té...

feu-li caritat, mestressa,
per l'amor de Jesucrist.
- Com voleu que vos ne faci
si no sóc mestressa aquí?
Qui l'en té...

Torneu demà a les nou hores
o passat demà al matí.
Ja estaran fetes les noccs
del rei moro i de mi,
Qui l'en té...

I llavors seré mestressa
de tot lo que hi haurà aquí. –
El rei moro se l'escolta
passejant-se pel jardí.
Qui l'en té...

- Carmesina, amb qui enraones?
- Amb un pobre pelegrí (...)
- Carmesina, fes almoina,
fes almoina al pelegrí;
Qui l'en té...

Para-li la taula blanca
amb el bon pa i el bon vi,
dóna-li beure amb una tassa,
amb una tassa d'or fi –
Qui l'en té...

Mentre parava la taula
ja n'arrenca un gran sospir.
- De què sospireu, senyora,
per què feu tan gran sospir?
Qui l'en té...

- Amb el posat i amb la cara

m'apar que us havia vist,
pels ulls i la barba rossa
vós sembleu el meu marit;

Qui l'en té...

l'espasa que porteu sembla
la que li veia cenyir.

- No sospireu, no senyora,
no sospireu més per mi,

Qui l'en té...

que qui us parla, Carmesina,
és vostre estimat marit.

Voleu venir, Carmesina,
Voleu's-en venir amb mi?

Qui l'en té...

- Sí, per cert, el senyor comte,
que ja fóssem pel camí;
llarga me n'és tota espera,
voldria ja haver sortit.

Qui l'en té...

Ell se'n va dins de l'estable
a cercar el millor rossí,
ella se'n puja a la cambra
a cercar el millor vestit

Qui l'en té...

Carregaren d'or i sedes
tant com el cor els va dir.
Quan tenen el que volien
es posaren en camí.

Qui l'en té...

Així que el castell deixaven
el rei moro es deixondí,
mes quan va saber la fuita
bon tros lluny n'eren d'allí.

Qui l'en té...

El rei moro sa gent crida
que els vagin a aconseguir
n'agafa ell mateix l'espasa
i també els vol assolir.

Qui l'en té...

I amb pressa els corre al darrere
per podè'ls aconseguir;
quan en són a prop de l'aigua
el rei creu que els va a assolir;

Qui l'en té...

quan son 'l'altra part de l'aigua
el pont es va migpartir.

- Ara sí que serà teva,
gran traïdor de pelegrí;

Qui l'en té...

set anys que te l'he nodrida
del bon pa i del bon vi,
set anys que te l'he vestida
de domàs i carmesí,

Qui l'en té...

set anys te l'he mantinguda
sense poder-me'n servir.
Poncelleta te l'emportes,
ai, traïdor de pelegrí.

Qui l'en té...

Pe - ti - te - ta l'han ca - sa - da, la fi - lla
del Car - me - sí; de tan pe - ti - te - ta
que e - ra no se'n sap cal - çar i ves - tir. Qui l'en -
té, l'a - mor, l'en dei - xa; qui no el té, l'en vol te - nir.

REFERÈNCIA

La versió que presentem és una adaptació reduïda de la que recull Joaquim Maideu al seu *Llibre de cançons. Crestomatia de cançons tradicionals catalanes*.

CD 1 Diversita't **Pista 15** (Brifània).

Aquesta cançó és especialment interessant com a exemple de la presència de la figura del *moro* en la cultura popular catalana, que ens enfronta a l'ús d'un terme *políticament incorrecte*, però molt estès en el nostre llenguatge (en referència a tot el que identifiquem com a magrebí, àrab, musulmà), i en algunes manifestacions culturals (gegants, festes de moros i cristians...). Hi ha un cert debat sobre la conveniència d'ensenyar i aprendre cançons en les que aparegui aquest terme, precisament perquè és considerat ofensiu. No saltres considerem que no hi ha d'haver cap problema per utilitzar-lo sempre que es contextualitzi degudament i que, a més, pot ser interessant treballar-lo i treballar la imatge que tenim de l'altre a través de les cançons.

PROPOSTA DE TREBALL

Proposem utilitzar aquesta audició com a excusa per parlar de l'ús del terme "moro": què vol dir, com i quan l'utilitzem, si és convenient utilitzar-lo... Pot ser un bon moment perquè els nens que podem identificar com a "moros" també hi diguin la seva. Però també per veure quins altres termes potencialment ofensius utilitzem en el grup i com els podríem substituir o quin procés hauríem de fer perquè deixessin de ser-ho.

D'altra banda, també ens permet fer una revisió del nostre passat històric (ens podem ajudar d'altres materials didàctics i de consulta): l'existència d'Al-Andalus i el que va comportar, des de l'origen i esplendor fins a la decadència i a l'edictes d'expulsió dels reis catòlics; les tensions i lluites entre moros i cristians (recreades en les actuals festes) pel manteniment de les fronteres d'Al-Andalus i dels regnes cristians; la terra de marca; etc. I també val molt la pena reflexionar sobre l'evolució d'aquest terme, i sobre l'evolució de la relació entre el món musulmà i el món occidental, l'actual situació d'aquests països, la immigració... Seria prou interessant proposar un debat entorn d'aquestes qüestions, o un breu treball de recerca sobre on es fan les festes de moros i cristians, o fins i tot si en països musulmans hi ha festes semblants o com s'imaginarien els cristians des del món musulmà.

OBSERVACIONS

Amb els més petits, evidentment, un treball d'aquest tipus és més difícil, perquè no tenen el grau de reflexió i anàlisi que poden tenir els més grans i no es pot plantejar de la mateixa manera. En tot cas, però, a través de *Moros vénen*, si que es pot introduir la idea de la figura del moro històric a través d'algun conte (fins i tot inspirat en *La filla del Carmesí* o en algun altre), fent referència també a les festes de moros i cristians, a la figura del rei moro que podem trobar en gegants i capgrossos...

Cal estar atent a la lletra de la cançó, perquè hi apareixen idees i visions clarament discriminatòries de les dones (a la segona estrofa: *l'ha deixada a ca sa mare / perquè no l'en sap servir*) i fan referència a determinades pràctiques que actualment es consideren negatives (la casen tan petiteta que no s'en sap calçar i vestir), etc. Evidentment totes aquestes qüestions, com la que plantejàvem de l'ús del concepte *moro* i la moral final (els cristians guanyen, fins i tot amb l'ajuda d'un miracle), s'han de contextualitzar degudament: és una cançó molt antiga que reflecteix una manera de veure el món i de plantejar les relacions completament diferent a l'actual.

Vegeu l'activitat del taller de titelles proposada a partir d'aquesta audició. Amb relació al treball de vocabulari potencialment ofensiu,

especialment el que s'utilitza per parlar del altres diferents, proposem algunes cançons que podeu trobar, a tall d'exemple, en l'apartat de Més repertori: *Duerme negrito*, *Gitano de temporá* de Raimundo Amador (vegeu també fitxes de *Gitanitos y morenos*). També podem trobar connexions amb altres cançons conegudes (*Angelitos negros*) i amb la visió que dona tota la poesia de Garcia Lorca del poble gitano.

POLONESA. MÚSICA UNIVERSAL PER MARXAR

dansa

Europa / Amèrica - Estats Units

edats recomenades

REFERÈNCIA

Tradicció oral. Apresa en un curs amb Verena Maschat.

CD "Polonaisen & leichte Tänze", Ed. Fidula CD 4420. Peça Princess Margaret's Fancy (Popurri de melodies angleses).

Si no els trobeu, podeu fer servir CD amb marxes per caminar (de circ, marxes de Johan Strauss...).

És un tipus de dansa que convida a la participació col·lectiva per què només cal que els participants caminin i segueixin el que fa el cap.

La dansa permet relaxar l'ambient, facilita la complicitat, i de manera espontània els i les participants somriuen i gaudeixen sense pensar gaire.

El fet que el pas de la dansa sigui només caminar facilita als nois i a les noies vèncer la vergonya inicial.

PROPOSTA DE TREBALL

El cap de dansa pren una parella i es fa una fila de parelles.

Seguint la pulsació de la música, la fila es desplaça en línia recta fins al final de l'espai intentant respectar les frases musicals: una vegada al final, la parella se separa a dreta i esquerra tornant al lloc d'origen (seguint dues línies imaginàries paral·leles a la central). Totes les parelles imiten la primera.

Seguint aquesta dinàmica, es van fent figures com les dibuixades (o altres que us pugueu inventar).

Quan s'han fet diverses figures, s'evoluciona cap a una rotllana i el/la cap de dansa fa un moviment inventat seguint la música que la resta imita; a continuació passa un "testimoni" (barret, mocador...) a la persona del costat, que inventa una altra cosa, i així successivament.

És una activitat que permet observar, i (si es creu convenient) fer observar al grup aspectes com: seguir un cap, adaptar-se al canvi de paper, essent a vegades cap i a vegades "seguidor", reaccions individuals davant de situacions diverses (sentir-se observat, improvisar, facilitat d'integració en el grup, seguretat en un mateix, capacitat d'orientació espacial en funció d'un mateix i del grup...).

Es pot comentar amb el grup com s'han sentit quan segueixen la dansa, quan els tocava inventar un moviment o so perquè tothom el repetís, quan formaven part del grup que repetia...

En aquest tipus de reflexió trobem implícit el paper o rol que cadascú fa en cada moment i la capacitat que cadascú té per adaptar-se als canvis.

Figura 1

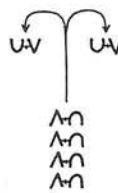

Figura 2

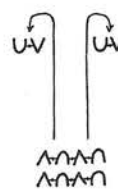

Figura 3

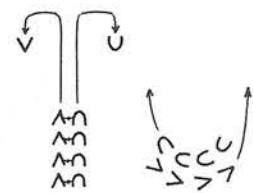

Figura 4

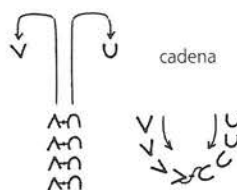

Figura 5

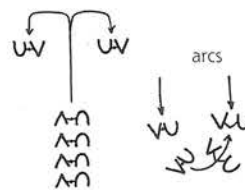
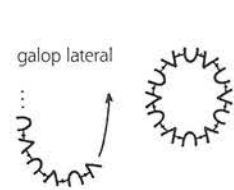

Figura 6

Per acabar i improvisar

OBSERVACIONS

Aquest tipus de proposta també es pot fer amb activitats musicals que demanin diferents rols de participació intercanviables entre els membres del grup: cànons amb solo-tutti, crida resposta, rodes d'obstinats instrumentals, corporals en les quals intercalem moments de solos o petits grups d'improvisació...

△ = noi	∩ = noia	△∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant	ΣΣ = parella encarada amb les mans agafades	△△ = posició "V"	∩∩ = posició "W"
△→ = desplaçament lateral cap a la dreta	△← = lateral cap a l'esquerra	△↑↓ = endavant i enrere	△↕ = primer camí endavant i segon enrere	△↗↘ = diagonals	
△↻ = volta cap a la dreta sobre si mateix	♩ = peu dret	♩ = peu esquerre	(♩) o (♩) = sense pes	♩ o ♩ = donant un cop (accent)	♩ = pas de córrer (lleuger)
♩ = salt sobre el peu dret	♩ = salt en peus junts	♩ o ♩ = creuar per darrere	♩ o ♩ = creuar per davant	♩ o ♩ = arrossegar el peu	♩ = picar de mans

UN RAP SOBRE... (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell)

audició/cançó

(recitat - treball de creació col·lectiva)

Europa - Catalunya

edats recomenades

La proposta d'aquesta activitat és fer un rap com a treball de creació sobre la realitat del nostre entorn. L'exemple que proposem és el que van fer els alumnes de l'IES Miquel Tarradell, del barri del Raval de Barcelona.

La lletra del la tornada del rap⁴ és:

Som ciutadans del Raval
 Un barri vell i plural
 Som ciutadans del Raval
 Escenari teatral
 Recer d'esperança on tothom dansa
 Barri vell barri nou rovell de l'ou
 Espai d'acollida i punt de partida
 Potser véns, potser vas, terra de pas

Les estrofes són en castellà i se les han inventat els nois i les noies de l'Institut. El fet que sigui bilingüe no és perquè sí, ni per descuit, com tampoc no ho és el contingut de la lletra, que diu molt de la realitat del barri en poques paraules:

"Somos la peña del Raval
 estamos en el barrio para alegrar,
 las calles están llenas de historia,
 a veces es infierno y a veces gloria.
 Hay peña de todo el mundo
 incluyendo a los vagabundos
 Gente rica, gente pobre...
 Aquí está lo que corresponde"
 "Estamos felices y contentos
 de este barrio y sus momentos
 Las vacaciones van a llegar
 y del Insti nos vamos a pirar
 Antes era el chino, ahora es el Raval,
 ahora es un barrio más original
 Con tantas obras en la ciudad
 a este barrio lo van a maquear"

⁴ Al barri del Raval, de la ciutat de Barcelona, hi arriben moltes persones emigrades.

Alguns vénen de l'Estat espanyol i altres d'arreu del món.

Un grup de nois i noies de tercer d'ESO de l'IES Miquel Tarradell, situat en aquell barri, han fet, recitat i ballat Un rap del Raval.

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 16** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell. Extret del CD Contrastos).

Penseu una mica en el perquè d'ambdues coses i parleu-ne una mica amb els companys i les companyes de grup.

El fet de convertir els versos en RAP ens ha permès dir-los, tocar i ballar en grup i participar tots junts.

PROPOSTA DE TREBALL

Podeu escoltar el rap dels alumnes de l'IES Miquel Tarradell. La lletra convida a reflexionar sobre realitats que afecten els individus i als col·lectius de la nostra societat.

Quan convertim el vers en RAP triem un **ritme** determinat per a les paraules. Sabíeu que la majoria de frases musicals que coneixeu s'organitzen en cicles de 8 pulsacions? (Podeu intentar escoltar alguna cançó que us agradi i comptar les pulsacions de cada frase).

Intenteu dir un d'aquests versos en vuit pulsacions i amb aire de rap.

Va marxar de casa i no hi tornarà

Se largó de casa, nunca regresó

A partir d'aquest primer vers (o d'un altre que us agradi) podeu intentar fer un rap i acompanyar-lo amb percussió (amb el propi cos, podeu construir-vos algun caixó...), i qui sap... potser acabeu dalt d'un escenari davant de companys, família i amics.

Bona sort!

OBSERVACIONS

El tema que triem per fer el nostre rap determinarà el contingut que vulguem treballar d'observació-reflexió col·lectives.

Així, si el tema que triem és el propi grup i els seus membres, l'activitat quedarà emmarcada en un treball de reconeixement d'un mateix i de l'altre i de cohesió de grup, però alhora pot esdevenir una activitat de percepció de les diverses realitats del grup (barri, ciutat...) i un acostament a una realitat plural.

El rap és un clar exemple de mestissatge entre tradicions musicals africanes i europees.

El tipus de moviment que el/la cantant-recitador/a fa té molts punts de dansa "anclada en la terra", tan característics de danses de països d'Àfrica Negra. El fet de "rapejar" va lligat a recitar de manera més o menys improvisada allò que passa, sobre allò que es reivindica o protesta, allò que potser no es considera "políticament correcte"... Ho trobem en moltes i diverses tradicions. Sense moure'ns de la Península Ibèrica, trobem corrandes als Països Catalans, els bertzolaris d'Euskadi, les coples de Castella, les lamentacions del cante a Andalusia, etc.

UN BLUES AL RAVAL (Adapt. Ester Bonal)

cançó / audició

Amèrica-Estats Units

edats recomenades

Si voleu saber una història de vida, d'amor i ràbia
 escolteu amb atenció la veu que des d'aquí us canta...
 no és pas ni jove ni vell, l'home que va cap a casa...
 el negoci va prou bé, l'espera un bon plat a taula.
 Però un vespre, sense saber com, el negoci ha anat a l'aigua,
 el portal ara és tancat, no hi ha família ni casa.
 L'home marxa carrer avall fins que ha arribat a la Rambla,
 pel carrer d'Elisabets s'endinsa sense recança
 i arriba al cor del Raval, dels seus carrerons i places.
 La plaça de la Gardunya li fa de casa i de cambra,
 s'estira, el terra és fred,... el vent el frega i el glaça
 i quan gira els ulls al cel mil estrelles l'acompanyen.
 Ja han passat cinc anys d'allò, el barri ara sembla un altre,
 s'ha vestit de cases noves, de places i carrers amples,
 però quan hi passegeu feu-ho amb atenta mirada,
 hi veureu l'home, ara vell, que busca entre les deixalles.
 De ben poc ha de servir rentar carrers i façanes
 si el Raval és testimoni de solituds insondables.
 Fins quan no arribarà el dia en què canviï la història
 i la veu que aquí escolteu es fongui entre la memòria.

Adaptació d'un blues de Louis Armstrong.

El ne - go - ci - va prou bé - - l'es - pe - raun bon plat a tau - la
 Pròun ves - pre sens sa - ber com - - el ne - go - cihaa - nat a l'ai - gua

El por - tal a - raéstan - cat. No hiha fa - mí - lia ni ca - sa

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 17** (alumnes de l'IES Miquel Tarradell, extret del CD *Contrastos*).

PROPOSTA DE TREBALL

Amb aquesta cançó introduïm un tema que té a veure amb la diversitat i que sovint deixem de banda. Es tracta de la marginació, dels exclosos de la societat, exemplificat en els sense-sostre. És clar que en parlar d'immigració ja podem tocar aquesta qüestió, però cal tenir en compte que no és el mateix tema.

A partir d'aquesta cançó, podem fer una proposta similar a la que fem a la fitxa de *Clandestino*: treball de recerca, generació de debats, ampliar el coneixement del tema, etc.

En l'apartat de Més repertori inclouem el clàssic de Lou Reed *Take a walk on the wildside*, que ens parla del mateix tema.

OBSERVACIONS

Aquest blues de Louis Armstrong, adaptat per Ester Bonal, el van treballar els alumnes de 4t d'ESO de l'IES Miquel Tarradell. En vam fer una adaptació amb un text adaptat al context del nostre barri, però que respectava el sentiment barrejat de ràbia, impotència i injustícia que caracteritza les lletres dels blues dels negres americans. També deixa, però, una escletxa a l'esperança en els dos darrers versos.

Musicalment, vam treballar sobre la roda d'acords dels 12 compassos del blues clàssic i vam respectar el fraseig de 3 frases de 4 compassos (AAB – les dues primeres són iguals i la darrera accentua la "queixa"). Sobre la roda d'acords del blues, els nois i les noies inventaven obstinats amb els instruments Orff (xilòfons, metalòfons, carillons) i amb instruments de percussió indeterminada.

Activitats de relació i mestissatge

La capacitat i la possibilitat de relacionar expressions artístiques aparentment molt allunyades en el temps, en l'espai, segons l'origen i funció social, cultural, etc., amplia el ventall de referents culturals i, per tant, **la capacitat d'entendre el món que ens envolta com una realitat plural i diversa.**

Les fusions i el mestissatge artístic, la comparació d'expressions artístiques diverses i la valoració de l'enriquiment que comporta l'existència de totes, **ajuda a percebre el mestissatge sociocultural com quelcom quotidià, pacífic i enriquidor.**

UN GAT I UN GOS (C. Bertil Agnestig / Adapt. Quim Bonal)

cançó

Europa - França

edats recomenades

Un gat i un gos cantaven una cançó
 i el gos va dir: "Cantem la meva primer!"
 I el gat va dir: "Cantem la meva també"
 i es barallaven bé.
I el gos bordant, cantava el bub, bub, bub, bub,
i el gat miolant, cantava el mau, mau, mau, mau
 i es discutien la manera millor
 de cantar la cançó.

Al cap d'un temps el gat ja estava cansat
 i el gos va dir: "Ara sí que t'he guanyat",
 però després van decidir cantar junts
 unitn el text en un.
I el gos bordant...
 i es discutien la manera millor
 d'unir aquelles cançons.

Un gat i un gos can - ta - ven u - na can - çó i el gos va
 dir: "Can - tem la me - va pri - mer!" I el gat va dir can - tem la
 me - va tam - bé i es ba - ra - lla ven bé. I el gos bor -
 dant can - ta - va el bub bub bub bub i el gat mio - lant can - ta - va el
 mau mau mau mau i es dis - cu - ti - en la ma - ne - ra mi - llor de can - tar
 la can - çó

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 18** (EMM Can Ponsic).

PROPOSTA DE TREBALL

La melodia d'aquesta cançó no és fàcil, però és molt bonica. Cal que tinguem cura d'afinar-la bé.

El text de la cançó ens proporciona una bona oportunitat per parlar de les relacions: què passa quan un vol imposar un criteri per sobre dels altres i com unint esforços moltes vegades aconseguim resultats millors. A partir del missatge del text, podem propiciar un debat amb els nens i les nenes d'aquesta edat sobre les nostres actituds davant dels altres, quan podríem aplicar la solució que troben el gos i el gat en els nostres conflictes, i què podem fer junts, cadascú sense perdre la seva identitat, que ens enriqueixin a tots (cantar o ballar n'és una bona mostra!).

OBSERVACIONS

A vegades pensem que només es pot reflexionar i debatre amb nens més grans, i això és erroni. Simplement cal trobar un bon pretext, un llenguatge entenedor i exemplificador, adequar les nostres expectatives i ajudar-los a expressar què pensen. Tots hi podem aprendre molt.

Si podeu, val la pena acompanyar la cançó amb l'arranjament per piano. El resultat serà molt més atractiu per a tots.

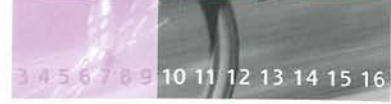
HUNG-SAI (Adapt. Enriqueta Anglada)

cançó

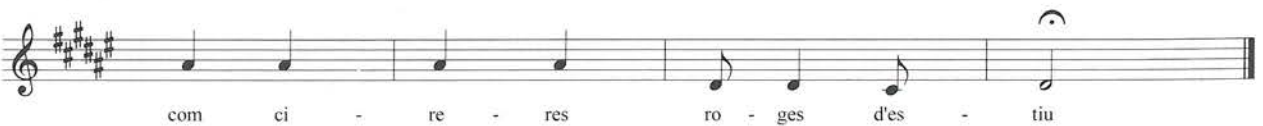
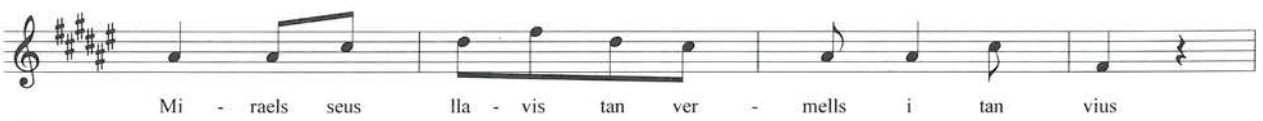
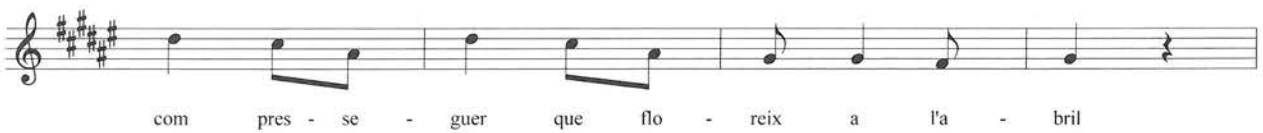
Àsia-Xina

edats recomenades

Hung-sai és bella, i dolça i gentil
 Com presseguer que floreix a l'abril
 Mira els seus llavis
 tan vermells i tan vius
 com cireres roges d'estiu

El seu somriure em feia content
 Al seu costat em sentia valent
 Ara llueix la lluna clara d'estiu
 Però estic sol,
 Hung-sai ja no riu

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 19** (EMM Can Ponsic).

PROPOSTA DE TREBALL

Hung-sai té una melodia molt oriental, difícil d'afinar, però preciosa. Pot ser un bon exemple de com sona la música xinesa, traient la dificultat lingüística, ja que la lletra és senzilla. Proposem un acompanyament rítmic amb triangle, cròtals, i altres instruments d'aire oriental, fent algun obstinat al final de les frases.

L'aprendrem per frases, cuidant molt l'afinació, sobretot en intervals més difícils, posant atenció a com sonen d'orientals.

Cuidarem molt el frasseig, que els acabaments no siguin bruscos, sinó intentant lligar-ho. Podem fer un acompanyament rítmic al final de les frases:

*Hung-sai és bella i dolça i gentil
Com presseguer que floreix a l'abril
Mira els seus llavis tan vermells i tan vius
Com cireres roges d'estiu
Gong*

A partir de la història del conte (vegeu la fitxa a l'apartat de projectes), proposem d'utilitzar aquesta cançó per parlar sobre les relacions i les dificultats que hi ha: entre pares i fills, entre persones de diferents cultures o orígens socioculturals, en les relacions afectives... (us remetem una vegada més a la fitxa del projecte per ampliar el treball).

OBSERVACIONS

Cal vigilar a l'hora de parlar com s'estableixen les relacions en diferents contextos culturals, és molt fàcil caure en tòpics i normalment no en tenim prou coneixement. De tota manera, sí que és interessant observar la gran diversitat de maneres que té la gent de relacionar-se, de mostrar afecte i amor, etc.

JA EM DIRÀS COM GOSES DIR ESTRANGER AL TEU VEÍ (Mesclat)

cançó / audició

Europa-Catalunya

edats recomenades

Si tens un déu que és jueu i gastes gas algerià
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si menges pasta italiana i et fumes un havà
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si agafes una turca bevent whisky escocès
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si te'n vas a fer l'indi amb el teu cotxe japonès
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si plantes la canadenc tot fumant costo afganès
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si menges cols de Brusel·les mentre et fan un francès
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si a casa tens un canari i el teu rellotge és suís
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si utilitzes la i grega per escriure el teu país
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Tan si duus americana com mocador palestí
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si beus aigua de colònia quan se t'ha acabat el vi
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si t'enganyen com un xino i has d'acabar fent-te el suec
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí

Si fas moros al teu pare⁵ i és primavera al Corte Inglés
Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí.

Aquesta és una cançó del grup Mesclat. Ens pot ajudar a adonar-nos de la complexitat del món, de la barreja que per sort gaudim.

REFERÈNCIA

CD Mesclat (Estudi Aurha).

PROPOSTA DE TREBALL

Aquesta cançó ens pot fer adonar de la proximitat que hi ha entre els països, entre les diferents cultures, i la mescla que tenim en la nostra societat.

Podem començar amb un treball lingüístic, investigant el significat de frases fetes que utilitzem sovint a l'hora de parlar.

- Dividim el grup en subgrups de 4-5 persones.
- Els presentem unes fitxes:

T'enganxen com un xino

Fer l'indi

Fumar un havà

Cols de Brusel·les

Fer-te el suec

Agafar una turca

Fumar costo afganès

Plantar la canadenc

- A continuació han de buscar exemples per representar el significat de cada fitxa (dramatització), tot definint la situació en què es produeix.
- També podem proposar un petit treball de recerca per buscar altres frases fetes similars: *treballar com un negre, fer una feina de xinos...*
- Un cop en sabem el significat, escoltem la cançó directament de l'enregistrament.
- Si teniu traça acompanyant-vos d'una guitarra i altres instruments de percussió, la podeu aprendre, ampliant així el vostre repertori de cançons.

⁵ Fer moros: Estafar, fer comptes bruts i tèrbols (en aquest cas, els cristians abusaven dels àrabs comercialment).

CONTAMÍNAME (Pedro Guerra)

cançó / audició

Europa-Àfrica-Canàries

edats recomenades

Cuéntame el cuento del árbol dáctil de los desiertos
de las mezquitas de tus abuelos,
dame los ritmos de las darbukas y los secretos
que hay en los libros que yo no leo.

Contamíname
pero no con el humo que asfixia el aire
ven
pero sí con tus ojos y con tus bailes
ven
pero no con la rabia y los malos sueños
ven
pero sí con los labios que anuncian besos

Contamíname
mézclate conmigo

que bajo mi rama
tendrás abrigo

Cuéntame el cuento de las cadenas que te trajeron
de los tratados y los viajeros,
dame los ritmos de los tambores y los voceros
del barrio antiguo y del barrio nuevo.

Contamíname...

Cuéntame el cuento de los que nunca se descubrieron
del río verde y los boleros
dame los ritmos de los buzukis los ojos negros
la danza inquieta del hechicero.

Contamíname...

REFERÈNCIA

CD *Golosinas* de Pedro Guerra. Segell: Ariola.

CD *El gusto es nuestro* d'Ana Belén, JM Serrat, Miguel Ríos i Victor Manuel. Segell: Sony/BMG.

PROPOSTA DE TREBALL

Aquesta cançó ens pot servir per fer diferents tipus de treball. Podem aprendre-la o només fer-ne l'audició, com ens estimem més. De tota manera, recomanem que en cas d'aprendre-la ho fem precisament a partir de l'audició.

En primer lloc, és una cançó que dóna una visió positiva del fet del mestissatge i aquesta idea ens pot donar peu a un debat sobre els avantatges i les aportacions del contacte entre diferents grups culturals o socials.

Però també podem proposar un exercici de reconèixer els diferents col·lectius als quals es refereix. Podem buscar el significat d'algunes paraules del text de difícil

comprensió (i així fer també un treball de llengua) i, a partir d'entendre el text, deduir a qui es refereix. Per donar-li una mica més d'emoció a la proposta, podem plantejar-ho com una mena de concurs, per grups petits, i analitzar també la discussió que s'ha generat dintre els grups, quins elements ens han permès arribar a una conclusió, què hem après de buscar al diccionari, si ho entenem tot o encara hi ha idees que ens costa d'interpretar...

OBSERVACIONS

Encara que fem aquest segon exercici, val molt la pena recollir el missatge del mestissatge com a fet positiu.

CINC NOTES PER BRESSOLAR

cançó

Arreu del món

edats recomenades

Mama waruno (Austràlia)

Mama waruno, muro wathuno

Traducció aproximada:
Dorm mentre es fa fosc, la mare vigila

Hao-wari (tribu Pawnee)

Hauo, Hauwari

"Hao" vol dir son
"Wari" fa referència al moviment de gronxar

Taa,taa,tee (Ghana)

Taa,taa,tee.
Yee,yee,yee Kaafo ama.
Yaa, ya Awisi o

"Taa,taa,tee"
fa referència a gronxar.
Kaafo ama: No ploris
Ya ya-Awisi o: Com el nostre shhh...

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 20** (EMM Can Ponsic).

PROPOSTES DE TREBALL

Treball comparatiu:

Són cançons molt senzilles, que tots els nens i les nenes poden cantar. Es poden aprendre per repetició de l'exemple de l'educador/a, que les ha de cantar molt suaument.

Quan es canten, es pot afegir un lleuger moviment de "gronxar", amb diferents variants que proposi l'adult o els propis nens.

Podem afegir petits obstinats rítmics (els nens de Ghana, per exemple, afegirien acompanyaments picant suaument de mans de manera espontània).

Si tenim alguns instrument de placa (xilòfons) podem acompanyar-les amb bordons (nota bàsica que sona al llarg de tota la cançó) i obstinats amb do i sol.

Aquestes tres cançons de bressol, tot i tenir orígens geogràfics molt allunyats, tenen moltes més coses en comú que no pas diferències.

Des d'un punt de vista estrictament musical, les tres cançons tenen les mateixes notes (do-re-mi-sol-la) que formen una escala pentatònica que s'utilitza en música popular de molts indrets del món. En els tres casos, el compàs és binari simple (transcrites a 2/4) i "convida" a gronxar. El caràcter, a l'hora de cantar-les, és sempre suau i totes es canten fluixet.

Pel què fa a la funció, les tres serveixen per bressolar un nadó i, pel que fa a la lletra, usen poques paraules que fan referència, a la calma (pel mateix fet de gronxar, pel sentiment de protecció de la mare, perquè diuen a l'infant que no plori).

OBSERVACIONS

El treball proposat, a tall de reflexió, convida nois i noies a reflexionar sobre el fet que potser tenim més coses en comú del que a vegades ens pensem.

CONFITURA DE TRES CANÇONS

cançó

Arreu del món

edats recomenades

Tres i tres (Hongria)

Tres i tres i tres fan nou
 Nou i tres fan dotze (bis)
 Dotze i tretze, vint-i-cinc
 Ai vés qui ho diria? (bis)
 (tradicional)

Hung-sai (Xina)

Hung-sai és bella i dolça i gentil
 Com presseguer que floreix a l'abril
 Mira els seus llavis tan vermells i tan
 vius
 Com cireres roges d'estiu
 (adapt. Enriqueta Anglada)

Navidadau (Bolívia)

Navidadau puriminí
 Huá, huánacá Kusiiñai
 Navidadu yuritlai kú
 Anatañá la kista ni
 Navidadau puriminí
 Huá huánacá kusiñai
 Dicha ea tú tana kampí
 Belén aru sarañani.
 (tradicional)

Tres i tres i tres fan nou nou i tres fan dot-ze Tres i tres i tres fan nou nou i tres fan dot-ze

HUNG SAI (Xina)

Hung Sai és be-lla i dol-çai gen-til com pres-se-guer que flo-reix a l'a-bril

Na-vi-da - dau pu-ri - ni - ní Huáhuána cá ku-si si ñai na-vi da - dau yu-rit lai - ku a - na - ta - ña - lakis - ta - ñi Na-vi - da -

dot-zei tret-ze vint-i-cinc ai ves quiho di - ri - a dot-zei tret-ze vint-i-cinc ai ves quiho di - ri - a

Mi-raels seus lla- vis tan ver- mells i tan vius com ci - re - res ro - ges d'es - tiu

dau pu-ri - ni - ní Huahuána cá ku-si si - ñai Na-vi-da - dau yu-rit - lai - ku a - na - ta - ña - la kis - ta - ñi

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 21** (EMM Can Ponsic).

PROPOSTA DE TREBALL

Es tracta d'aprendre les tres cançons per separat. La "sorpresa" és que es poden cantar totes alhora i la mescla s'enriqueix amb la barreja de ritmes i notes de les tres. La didàctica d'aprenentatge de cadascuna pot ser diversa. En aquesta ocasió, us representem un treball rítmic a partir del text ritmat de les tres cançons:

Tres i tres

La cantem una vegada i aprenem per repetició la cançó o el text rítmic. A continuació, aprenem a picar-la amb percussió corporal seguint la partitura rítmica següent:

És un cànon que es pot cantar o fer-lo picant en 2, 3 o 4 grups, amb diferents distribucions espacials: en dues files encarades, fent un triangle, fent un quadrat...

Hung-sai

L'aprenem de manera semblant i la piquem amb claus, triangles o cròtals i plateret, segons la partitura rítmica següent:

Navidadau

L'aprenem i la piquem amb panderos i caixons o djembé:

Quan les cantem totes tres, en lloc de picar tot el ritme de cadascuna, podem afegir alguna pinzellada instrumental per acompanyar cada melodia i enriquir-ne la interpretació.

Quan els tres grups saben bé cada ritme i cançó podem anar-los sobreposant i organitzar una "torre rítmica" o "torre de tres cançons".

Aquesta sobreposició de ritmes i/o de melodies fa que els nois i les noies experimentin i gaudeixin de la riquesa de la barreja.

OBSERVACIONS

Amb aquest treball exposem que cultures i tradicions aparentment molt allunyades, poden conviure, sense perdre cap la pròpia identitat.

El fet de poder ser-hi tots i totes, cadascú des del seu lloc, i ser-hi alhora, és un exemple viu de convivència en la diversitat.

A través de la pràctica coral i instrumental, que implica escoltar l'altre/a, van aprenent a tenir una actitud de respecte mutu.

Però alhora és important no caure en el desarrelament de la cultura i tradició pròpies, imprescindibles per fer-se una identitat dins del grup (tot i que la interacció amb les altres les farà evolucionar, com ha estat al llarg dels segles).

A l'apartat de Més repertori trobeu una proposta similar, però pensada per als més petits: *Barrigi-barreja*.

LA RUMBA DE BARCELONA (Gato Pérez)

cançó / audició

Europa - Catalunya

edats recomenades

La Rumba que coneixem
no és de la Xina ni del Japó (bis)
La nostra Rumba de Barcelona
està marejada de voltar el món (bis).
La Rumba neix al carrer
filla de Cuba i d'un gitanet (bis).
I sa germana que és l'Havanera
viu gronxadeta entre mariners (bis).

Somorrostro, Bon Pastor,
Hostafrancs, la Guineueta,
Sans, Carmelo, Guinardó,
Poble Sec, Barceloneta.
Meridiana, Hospitalet,
Sant Adrià, Verdum, Roquetes,
Vall d'Hebron, les Corts, Sagrera,
Horta, Coll, Trinitat Vella.

La nena té un ritme inquiet
penja el compàs i belluga els peus (bis).
I sa família de ritmes guapos
viuen contents a l'estranger (bis).
La Rumba neix al carrer

filla de Cuba i d'un gitanet (bis).
I sa germana que és l'Havanera
viu gronxadeta entre mariners (bis).

El Candombe a l'Uruguai,
la Milonga és argentina,
el Bolero mexicà
i la Plena que és boricua.
Fabricant l'Uauancó
que és un ritme de New York,
neix un boogaloo simpàtic
que és el ritme més mafiós.

Somorrostro, Bon Pastor...
... Trinitat Vella.

Camp de l'Arpa, Montjuïc,
Born, la Mina i Sant Andreu,
el Morrot per allà Can Tunis,
Zona Franca i Poblenou,
Santa Eulàlia, Casc Antic,
Clot, el port i la Verneda.
Gràcia rei de tots els barris
de la festa i del sabor

REFERÈNCIA

CD *El gato vive...* de Gato Pérez
(Discogràfica Hispavox).

Aquesta cançó ens sembla especialment interessant no només per recuperar la figura del Gato Pérez, un dels grans rumberos del nostre país tot i no ser gitano, sinó també per com explica l'origen divers i mestís d'una música tan representativa del nostre país i, més concretament, de Barcelona.

PROPOSTA DE TREBALL

A partir d'una primera audició de la cançó, degudament contextualitzada, en proposem l'aprenentatge utilitzant la lletra com a referència. I, a partir d'aquí, tenim diferents possibilitats de reflexió: la primera, precisament, sobre el mestissatge que fa possible la rumba i que explica la lletra de la cançó. Podem fer un petit treball de recerca per conèixer els diferents ritmes que cita Gato Pérez i d'on provenen, buscar-ne exemples i fer-ne audicions... I, sobretot, observar com del contacte de diferents cultures musicals, n'apareix una cosa tan bonica com la rumba, "marejada de voltar el món".

Una altra possibilitat és fer un treball de recerca sobre Gato Pérez i veure com una figura també

"mestissa": un immigrant argentí que arriba a Barcelona amb quinze anys i que "*aunque no sea moreno*" (vegeu Més repertori), aconsegueix ser un dels grans noms de la rumba catalana.

OBSERVACIONS

La vida de Gato Pérez és un bon exemple de trajectòria migratòria positiva i el podem utilitzar de referent o de model positiu.

A part d'altres peces de Gato Pérez (vegeu fitxa de *Gitanitos y morenos*) que permeten un treball similar, val la pena treballar altres autors de la rumba, i especialment fer referència a algunes de les versions d'Els Manolos (*El meu avi*, per exemple, que representa la fusió entre havanera i rumba).

MESTISSATGES MUSICALS

audició

Arreu del món

edats recomenades

Aquesta activitat és una audició de fragments de músiques que són exemple de fusió i mestissatge.

Les cançons que proposem són les següents:

- *Bésame mucho* de Marc Miralta: la melodia del conegut bolero, amb un arranjament de jazz flamenc proposat pel bateria i percussionista català. [Marc Miralta: New York Flamenco Reunion].
- *Travieso*, d'Omar Sosa: fusió de jazz amb ritme afro-cubà i rap, d'Omar Sosa. [Omar Sosa: Free roots].
- *Gujo bushi*, de Radio Tarifa: arranjament d'una cançó tradicional del Japó, amb melodia i acompanyament orientals, però amb caràcter marcadament flamenc [Radio Tarifa: Cruzando el río].
- *El desembre congelat*, del Catalonia Jazz Quartet: la nadala popular catalana, amb un arranjament de jazz. [Catalonia Jazz Quartet i altres: Jazz a Catalunya].
- *Fábula del hombre lobo y la mujer pantera*, de La Cabra Mecánica: pasdoble-ranxera pop amb veu d'aire flamenc [La Cabra Mecánica: Vestidos de domingo].
- *Walkin'* del New York Ska-jazz Ensemble: versió ska jazz de l'estàndard de Carpenter. [New York Ska-jazz Ensemble:].
- *Ay morena*, de Raimundo Amador: rock'n roll amb "cierres", escales i guitarra flamencs, tornada rumbera i acompanyament de guitarra de blues amb la col·laboració del gran B.B. King.

REFERÈNCIES

Bésame mucho, Marc Miralta: New York Flamenco Reunion (2000).

Travieso, Omar Sosa: Free roots (1997 - OTA Records).

Gujo bushi, Radio Tarifa: Cruzando el río (2000 - BMG Ariola).

El desembre congelat, Catalonia Jazz Quartet: Jazz a Catalunya (1996 - PDI).

Fábula del hombre lobo y la mujer pantera, La Cabra Mecánica: Vestidos de domingo (2001 - Dro Est West).

Walkin', New York Ska-jazz Ensemble: Low Blow (1996 - Grover Records).

Ay morena, Raimundo Amador: Gerundina (1995 - MCA).

PROPOSTA DE TREBALL

L'activitat, a partir d'aquesta audició, té com a objectiu reconèixer les fusions fruit de mestissatges i després reflexionar-hi. Per això proposem la realització d'una fitxa-joc en la qual els nois i les noies han de relacionar els fragments (enumerats per l'ordre en què se senten) amb una explicació sobre quin tipus de mestissatge representen. Evidentment, la intenció és que sigui una activitat divertida, fins i tot podem organitzar una espècie de concurs per veure qui n'endevina més... Proposem una primera audició de tots els fragments (evidentment desordenats), sense cap comentari per no donar pistes i, després, de cada fragment. La segona part de l'activitat consisteix a comentar els fragments i que cadascú proposi un mestissatge musical concret. I, evidentment, si ens veiem amb cor de crear el nostre propi mestissatge... endavant!

OBSERVACIONS

Aquí només fem una proposta de diferents músiques, en les que hem primat les fusions d'estil per sobre de mestissatges més temàtics. Potser tindrien un grau de dificultat inferior a l'hora de l'anàlisi altres tipus de proposta: música rai en francès, cançons catalanes en una altra llengua, participació de músics o cantants de diferents països en un mateix projecte musical... Cadascú pot fer la seva proposta.

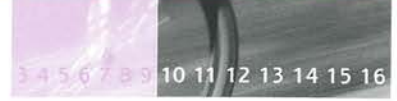
LA FIRA / SIMI YADEH (popularitzada)

dansa

Àsia - Israel

edats recomenades

La fira

Cada vegada més animada
Crida la fira fora el carrer.
Totes les noies, compren cofoies
Grans coloraines al mercader.

Blau, groc, verd i vermell
El bon home va venent.
Blau, groc, verd i vermell
I les noies van comprant.

(popularitzada)

Simi Yadeh

Simi Yadeh, al yad'i,
Ani shel at, ve' at sheli.
Simi yadeh, al yad'i,
Ani sel at, ve'at sheli.

Hey, hey, Galia,
Bat hakim yefefiya.
Hey, hey, Galia,
Bat hakim yefefiya.

(popular d'Israel)

Ca - da ve - ga - da més a - ni - ma - da cri - da la fi - ra
 To - tes les no - ies com - pren co - fo - ies grans co - lo - rai - nes
 Si - mi Ya - deh Al yad' di A - ni shel at

fo - rael ca - rrer Blau, groc, verd i ver - mell
 al mer - ca - der ve at she - li Hey hey Ga - li - - a

El bon ho - me va ve - nent van com - prant
 i les no - ies Bat ha - kim ye - fe - fi - ya fe - fi - ya

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 22** (EMM Can Ponsic).

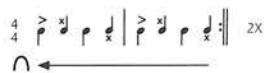
PROPOSTA DE TREBALL

En aquest cas, proposem bàsicament un treball de tipus comparatiu, a partir de les dues versions (l'original en hebreu, i la versió en català). Podem treballar primer la versió en català, habitual en els repertoris, i després ensenyar la versió en hebreu per observar com la nostra cultura (com totes) rep influències molt diverses (potser no ens havíem plantejat mai que tinguéssim popularitzades cançons d'aquest origen, oi?).

És una dansa de rotllana⁶. Comencem fent una rotllana agafats de la mà. Durant la primera part de la cançó (fins al *mercader*), marxem cap a l'esquerra fent el pas següent: donem un cop a terra amb el peu esquerre, el peu dret creua per davant l'esquerre; el peu esquerra es trasllada cap a l'esquerra, i el peu dret, ara, creua per darrera l'esquerre. I així successivament.

Quan passem el peu dret per davant o per darrere de l'esquerra, hem de flexionar lleugerament els genolls. Convé donar el primer cop amb el peu esquerre, que ha de coincidir amb la primera síl·laba de cada vers. Quan ja surt el pas, podem acompanyar-la amb

una lleugera torsió del cos cap a la dreta o a l'esquerra seguint el moviment dels peus.

A la segona part (quan diu *blau, groc, verd...*), tothom avança cap al centre fent passos saltats i, simultàniament, aixequem els braços fins que ens trobem al mig amb els braços alçats. Després anem retrocedint cap a la posició inicial fent el mateix pas i abaixant els braços a poc a poc.

Podem anar repetint la dansa, cada vegada més ràpid. En acabar la dansa, queden les mans agafades i baixes, i fem una petita reverència amb el cap.

Podem aprofitar que la lletra en català parla de colors, per incloure'ls en la coreografia: podem preparar un vestuari amb aquests colors o portar agafats a les mans mocadors..., pot donar un efecte visual molt bonic.

OBSERVACIONS

La versió en hebreu ens permet fer un treball lingüístic i, a més, introduir reflexions i aproximacions sobre aquesta cultura. Amb els més grans potser també ens podria servir per parlar sobre el conflicte de Pròxim Orient però, en tot cas, s'ha de vigilar molt quin tractament es fa: donar visions simplistes (de bons i dolents) col·lectivitzadores (*de tots els jueus o tots els palestins*) pot portar-nos a fer judicis de valors basant-nos en prejudicis. En tot cas, cal reflexionar sobre la complexitat del conflicte, l'existència d'interessos internacionals, la irresponsabilitat d'algunes actituds, el patiment de la població, les situacions que generen alguns comportaments, etc.

⁶ Apresa de Toni Jiménez en un curs de l'Escola de cançó.

Λ = noi	∩ = noia	Λ∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant	ΣΣ = parella encarada amb les mans agafades	= posició "V"	= posició "W"
Λ → = desplaçament lateral cap a la dreta	Λ ← = lateral cap a l'esquerra	Λ ↑ ↓ = endavant i enrere	↑ ↓ = primer camí endavant i segon enrere	= diagonals	
= volta cap a la dreta sobre si mateix	♩ = peu dret	♩ = peu esquerre	(♩) o (♩) = sense pes	♩ o ♩ = donant un cop (accent)	♩ = pas de córrer (lleuger)
♩ = salt sobre el peu dret	♩ = salt en peus junts	♩ o ♩ = creuar per darrere	♩ o ♩ = creuar per davant	♩ o ♩ = arrossegat el peu	♩ = picar de mans

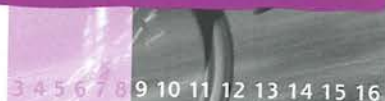
L'INVERNO L'È PASSATO / CUCUT I LA GUIMBARDA (popularitzada)

cançó

Europa - Suïssa (Ticino)

edats recomenades

L'inverno l'è passato

L'inverno l'è passato, l'aprile non c'è più,
è ritornato il maggio col canto del cucù.

*Cucù, cucù, l'aprile non c'è più
è ritornato il maggio col canto del cucù.*

Lassù per le montagne la neve no c'è più,
comincia a far'il nido il povero cucù.

Cucù, cucù...

La bella alla finestra la guarda in su e in giù,
aspetta il fidanzato al canto del cucù.

Cucù, cucù...

Te l'ho pur sempre detto che maggio ha la virtù
di far sentir l'amore al canto del cucù.

Cucù, cucù...

Cucut i la guimbarda

Cucut i la guimbarda covaven en un niu,
guimbarda ja n'és morta, cucut encara és viu.

*Cucut, cucut, covaven en un niu,
guimbarda ja n'és morta, cucut encara és viu.*

Cucut ets au molt bella però no saps de cantar,
jo sóc la mallerenga i encara et vull guanyar.

*Cucut, cucut, però no sap de cantar,
jo sóc la mallerenga i encara et vull guanyar.*

Si a dalt de la muntanya el cucut ha cantat,
tindrem la tarda eixuta i el "demati" mullat.

*Cucut, cucut, el cucut ha cantat,
tindrem la tarda eixuta i el "demati" mullat.*

L'in - ver - no l'è pas - sa - to, l'a - pri - le non c'è
Cu - cut i la guim - bar - da co - va - ven en un
più, è ri - tor - na - toil mag - gio col
niu Guim - bar - da ja n'és mor - ta, cu
can - to del cu - cú Cu - cú cu -
cut en - ca - raès viu Cu - cut! Cu -
cú l'a - pro - le non c'è più è ri - tor - na - toin
cut! Co - va - ven en un niu Guim - bar - da ja n'és
mag - gio col can - to del cu - cú
mor - ta Cu - cut en - ca - raès viu

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 23** (EMM Can Ponsic).

PROPOSTA DE TREBALL

És una molt bona ocasió de fer un treball de tipus comparatiu a partir d'una cançó. La cançó original és popular de la zona de Ticino (Suïssa italiana), i la versió en català és habitual dels repertoris de cant infantil. És indiferent quina versió aprenem abans: si els nens ja coneixen *Cucut i la guimbarda*, es pot ensenyar la versió italiana sense fer-hi cap referència i que siguin ells mateixos els que s'adonin de la coincidència. Si no coneixen *Cucut i la guimbarda*, podem començar directament per la versió en italià, que pot ser més atractiva pel fet d'estar en una altra llengua, i després observar la coincidència amb la cançó en català.

En tot cas, val la pena reflexionar sobre els intercanvis que es produeixen entre les cultures, no només amb relació a la música o

a les cançons, sinó també a d'altres coses. A partir d'aquí, podem proposar de buscar altres "préstecs" que trobem en la nostra cultura o en d'altres: trobar cançons en català procedents d'altres països o zones amb altres llengües fent una petita recerca en cançoners, veure si trobem cançons catalanes traduïdes a altres llengües, etc. Pot ser una bona ocasió per treballar també préstecs lingüístics (a l'escola, en coordinació amb l'àrea de llengua), influències d'art, tecnològiques (amb l'àrea de socials), etc.

Evidentment, la versió en italià també ens permet fer un treball lingüístic: fonètic, lèxic, d'estructures... I també utilitzar la cançó per introduir una recollida d'informació sobre la zona de Ticino (als Alps, de llengua italiana i que entra dins d'Itàlia però pertany a Suïssa), Itàlia i Suïssa, etc.

Treball per projectes

Ja hem comentat l'interès de no treballar aïlladament les activitats. Aquí us presentem alguns exemples de treball per projectes. Veureu que són projectes molt diferents: alguns més ambiciosos, d'altres més senzills. Però el que tenen tots en comú és **el treball des de diferents àrees, la intenció de fer les activitats més significatives i estèticament atractives.**

El projecte pot partir d'una idea prèvia (un conte, una cantata...), però també pot néixer en organitzar-se d'una determinada manera el material que tenim, segons els interessos i els objectius que ens plantejem globalment.

ELS COLORS D'ARREU DEL MÓN

cantata

edats recomenades

És una cantata que vam fer amb el grup de Casalet (3-5 anys) del Casal dels Infants del Raval⁷ i que ens va servir d'eix per treballar aspectes molt diversos durant el segon i el tercer trimestre del curs 94-95.

Treball de centres d'interès

En un primer moment vam pensar la cantata per treballar el centre d'interès de la interculturalitat, però de seguida vam veure que ens podia servir per aglutinar altres temes que s'havien treballat amb el grup i així fer-la molt més significativa per al grup.

Així, amb la cantata preteníem reforçar dos centres d'interès sobre els que ja s'havia treballat (oficis i colors), i a més introduir-ne un altre: la diversitat cultural arreu del món. Però, a més, la cantata ens havia de servir per treballar encara més coses: en vam fer un cançoner per Sant Jordi i ens va servir per al concert de final de curs.

Activitat per Sant Jordi

La proposta que vam fer a partir de la cantata va ser recollir-ne les cançons en un cançoner que vam fer per Sant Jordi. Una manera fàcil de dotar de significat aquestes cançons d'arreu del món: no només formaven part d'una cantata i reforçaven els centres d'interès que s'havien treballat, sinó que a més les vam utilitzar per treballar les nostres festes fent-ne una manualitat. Aquesta és l'essència de l'educació intercultural: introduir elements d'altres cultures i referents a la diversitat cultural en les diferents àrees i en diferents moments, en tant que aprenentatges significatius.

Cantata

Les cantates són un molt bon recurs per treballar amb els més petits, i no gaire complicat. Evidentment, fent una petita recerca podem trobar cantates originals que podem ensenyar, però també podem inventar les nostres pròpies cantates. Simplement cal fer una selecció de cançons que els nens ja saben i/o que puguem ensenyar i lligar-les mitjançant un conte, que no cal que sigui massa complex. Evidentment, si les cançons que triem comparteixen un mateix tema és molt més fàcil lligar-les.

Agrupar les cançons en forma de cantata ens pot servir per motivar l'aprenentatge de les cançons (els donem més interès que no pas si les fem aïllades), però també ens proporciona un "producte" molt atractiu de cara a un concert o actuació (pensem que els més petits no canten gaire bé i que les cançons que podem fer amb ells a vegades tampoc són gaire atractives per al públic).

⁷ En el marc de l'experiència de la Lluna Blava.

Doncs ve-t'ho aquí que una vegada, en una ciutat molt bonica que es diu Barcelona, hi vivien dos germans: la Jordina i en Marcel·lí. I ve-t'ho aquí que el que més agradava del món als dos germans era cantar. No se'n cansaven mai, de cantar! Cantaven al matí quan es llevaven, al migdia tot dinant, al vespre abans de sopar... fins i tot en somnis, cantaven!

Tenien un veí que era un **bomber**, amb el seu vestit de color **roig**, havia viatjat per tot Catalunya apagant focs, i en sabia de cançons! La que els agradava més de cantar, però era una que parlava del seu carrer. I sabeu on vivien? Al carrer més alt!!!

Al carrer més alt (Pàg. 112)

Però va arribar un dia que la Jordina i en Marcel·lí ja sabien totes les cançons de Catalunya i van decidir fer un llarg viatge per aprendre cançons noves. Primer de tot van visitar la resta d'**Espanya**. Van anar a València, a Galícia, a Castella, a Andalusia..., ja sabeu que Espanya és molt gran!! Un dia, caminant pels volts de Granada, van conèixer un **caçador**, tot vestit de **verd**. De seguida es van fer amics i el caçador els va ensenyar una cançó que els va agradar moltíssim.

La tarara (Pàg. 113)

Però va arribar un dia, que la Jordina i en Marcel·lí ja sabien totes les cançons d'Espanya. Per això van decidir anar a un altre país. I sabeu on van anar? Al **Marroc**. Un país preciós, amb platges, muntanyes, prats, boscos, i fins i tot desert. Allà, prop d'una ciutat que es diu Tetuan, van conèixer un **moliner, blanc** de farina, que els va ensenyar una cançó preciosa que parlava de la mare.

Ummi (Pàg. 46)

Però va arribar un dia que la Jordina i en Marcel·lí ja sabien totes les cançons del Marroc. Van anar al port i van conèixer un **mariner**, que venia d'**Itàlia**, tot travessant el mar **blau** amb al seu vaixell. Li van explicar el seu problema i ell els va dir:

– Voleu aprendre cançons? Doncs heu de venir a Itàlia! És el país més bonic del món i tenim unes cançons precioses. Mireu, precisament demà salpem cap a Venècia. Voleu venir?

I tal dit, tal fet. Cap a Itàlia falta gent! I el mariner tenia raó: Itàlia és un país molt bonic, Venècia és una ciutat preciosa, la pasta italiana i la pizza són boníssimes, i les cançons italianes, meravelloses. Sabeu, però, quina és la cançó que els va agradar més de totes? Escolteu, escolteu.

Pimperepette (Pàg. 114)

Però, és clar, va arribar un dia que la Jordina i en Marcel·lí ja sabien totes les cançons d'Itàlia. Van anar a buscar el seu amic mariner i ell els va dir:

– Esteu de sort! Demà mateix salpem cap a un país mooooooooooolt, mooooooooooolt llunyà on podreu aprendre cançons completament noves: la Xina.

El que no es pensaven la Jordina i en Marcel·lí és que la **Xina** pogués ser tan i tan lluny. Van trigar setmanes per arribar-hi, amb el vaixell. I quan van arribar-hi, tenien una gana! Que el primer que van fer va ser entrar en un restaurant (xinès, és clar). Van menjar com si no haguessin menjat mai: i quin menjar més bo! I quina gent més amable! Fins i tot el cuiner va sortir, amb una paella on feia una truita groga amb molt bona pinta, a veure qui eren aquells estrangers que tenien tanta gana. I sabeu quina cançó els va cantar el cuiner?

El xino Ximfumfà (Pàg. 115)

I va arribar un dia que la Jordina i en Marcel·lí ja sabien totes les cançons de la Xina..., però ja no tenien ganes de viatjar més... S'enyoraven de Barcelona i de casa seva. Així que van fer les maletes, van agafar el vaixell i cap a Barcelona.

Però com que el viatge era tan llarg, sabeu què van fer per no avorrir-se... Ja sé què direu: cantar les cançons que havien après!.. Doncs no: inventar-se una cançó nova de totes els amics que havien fet durant el viatge. La voleu sentir?

Verd, verd, verd (Pàg. 116)

OBSERVACIONS

Aquesta cantata també es pot treballar amb nens i nenes més grans (proposem de 5 a 7 anys). En aquest cas, caldria substituir alguna de les cançons per d'altres del mateix origen una mica més complexes (encara que això significués renunciar a treballar algun dels centres d'interès). De qualsevol manera, ens pot servir com a model per treballar amb altres edats.

També volem aclarir que en el moment que vam plantejar la cantata, la presència d'una diversitat cultural important als centres on treballàvem era incipient i per això ens començàvem a plantejar el treball de la interculturalitat com un objectiu. Això entra una mica en contradicció amb les indicacions que anem donant al llarg de tot aquest volum: no creiem que s'hagi de fer una determinada activitat perquè sigui "intercultural" o d'una altra cultura; el que realment té valor és la normalització de cançons i músiques diverses dintre dels repertoris, però no com una finalitat, sinó com un recurs més per treballar els objectius que tenim plantejats. I, de fet, com heu pogut observar, el fet d'utilitzar cançons de diferents orígens és simplement un dels objectius, però no pas l'únic ni el més important.

LA FILLA DEL CARMESÍ (II)

proposta de treball escènic i de llengua

edats recomenades

És una proposta de treball que fem a partir de l'audició de *La filla del Carmesí* (vegeu fitxa a l'apartat d'activitats de *Coneixement i acceptació d'un mateix i de l'altre*). Aquesta proposta parteix de l'experiència que vam fer amb el grup de Tibidabo (10-11 anys) del Centre Obert Joan Salvador Gavina⁸. Proposem utilitzar l'audició per extreure'n la història i fer-ne un guió per fer una representació amb titelles (també podríem fer una petita obra de teatre, o un taller d'ombres xineses). A partir de l'audició de la cançó, podem identificar i recrear els personatges, fer el guió de la història, imaginar-nos els escenaris i decorats...

Per començar, cal que motivem l'activitat: farem una representació d'una obra de titelles, però no una representació qualsevol, ni amb unes titelles qualssevol! Nosaltres mateixos serem els autors de l'obra i ens farem els titelles. L'únic que tenim de partida és una idea per a l'argument de l'obra... però tampoc no l'explicarem, sinó que hem d'estar molt atents perquè la sentirem cantada!

Audició: comprensió del text (treball de llengua)

El treball previ que proposem abans de fer el taller de teatre/titelles és bàsicament lingüístic. De fet, aquesta activitat la vam fer conjuntament amb l'educadora (filòloga) per treballar també des de l'àrea de llengua.

Abans de l'audició, és interessant fer una breu explicació sobre la cançó: és *La Filla del Carmesí*, una cançó molt i molt antiga. Els podem donar informació sobre la cançó:

- Podem fer referència a la tradició de transmissió oral, al fet que narra fets si no reals, verídics, i que ens han arribat al llarg dels segles.
- Pel que fa a l'estructura, té moltes estrofes que van explicant la història i una tornada que es repeteix.
- Pel que fa a llengua i lèxic, trobem molts arcaïsmes i paraules de difícil comprensió.

Recomanem que els nens disposin del text escrit perquè pot facilitar la comprensió de la cançó i ens permet treballar millor des de l'àrea de llengua: el text és molt més significatiu i motivador que qualsevol altre. De tota manera, deixem a criteri de l'educador decidir si ja els donem el text per a la primera audició o la fem una primera vegada només escoltant. Tot dependrà del nivell de lectura i de comprensió oral dels nens.

Podem fer l'audició amb un enregistrament o bé cantar-la l'educador, com ens sigui més còmode. També podem alternar les dues possibilitats. Com que la cançó és molt llarga, proposem escoltar-la tota sencera només en algunes ocasions, però en d'altres fer-ne només fragments. També és important que les audicions no siguin gratuïtes: és a dir, no escoltem perquè sí, ni ho escoltem tot. Cal que en cada ocasió proposem de fixar-nos en alguna qüestió concreta, així ajudarem a centrar i mantenir l'atenció del grup.

Per seqüenciar l'audició, fem la proposta següent:

- Primer, fer-la sencera i encomanar de fixar-nos en l'argument de la història. Després haurem de fer una sèrie de preguntes de comprensió per veure si han entès l'argument. Evidentment, caldrà tenir molt en compte els nens i ajudar-los a la comprensió. Cal evitar de totes totes que només de posar-nos-hi ja ens frustrem! Per tant, si convé fem l'audició amb el text, o la reforçem amb dibuixos seqüenciats que anem mostrant a mida que escoltem la cançó, o anticipem una part de l'argument. És important facilitar la comprensió, però també cal que hi hagi una part d'esforç dels nens per mantenir el repte. També en la primera audició, com que la cançó és prou llarga, podem fixar-nos en la tornada i esperar-nos els nens perquè la vagin repetint mentre escolten l'audició. Per al primer dia, ja n'hi pot haver prou.

⁸ També en el marc de l'experiència de la Lluna Blava.

- Per als dies següents, caldrà anar repetint l'audició. Proposem començar per un repàs de l'argument i fer-ne una nova audició sencera per identificar els personatges: caldrà anar apuntant els personatges a mesura que van apareixent (cada nen en un paper, per grups, nosaltres a la pissarra, sempre segons les característiques i possibilitats del grup). Un cop identificats els personatges podem començar a dibuixar-los per preparar el taller de titelles. Val la pena anar insistint en la tornada i fins i tot podem fer un esforç per aprendre-la i afinar-la bé (cal explicar-ne el text perquè difícilment podran entendre el sentit i els racismes).
- Les audicions següents haurien de ser de fragments per aprofundir en la comprensió de l'argument i així anar elaborant el guió de l'obra. En aquest cas cal que sigui una cosa prou àgil per no avorrir-nos. Ara sí que recomanem treballar amb la lletra escrita i fer l'audició amb el paper al davant. Escoltem dues o tres estrofes i després repassem l'argument. L'objectiu d'aquesta tercera sessió és extreure les idees bàsiques per al guió de l'obra i, si pot ser, proposar els diàlegs... També podem proposar-los, a qui s'anima, que vagin cantant amb la lletra al davant. Ja haurem sentit prou vegades la cançó perquè puguin afinar la tonada.

- A partir d'aquí, només ens resta escoltar la cançó sempre que ens vingui de gust, amb lletra o sense, cantant-la o no.

Més enllà del taller que proposem, val molt la pena que el text de *La filla del Carmesí* es pugui utilitzar per a altres activitats de llengua: per a dictats, expressió oral, com a tema per a una redacció. Tot servirà de reforç per a l'activitat i farà l'aprenentatge més significatiu.

Taller de teatre/titelles

Tot i que aquest projecte l'havíem treballat amb un taller de titelles, també se'n pot fer una representació teatral. Això va al gust i les possibilitats de cadascú.

És interessant que tant la creació del guió com dels personatges, decorats, vestuaris..., sigui un procés participatiu: podem treballar-ho amb grups petits, per parelles... Ho podem anar treballant a mesura que fem l'audició (vegeu l'apartat anterior). També cal decidir si hi haurà un narrador, si utilitzarem l'audició dins de l'obra per anar explicant la història (escoltar unes quantes estrofes i després escenificar-les)...

Pel què fa a la creació dels titelles, d'això segurament en sabeu més vosaltres! Segurament és molta feina, però imagineu que gratificant que és el resultat final!

La cançó

És molt interessant que la cançó, després de treballar-la tant, tingui un protagonisme dins de l'obra. Podem utilitzar-la enregistrada o cantada, al principi o al final, cantada per un rapsode durant l'obra...

En el cas de cantar-la, val la pena que quedi com a repertori del grup: és tot un repte recordar una lletra tan llarga! Podem treballar-la com una estructura responsorial (estrofa-tornada), amb diferents solistes, tots junts... Milers de possibilitats!

OBSERVACIONS

Vegeu la fitxa corresponent a l'audició; allà trobareu indicacions de com treballar el concepte *moro* i la percepció dels altres.

REFERÈNCIA

CD 1. Diversita't **Pista 15** (Brifània).

HUNG-SAI (II)

teatre d'ombres xineses

edats recomenades

El que us proposem a partir d'aquesta cançó és un treball més ampli, que ens permeti tractar el tema de l'amor i les dificultats en les relacions socials (intergeneracionals, interculturals, de gènere...). Ens sembla un tema important, ja que tot i que no estem gaire avesats a parlar-ne –i menys amb nens i nenes pre-adolescents i adolescents!- és un dels eixos sobre els que gira la seva vida, ja que hi pensen més del que ens sembla.

PROPOSTES DE TREBALL

Per motivar les activitats hi ha un conte que trobareu a continuació:

Ja fa molts anys, potser cent, potser cinc-cents o mil, hi havia un terratinent molt i molt ric a la llunyana Xina. La meitat dels camps d'arròs de tot el país eren seus i la meitat dels xinesos treballaven per a ell. Es deia Fung-ti-xuè, i era un home ni molt bo ni molt dolent, ni molt vell ni molt jove, ni molt savi ni molt ignorant.

Un bon dia va tenir una filla. En aquells temps encara eren ben rebudes les nenes a la Xina, perquè no hi havia els problemes de superpoblació que hi ha ara, i el terratinent va estar molt content, tant que per celebrar-ho va fer una gran festa a la qual van assistir tots els xinesos i les xineses que treballaven a les seves terres. Tots van anar a la festa del naixement d'Hung-sai. La petita va anar creixent entre camps d'arròs i regals, i com que cada dia era més i més bonica, tenia molts pretendents que li portaven tota mena de coses boniques: Que si unes boles per fer massatges, que si uns palets d'or per menjar arròs, que si un preciós vestit de seda brodat, que si uns grans focs artificials fets amb pólvora de la més bona... i què sé jo, tantes i tantes coses boniques que podríem omplir mil o dues mil o fins i tot més pàgines.

Però Hung-sai no estava contenta. Estava sola, i somniava amb un estel de mil i un colors que ella pogués fer volar els dies que bufava el vent. Un bon dia, després d'un llarg període de pluja i vent del monzó, va sortir el sol, i Hung-sai va anar a jugar al pati. Aquell dia va veure l'animal més bonic que mai hagués pogut somniar: Un drac de tots els colors de l'arc de Sant Martí que volava fent tombarelles i saltirons. Es va posar a córrer tant com va poder per no perdre'l de vista i veure qui el feia volar. I de sobte el va veure, un noi que devia ser foraster, perquè no l'havia vist mai. El seu cor va fer un salt i tot de papallones van començar a volar-li dins la panxa, i mireu quina cosa, Hung-sai s'havia enamorat.

-Vull aquest estel, noi, i et vull a tu! –va dir tot d'una Hung-sai. El noi se la va mirar i va dir:

-I ara, noieta, aquest estel el va fer l'avi del meu avi i és meu –un grupet de papallones també va començar a saltar a la seva panxa- si el vols, t'hauràs de casar amb mi.

Hung-sai va anar corrent cap al seu pare i li va dir que finalment havia trobat el que havia de ser el seu marit, un foraster gentil i delicat que tenia l'estel més bonic del món.

Però heu de saber que en aquells temps, a la Xina, les noies i els nois no podien triar el seu marit ni la seva muller. Ho decidien els pares i, quan

n'havien triat un, ja no el podies canviar. Quan el seu pare li va dir, Hung-sai va plorar molt temps, cent dies i cent nits, fins que fins i tot es va fer un riu que encara avui travessa la Xina. El noi, que se l'estimava, i que encara avui la deu estimar, se'n va anar molt lluny, d'allà on venia. De tant en tant, els dies de vent, treia el seu estel i entre tombarelles i capbussos li semblava sentir el cascavell del riure d'Hung-sai. Ella no va parar mai de plorar. Encara ara diuen que ho fa, per això el riu més llarg de la Xina encara té aigua, i és que a més s'hi han anat afegint les llàgrimes de totes les noies i tots els nois que no poden estar amb qui s'estimen. Quan avui encara alguns pares no volen deixar casar-se, ni tan sols ser amíga a una noia amb qui ella vol, quan no volen que un noi parli amb qui ell estima, recorden la història d'Hung-sai i van al riu a plorar una estoneta.

TREBALL MUSICAL

Després del conte proposem l'audició de la cançó⁹, i a continuació l'aprenentatge, posant molta cura a alguns intervals especialment delicats d'afinació, i per altra banda molt "orientals" (*Mira els seus llavis tan vermells i...*). Proposem que l'ensenyeu per frasseig, a poc a poc.

Un cop apresada es pot fer un acompanyament amb cròtals, triangles i gong¹⁰.

Paral·lelament, es pot fer un treball amb la *Dansa d'Hei io io* xinesa¹¹.

TALLER D'OMBRES XINESES

Lligada a aquesta activitat, proposem un taller d'ombres xineses, en el qual podem aprofitar la música i el conte, de manera que els personatges siguin Hung-sai, el seu pare, el jove enamorat i l'estel, i hi hagi un acompanyament musical de la resta del grup –o un petit grup– amb la cançó d'Hung-sai, amb l'acompanyament rítmic. També es pot tocar la melodia amb un xilòfon, de manera que no necessitem les veus dels nens i les nenes.

REFERÈNCIA

CD 1. Diversitat **Pista 19** (EMM Can Ponsic).

⁹ Trobareu la partitura a la pàg.

¹⁰ Vegeu proposta a la pàg.

¹¹ Vegeu l'esquema a la pàg.

ICAILA AL BARRI DE LES MERAVELLES¹²

fantasia escènica per a músics i actors

edats recomenades

El primer trimestre del curs 2000-2001, a l'institut de secundària Miquel Tarradell, situat al barri del Raval de Barcelona, vam treballar des de moltes àrees les lectures diverses de la mateixa realitat, les "figures impossibles" (des de matemàtiques i plàstica); el mite del mirall, des de llengua i literatura; relació, semblances i contrastos, a través d'estils musicals, de músiques molt separades en temps, geografia, funció, etc.

Pablo Moro, professor de llengua i literatura, va escriure el conte *Icaila* en el *barri de les meravelles*, fantasia a partir de *l'Àlicia en el País de les Meravelles* de L. Carroll, que descriu com una nena del barri del Raval s'adorm mentre estudia a l'habitació, i un gat, anomenat Sòcrates, li planteja un enigma i la condueix a través d'un barri on tots els personatges són duals (Dava-rere, Di-nit, Bla-negre, No-sud,...). *Icaila* (nom tret de desendreçar Àlicia) haurà de preguntar a cada personatge fins arribar a descobrir l'enigma que la deixarà tornar a casa.

Pablo Moro va fer el text bilingüe, ja que el bilingüisme (i tri-, tetra-...) forma part dels contrastos i de la realitat del barri.

Els diferents treballs es van exposar als vetíbuls de l'IES, es va fer un llibre gegant on es van recollir (via internet) il·lustracions i edicions de *l'Àlicia* fins arribar a *Icaila* i vam preparar la *Fantasia escènica per a músics i actors*.

El treball, des de l'àrea de música, va incloure la preparació de peces que van anar des d'una banda de *ragtime*, a la creació del rap del Raval, break-dance, danses de grup, connexió entre estils o països molt allunyats...

El mateix argument d'*Icaila* era el fil de reflexió que es respirava al llarg de les sessions de treball, que els nois i les noies van gaudir d'allò més.

El treball d'aquest projecte i el dels altres dos trimestres va culminar amb el CD *Contrastos* que van enregistrar els 200 alumnes del centre.

Icaila en el barrio de las maravillas

(Pablo Moro)

Fantasia escénica para músicos y actores

Personajes:

Icaila, niña de unos 12 años

Sócrates, gato callejero y filósofo

Dinit, mezcla de día y de noche

Estivern, mezcla de verano e invierno

Nosud, mezcla de norte y de sur

Blanegre, mezcla de blanco y negro

Món, la Tierra desde el sur

Davarere, mezcla de delante y detrás

Narrador, la voz en off de la historia

Habitantes del barrio de las maravillas, todos duales y extraños

Músicos

Barcelona, IES. Miquel Tarradell, desembre del 2000

¹² Les cançons, la música instrumental i les danses incloses en els projectes *Icaila al barri de les meravelles*, *Mediterrània* i *Un mercat de cançons* són substituïbles per d'altres que hi puguin anar bé. En alguns casos, les peces són resultat d'improvisacions dels nois a partir d'una melodia (*Alexander's Ragtime Band*) o un treball escènic a cavall entre el mim i el "gag" musical (*Un barri tranquil*), o del fet que entre el grup hi havia breakdancers (*Flashdance*). Aquests treballs potser no són reproduïbles de la mateixa manera, però precisament per això conviden a cada grup a fer-se seu el projecte, personalitzant-lo a partir de la pròpia realitat.

Icaila en el barrio de las maravillas

(El cuarto de Icaila. Una ventana destaca en primer plano. Un poco más atrás, una mesa y una silla, con algunos libros y juguetes desordenados. Entre éstos destaca un gato de peluche, que está sobre la mesa. El fondo es blanco. Al entrar el público se oye el texto introductorio.)

Narrador: La Icaila, aquell matí, havia anat a escola com cada dia, va travessar el carrer que es veia des de la seva finestra i va girar cap a la plaça fins arribar a la cantonada de l'escola. Pel camí va veure gent molt diversa, i li va cridar l'atenció. De sobte, la Icaila va descobrir que, malgrat que feia ja uns anys que anava a aquella escola, mai no s'havia adonat de les persones que trobava cada dia.

(Entra Icaila. Hacia el exterior)

Icaila: Mare, crida'm per sopar! Abans vull fer els deures!

Narrador: De nit, la Icaila va recordar la sensació del matí. Pensava com podia ser que després de tant de temps passant pels mateixos carrers mai no s'hagués fixat en els veïns. Es va sentir una mica estranya. Potser, ella era estrangera i havia vingut d'un país llunyà. Però, no, ella era a casa seva, els altres eren els exòtics. Devia ser que havien vingut moltes visites. A poc a poc, la Icaila es va adormir. La professora d'educació física els havia exigit molt a classe. Estava cansada de debò. El seu gat preferit, aquell que li van regalar pel seu últim aniversari, li servia de coixí...

(El fondo se ilumina y deja entrever una gran cantidad de colores. Por proscenio aparece un gato similar al de Icaila, se coloca debajo de la ventana. El fondo blanco desaparece y deja a la vista una ciudad extraña, de colores brillantes. Icaila se despierta asustada)

Icaila: Què passa? Quin soroll! Però si no fa vent!

Sòcrates: ¡Icaila! ¡Icaila! ¡A ver si me encuentras!

Icaila: (Acercándose a la ventana) Qui em crida? (Ve a Sòcrates) Qui ets? Què hi fas a la finestra?

Sòcrates: ¡Te estábamos esperando! (Icaila quiere volver a la mesa) No puedes volver. Acabas de llegar al barrio de las maravillas. Si quieres volver, tendrás que marchar. Si quieres entrar, tendrás que salir.

Icaila: Què vols dir?

Sòcrates: Salta por la ventana y ven conmigo, yo te explicaré cómo volver a tu habitación.

(Icaila sale por la ventana. En ese momento el gato se lleva la ventana e Icaila descubre detrás de sí la extraña ciudad de colores brillantes)

Sòcrates: Me llamo Sócrates. ¡Bienvenida al barrio de las maravillas! Este lugar es la más maravillosa maravilla que los maravillosos sabios enmaravillados han conseguido maravillosamente maravillar para asombro de sus maravillosos habitantes y visitantes...

Icaila: (Sorprendida) Què vols dir?

Sòcrates: Aquí podràs ser feliç i viuir como quieras.

Icaïla: Jo vull tornar a casa.

Sòcrates: No puedes regresar. Para hacerlo has de adivinar una adivinanza: Soy lo que crees ver cuando estás en este lado, pero también soy lo que crees ver cuando estás en el otro... ¿Qué es?

Icaïla: No ho sé!

Sòcrates: ¡Oh! ¡Oh! Entonces sí que tenemos un problema. Si quieres volver a tu casa tendrás que encontrar la respuesta antes de que pasen doce horas, que es el tiempo que está abierta tu ventana, de lo contrario se cerrará para siempre y tendrás que quedarte a vivir aquí... Pero no te desanimes. Yo te presentaré a los habitantes de este barrio, ellos te ayudarán a encontrar la solución.

(Empiezan a caminar por el barrio. Aparecen y desaparecen por sus calles. Sona *Alexander's Ragtime*. CD I. Pista 30 –Coreografía inventada amb bastons i barrets– Al finalizar entra Dinit)

Icaïla: Hola, Lluna.

Dinit: No, no, soy el Sol.

Icaïla: Ah, doncs, hola Sol.

Dinit: No, no, soy la Luna.

Icaïla: En què quedem? Ara és de nit!

Dinit: Pero en Australia es de día. Por cierto, me llamo Dinit.

Icaïla: Dinit? Però, qui ets? El dia o la nit?

Dinit: Las dos cosas. Dependé de cómo me mires.

Icaïla: No entenc res! Vols fer el favor de dir-me què ets?

Dinit: Nada es tan simple como parece, o mejor dicho, todo es más sencillo de lo que aparentemente es. (Se va)

Narrador: Desde el punto de vista del oriente del mundo, el día del occidente es la noche. En la India, quienes llevan luto visten de blanco. En la Europa antigua, el negro, color de la tierra fecunda, era el color de la vida, y el blanco, color de los huesos, era el color de la muerte.

(Sona *Senzeninah*. Vegeu pàgina 153. Entra Estivern)

Icaïla: (Aparte) Dinit se n'ha anat i no m'ha dit res de l'endevinalla. Encara no sé què és. Ja ha passat una hora, si seguim així no podré sortir mai d'aquí. Li preguntaré a aquest. Postser m'ajuda. (A Estivern) Hola, que em pots ajudar? Necessito saber la resposta d'una endevinalla i un tal Dinit no me l'ha donada.

Estivern: Tal vez no le hiciste las preguntas adecuadas.

Icaïla: I quines són?

Estivern: Yo no lo sé.

Icaïla: Vaja, quin ajut!

Estivern: ¿Qué te dijo?

Icaila: Que res no és el que sembla o alguna cosa així.

Estivern: Y tú ¿qué piensas?

Icaila: Jo només vull tornar a casa. Hi vaig deixar les meves joguines, els meus llibres... A més, tinc fred!

Estivern: ¡Claro! Estamos en julio.

Icaila: Però al juliol fa calor!

Estivern: No en todas partes. El mundo tiene dos mitades. No olvides la otra mitad. (Se va).

Narrador: Desde el punto de vista del sur, el verano del norte es invierno. Desde el punto de vista de una lombriz, un plato de espaguetis es una orgía. Donde los hindúes ven una vaca sagrada, otros ven una gran hamburguesa. Desde el punto de vista de Hipócrates, Galeno, Maimónides y Paracelso, existía una enfermedad llamada indigestión, pero no existía una enfermedad llamada hambre. Desde el punto de vista de los vecinos de Cardona, el Toto Zaugg, que andaba con la misma ropa en verano y en invierno, era un hombre admirable: –EL Toto nunca tiene frío– decían. Él no decía nada. Frío tenía: lo que no tenía era un abrigo.

(Sona *El blues del Raval* (pàg. 70). Entra Nosud. Camina con las manos)

Icaila: Per què camines amb les mans?

Nosud: No son mis manos, son mis pies.

Icaila: Ah sí! I llavors... Això què és? (Señala un pie)

Nosud: Mis manos... Yo estoy abajo y tú estás arriba. Desde arriba lo de abajo parece al revés, pero desde abajo lo de arriba, también. No olvides las dos partes del mundo. (Se va)

Narrador: Existe un solo lugar donde el norte y el sur del mundo se enfrentan en igualdad de condiciones: es una cancha de fútbol de Brasil, en la desembocadura del río Amazonas. La línea del ecuador corta por la mitad el estadio Zerío, en Amapá, de modo que cada equipo juega un tiempo en el sur y otro tiempo en el norte.

(Sona una peça de Break dance o similar. La ballen. Entra Sócrates)

Sócrates: Sólo te quedan nueve horas ¿Ya sabes la respuesta?

Icaila: Com vols que la sàpigal? He vist el Sol i la Lluna, però tots dos alhora, i l'estiu i l'hivern i un que tenia els peus a les mans i les mans als peus... Però ningú no m'ha dit res de l'endevinalla.

Sócrates: La respuesta estaba delante de ti. ¿Qué objeto puede ser el que te muestra lo que es, pero que es distinto cada vez?

Icaila: No ho sé!

Sócrates: Te presentaré a alguien que te ayudará. Ven conmigo. (Sócrates la lleva hasta Blanegre, que acaba de entrar)

Icaila: I tu, per què ets de dos colors?

Blanegre: ¿De dos colores? ¿Y qué dos colores soy?

Icaila: Blanc i negre.

Blanegre: (De un lado) No, soy negro. (Del otro lado) Ahora soy blanco.

Icaila: Però has de ser només d'un color!

Blanegre: ¿Por qué?

Icaila: Ningú no és de dos colors!

Blanegre: Es cierto, todos somos de muchos colores. Mi piel no es igual a la tuya, ni a la de él.

Icaila: (Un poco nerviosa) Bé, d'acord, però em pots ajudar amb l'endevinalla?

Blanegre: ¡Claro! ¡Mírame! (Se coloca de un lado) Soy blanco. (Se coloca del otro) Soy negro.

Icaila: I això, què vol dir?

Blanegre: Que todos los colores son posibles. Sólo hay que querer verlos. (Se va)

(Sona *Un Rap sobre...* Pàg. 68)

Icaila: (Hablando sola) La mare estarà preocupada i no he fet els deures. A més, havia d'assajar per a la classe de música. Si no hi arribo no podré tocar al concert de l'escola.

(Entra Sócrates)

Sócrates: ¿Dijiste música? ¡Qué buena idea!

Icaila: Haig d'assajar!

Sócrates: Yo te ayudaré, soy un gran músico.

Icaila: Què dius? Però si ets un gat!

Sócrates: Y eso, ¿qué tiene que ver? Me parece que aún no entendiste nada de la adivinanza... Toca un poco, te ayudará. (Icaila toca su flauta).

(Sona *Un gat i un gos*, pàg. 74)

Sócrates: Una vez hubo un músico que, con su flauta, hizo que se ahogaran todas las ratas de un pueblo.

Icaila: Ah! Sí, ja em sé la història. Va ser a Hamelin. Però és un conte per a nens.

Sócrates: Aquí no. En este lugar los cuentos son la historia.

Narrador: Era un mago del arpa. En los llanos de Colombia no había fiesta sin él. Para que la fiesta fuera fiesta, Mesé Figueredo tenía que estar allí, con sus dedos bailanderos que alegraban los aires y alborotaban las piernas.

Una noche, en algún sendero perdido, lo asaltaron los ladrones. Iba Mesé Figueredo camino de una boda, a lomo de mula, en una mula él, en la otra el arpa, cuando unos ladrones se le echaron encima y lo molieron a golpes.

Al día siguiente, alguien lo encontró. Estaba tirado en el camino, un trapo sucio de barro y sangre, más muerto que vivo. Y entonces aquella piltrafa dijo, con un resto de voz: -Se llevaron las mulas. Y dijo: -Y se llevaron el arpa. Y tomó aliento y se rió: -Pero no se llevaron la música.

Icaïla: Només em queden quatre hores i encara no sé la resposta.

Sócrates: ¿No has escuchado lo que te han dicho?

Icaïla: És clar que sí! Però no ho he entès!

Sócrates: Escucha un poco más. Estás en el barrio de los mil sonidos. Todo es cuestión de escuchar con atención. Todos los habitantes de este lugar te están ayudando para que des con la solución, pero tienes que estar más atenta. Démonos una vuelta, a ver si encontramos alguien más que pueda ayudarte. Ya te queda muy poco tiempo. (Se van)

(Sona *Concerto grosso alla rustica*. Cd 1 Pista 32. Entra una bola del mundo dando tumbos)

Món: ¡Estoy perdido! ¡Estoy perdido! (Choca con Icaïla, que entraba en el mismo momento) ¿Me puedes decir cómo volver a casa?

Icaïla: Sí sabés com tornar jo a la meva!

Món: ¿Qué te pasó?

Icaïla: Jo era a la meva habitació, i he saltat per la finestra, i tot eren colors, i un gat m'ha dir que havia d'encertar una endevinalla... I apareixen personatges i em diuen coses, però jo no hi entenc res.

Món: A mí me pasa lo mismo, chica... Oye, ¿por qué no nos ayudamos el uno al otro?

Icaïla: Com et puc ajudar?

Món: Necesito que encuentres unas notas que he perdido. Resulta que estoy buscando un si bemol que se ha fugado con un sol sostenido y un do mayor a darme la vuelta.

Icaïla: A veure! Però, si estàs a l'inrevés!

Món: No, estoy bien, lo que pasa es que me gusta dormir boca abajo. Dame la vuelta (Icaïla lo gira).

(Sona *Confitura de cançons* -pàg. 82-. Entra Sócrates)

Sócrates: Món, ¿qué haces aquí? Vete a tu sitio. (Se va dando tumbos) Éste cada día va más despistado... Cualquiera día se da la vuelta.

Icaïla: Estava a l'inrevés.

Sócrates: (Alterado) ¿Al revés? ¿Cómo es posible? Entonces, ¿estamos al derecho! ¡Qué desgracia! ¡Estamos al derecho!

Icaïla: T'has begut l'enteniment? No! Tenia el nord al sud i el sud al nord.

Sócrates: ¡Ah, era eso! Entonces está todo bien.

Icaïla: Com que està tot bé? El nord ha de ser a dalt!

Sócrates: ¿Quién dice eso?

Icaila: Així mai no sortiré d'aquí. Només em confons i no m'ajudes. Mai no tornaré... Mai no tornaré a veure la meva escola, ni els meus companys, ni els meus professors... (Se sienta en el suelo, abatida. Sócrates se sienta con ella, intenta animarla restregando su hocico por sus tobillos y sus brazos)

Narrador: Está envenenada la tierra que nos entierra o nos destierra. Ya no hay aire, sino desaire. Ya no hay lluvia, sino lluvia ácida. Ya no hoy parques, sino parkings. Ya no hay sociedades, sino sociedades anónimas. Empresas en lugar de naciones. Consumidores en lugar de ciudadanos. Aglomeraciones en lugar de ciudades. No hay personas, sino públicos. No hay realidades, sino publicidades. No hay visiones, sino televisiones. Para elogiar una flor se dice: "Parece de plástico".

(Sona *El café de Chinitas*, pàg. 119)

Icaila: Només em queden dues hores i ja no podré sortir. La meva mare estarà trista i preocupada, el meu pare sortirà a cercar-me. Mai no tornaré a veure els meus amics.

Sócrates: No te lo tomes así. Aún te queda tiempo para encontrar la respuesta.

Icaila: Trobar, trobar... Sóc el que creus que veus en un costat i el que creus que veus a l'altre... Com vols que ho encerti?

Sócrates: Piensa, ¿qué objeto te muestra lo que crees que es real?

Icaila: No ho sé.

Sócrates: Espera. Sé de alguien que puede ayudarte. Ven.

(Entra Davarere. Camina de espaldas)

Davarere: Hola Icaila!

Icaila: Per què camines d'esquena?

Davarere: Y tú, ¿por qué caminas de frente?

Icaila: És normal. És com s'ha de fer.

Davarere: Donde yo vivo es normal caminar de espaldas.

Icaila: Au va, no diguis ruqueries!

Davarere: ¡Una tontería!.. Una tontería es caminar de frente y caerse, levantarse y volverse a caer. Una tontería es caminar de frente y no recordar lo que viste. Cuando yo camino veo las cosas y no dejo de verlas, si voy de espaldas siempre tengo presente el presente.

Icaila: Això té res a veure amb l'endevinalla?

Davarere: ¡Por supuesto!

Icaila: Què?

Davarere: Siempre verás las cosas distintas si las miras desde lugares diferentes. Si cambias tu punto de vista, hasta lo más evidente te parecerá nuevo. (Se va).

(Sona *Viatge d'una cançó*. Pàg. 158.)

Icaila: Sócrates! Sócrates! (Llega el gato). Crec que ja ho sé!

Sócrates: Te felicito. ¿Cuál es? Piensa: un objeto que te muestra siempre lo que crees ver.

Icaila: Una fotografia!

Sócrates: (Entristecido) Una fotografía te muestra lo que creíste ver, no lo que crees ver... Icaila, te quedan sólo cinco minutos y la respuesta no es correcta. Piensa un poco más, aún puedes dar otra solución.

Icaila: Quina?.. No ho sé... No ho sé... No veig quin pot ser... L'objecte que em mostri... que em mostri... Un objecte que em mostra... És un mirall!!!??

Sócrates: ¡Correcto! ¡Volverás a casa!

Sona (Amesi Wodzi Dzodza Cd 1 Pista 7). Sócrates agarra a Icaila por el brazo y la hace pasar por todo el barrio. Los personajes aparecen y desaparecen. Se despiden de Icaila. Aparece de nuevo la ventana y la habitación de Icaila. Baja el fondo blanco. Icaila entra en su habitación y se asoma a la ventana para despedirse de Sócrates)

Sócrates: Espero que hayas entendido la lección. Siempre, lo que creemos ver puede ser diferente a lo que creen ver los demás. Nadie tiene toda la razón. El espejo te muestra lo que tú quieres ver pero te lo refleja al contrario de como es.

Icaila: Encara estic una mica estabornida, però crec que he entès la lliçó: quan jo penso una cosa, sempre he de pensar que d'altres en poden pensar unes altres.

Sócrates: Exactamente y todos los puntos de vista son buenos, a menos que nieguen a los demás.

Icaila: (Bosteza) He de tornar. Demà he d'anar a l'escola. (Camina hacia la mesa sin darle más importancia a Sócrates. Éste se va despacio, como sin querer despertarla. Icaila se sienta de nuevo en la silla y adopta la misma postura que al principio, con su gato de peluche de almohada). Demà tinc classe de música i de llengua i d'història... I jugaré amb el Mohamed i la Laura i l'Alí, i el Lawrence i la Laila, la Zakia, el Pere... (Bosteza. Murmura nombres hasta quedarse dormida. Se oye la voz de su madre que la llama para cenar. Icaila se despierta). Què n'és d'estrany! Què ha passat? Només un somni... (Se oye de nuevo la voz de su madre, impaciente. Icaila se dirige hacia la puerta, junto a la ventana descubre un espejo. Nunca antes lo había visto. Lo examina con curiosidad) Quin somni més estrany! Quin somni...? (Icaila sale con el espejo en la mano).

(Sona *Salam aleikum*, pàg. 30)

FIN

UN MERCAT DE CANÇONS¹³

concert / spectacle

edats recomenades

La coral infantil l'ARC, de Barcelona, vam preparar un concert-espectacle que vam anomenar: Un mercat de cançons i que va consistir a organitzar, damunt d'un escenari, una colla de "venedors i venedores" de cançons. El text en vers convida l'oient a viatjar de sud a nord, de l'alegria a l'enyorament, de la melangia al joc.

Així, escampats per l'escenari, canten un cant hebreu que dóna la benvinguda i convida a la pau acompanyant el significat del text amb gestos; després ens aturem a contemplar, en una cantonada de qualsevol ciutat, (que fan els mateixos nens tot agenollant-se) un quiosc i el venedor; una cançó d'exili ens fa sentir l'enyorament, o les diapositives de nens i nenes que no tenen els drets més elementals ens emocionen, ahora que altres nens canten Cançó de bres per a una princesa negra. Però, també, que els nens i les nenes que canten, ballen, toquen, ho fan "ficant-se en la pell" de cada personatge i cada situació, i aprenen a gaudir de l'excitació de la cançó-joc, però també de l'emoció d'un lied de J. Brahms o d'una cançó d'exili de Lajos Bárdos.

La idea d'espectacle és volgutament oberta, de manera que podeu pensar en el vostre propi "mercat", "menú degustació", "confitura de músiques"... tot allò que convidi a apreciar, a través de la vivència i l'expressió, diferents músiques, estètiques, estats emocionals, realitats socials..., i ser-ne sensible.

Cada cançó ve precedida pels versos que un noi o una noia recita al públic, tot oferint-la, mentre el grup aprofita per canviar de disposició.

Un mercat de cançons (Ester Bonal)

Bona tarda tingueu tots, estimats espectadors,
Si heu vingut molt afamats i a més assedegats, no ens
demaneu pas raons
Aquí no us vendrem menjar, ni verdura ni melons,
Perquè a aquest mercat, senyors, no s'hi ve pas a comprar
Que només cal escoltar perquè regalem cançons

Tres pregones colonials (Amèrica Central) (Pàg. 120)

De més enllà de l'Atlàntic volarem fins al desert,
Terra del càntic dels càntics, de sol i ombra cobert
Un paratge extraordinari d'encanteris i delits
De les mil i una nits i d'algun que altre... dromedari.

Cançó hebrea o àrab: Dodi Lí, Salam Aleikum (Pàg. 121/30)

Com que això de viatjar ens agrada, però també cansa,
Aquí en teniu una d'enyorança del paisatge i de la llar

Tu que has vingut (B. Bártok) (Pàg. 122)

O una bona passejada
ficant-se al rovell de l'ou
deixant enre la calma
tot gaudint de l'enrenou..?

No us ho penseu dues vegades!
Teniu l'oportunitat
de visitar una ciutat,
París, Londres o Rabat.

La que sigui, tant se val,
en això són ben iguals
Trobaríeu arbres al bosc?
A ciutat hi trobareu: Un quiosc.

Street seller (Bob Chiclott) (Pàg. 118)

Tan estrès ja m'atabala, tothom corre amunt i avall
Jo us ofereixo una vall, que amor i tristesa exhala
I agrada a petits i grans.
No em voleu creure? Doncs, apa...
Escolteu el senyor Brahms

Avui per la vall (J. Brahms) (Pàg. 123)

Ja n'hi ha prou de melangia, o acabarem tots plorant!
Si voleu cantar la meua, l'haureu de fer tot ballant
Que una sola melodia, amb el ritme va jugant

Síncopa y contratiempo (Amèrica Central) (Pàg. 124)

I una cançó de bressol
acomia l'astre sol
i encengui el ble de la lluna

¹³ Vegeu nota anterior referida a Icaïla al barri de les meravelles.

que a nens de qualsevol raça
lliuri de tota amenaça

**Cançó de bres per a una princesa negra
(Manila-Sabanes) (Pàg. 125)**

Ja és hora d'anar plegant, que l'estona ens ha fugit

I hem anat passant parades de sons que el temps ha
esmunyit

I com que això ja s'acaba recollirem l'escampall
I de cançons enllaçades us en farem l'enfilall.

Confitura de cançons (Pàg. 82)

De la mateixa activitat, us en proposem una versió en castellà, també d'Ester Bonal.

Un mercado de canciones

1. Sean todos bienvenidos,
amables espectadores,
las señoras y señores
que hoy aquí han acudido.
Lamentamos informar
que si alguno vino hambriento
y para postre sediento,
no se podrá aquí saciar.
Porque en este mercadillo
no les vendemos membrillo,
ni verdura, ni jamones.
Aquí sólo hay que escuchar,
pues regalamos canciones
2. Atravesando los mares
volamos hacia el desierto,
el del cantar de los cantares
de sol y arena cubierto.
Un paraje extraordinario
de oasis, palmeras, dunas...
de noches las mil y una
y de algún que otro... dromedario!
3. Y puesto que el viajar
nos gusta, mas tambien cansa
aquí va una de añoranza
del paisaje y del hogar
4. Si la morriña os invade
y decidís regresar
también tenemos ciudades:

Madrid, Londres, Bogotá.
No importa de cuál se trate,
en esto no hay distinción.
En la ciudad hallareis
un kiosko en cualquier rincón.

5. Tanto stress, tanto bullicio,
me están sacando de quicio!
Afinad bien los oídos
que este valle es un placer,
goce para los sentidos
que Brahms escribió una vez.

6. Basta de melancolía
o acabaremos llorando.
Si queréis cantar la mía
la acompañaremos bailando,
que una sola melodía
con el ritmo va jugando

7. Ahora una canción de cuna
bajo la luz de la luna
que a niños de cualquier raza
libre de toda amenaza.

8. Es hora de terminar,
que el tiempo ya ha transcurrido
y hay que recoger los puestos
de silencio y de sonidos.
Habrá pues que despedirse
y agradecer la atención
enhebrando las canciones
que oireis a continuación.

MEDITERRÀNIA

exposició i espectacle

edats recomenades

El projecte de treball del primer trimestre del curs 1998-1999 de l'IES Miquel Tarradell va girar sobre la Mediterrània. Es va centrar en la preparació d'una exposició i d'un espectacle.

La primera va incloure treballs sobre les principals ciutats de la Mediterrània, els pobles, els sistemes de càlcul, les diverses maneres de viure... però també el perill de la degradació, l'oblit de la història, etc.

Pel que fa a l'espectacle, el vam pensar a partir d'un antic conte anomenat *No hi ha res més humà que un dofí*, publicat per Espasa al llibre *Contes i llegendes entorn el Mediterrani*, al qual vam afegir un bon tros.

El conte explica com Dionís, el déu grec, és raptat per uns pirates mentre dorm a la platja. Quan es desperta, furios, transforma les algues en una serp gegant que enfonsa el vaixell. Els pirates s'haguessin ofegat, però Posidó, déu dels mars, se n'apiada i els converteix en dofins. A partir d'aquí, vam allargar la història perquè Lycabas, capità dels pirates i ara dels dofins, demana a Posidó, que ja que ell és un pirata, i els pirates busquen tresors, li reveli on s'amaga el tresor d'aquella mar.

I és aleshores quan el déu li dona 12 lletres on s'amaga el tresor, i l'envia a recórrer les costes, on els músics i els poetes l'ajudaran a descobrir-lo.

Així és com Lycabas, amb la resta de dofins, visita les costes d'aquella mar, des de Catalunya fins a Turquia, des de Grècia al Marroc, i a cada país escolta música, veu una dansa, i descobreix les poesies que inventen els poetes amb paraules formades amb algunes de les lletres que li ha donat Posidó.

Si agafeu lletres d'entre les 12 de MEDITERRÀNIA veureu que podeu fer moltes paraules en diferents llengües:

En són alguns exemples: mare, arena, Menara, terra, mar, mer, medi, remar, dir, manta, Rània, trena, rima, remad, meditar, medina, mirada, tirania, dinar, mitad, diner...

Alguns nois i algunes noies van agafar una paraula i van fer una poesia en la qual sortia la paraula triada; altres van preparar una roba blanca, a manera de pantalla gegant, uns dofins de cartró platejats i les dotze lletres del mateix material, i a la part inferior de la roba, la paraula Mediterrània escrita en grafia àrab feia, alhora, d'ona damunt la qual navegaven els dofins il·luminats per la llum negra (ombres xineses). A cada costa els esperava una nova poesia, però també una cançó, una dansa... el narrador els conduïa al llarg de totes les costes d'aquella mar, fins que finalment, el darrer poema tenia la paraula que necessitava totes les lletres: MEDITERRÀNIA, i era aleshores quan Lycabas comprenia que el tresor que ell tan buscava era aquella mar, amb la gent i els costums, amb la vida i els records... i diuen que des d'aleshores, Lycabas es va convertir en el més brau defensor d'aquell tresor, que ara que l'havia trobat, no volia que ningú li prengués.

Un projecte d'aquestes característiques va permetre la participació de molts nois i de moltes noies.

Pel que fa a la música, permet triar cançons i danses de diferents països, amb dificultat molt variable.

La vivència que nois i noies fan a través de les músiques tradicionals, i el coneixement de poetes i escriptors de països mediterranis els porten d'una manera espontània, reconèixer que tradicions, llengües i costums ben diferents no cal que siguin excloents, ans al contrari, s'enriqueixen amb contrastos i semblances.

El fil conductor, el fa, a més, apte per a treballar amb diferents edats.

Al repertori del Diversita't en teniu per triar i remenar:

Danses:

La Bolangera (pàg. 126)

La Fira (pàg. 86)

Dansa grega (pàg. 145)

Senyora Francisca (pàg. 38)

La Rumba de Barcelona (pàg. 84)

Corrandes (pàg. 56)

....

Cançons:

"Bir Mundur" de Turquia (pàg. 127)

Salam aleikum (pàg. 30)

Neni (pàg. 128)

L'inverno l'é passato (pàg. 88)

Salam Rashid (pàg. 141)

Mareta (pàg. 136)

Pimerepette (pàg. 114)

Sant Joan feu-lo ben gran (pàg. 133)

La tarara (pàg. 113)

Umi ummi (pàg. 50)

....

Més
repertori

AL CARRER MÉS ALT (de la cantata: *Els colors d'arreu del món*)

cançó

Europa - Catalunya

edats recomenades

Al carrer més alt hi ha una finestreta,
 Passa un senyoret, tira una pedreta
 Torna a passar, l'hi torna a tirar.
 Passa un cavall blanc tot ple de corones,
 Trenca confits i a mi no me'n dóna.

Al carrer més alt...l'hi torna a tirar
 Si la mare ho veu diu: Què és això nineta?
 Mare és el gatet que empaita la gateta
 Si la pot haver faran la sardaneta.

Al car - rer més alt hi ha u - na fi - nes -
 tre - ta; pas - sa un se - nyo - ret, li
 ti - ra u - na pe - dre - ta; tor - na a pas -
 sar, l'hi tor - na a ti - rar.
 Pas - sa un ca - vall blanc tot ple de co -
 ro - nes, tren - ca con - fits i a
 mi no me'n dó - na.

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 24** (EMM Can Ponsic).

LA TARARA (de la cantata: *Els colors d'arreu del món*)

cançó

Europa - Espanya

edats recomenades

versió 1

Tiene la tarara un vestido blanco
 Con lunares rojos para Viernes Santo.
 La tarara sí, la tarara no,
 La tarara madre que la bailo yo.

versió 2

Questa primavera
 Un niu som trobat vora de ribera
 Al fondo d'un prat.
 Jo no sé conèixer los petits aucells,
 Tant si són gavines o bé passarells.

versió 3

Els fadrins de gorga els fadrins de
 gorga
 els fadrins de Gorga ja no pinten res
 els que pinten ara, els que pinten ara,
 els que pinten ara són els forasters.

Tie - ne la ta - ra ra un ves - ti - do blan - co con lu - na - res ro - jos pa - rael
 Ques - ta Pri - ma - ve - ra un niu som tro - ba - at vo - ra de ri - be - ra al fon -
 Els fa drins de Gor - ga, els fa - drins de Gor - ga, els fa - drins de Gor - ga ja no

vier - nes San - to La ta - ra - ra si La ta ra - ra no. La ta -
 do d'un prat Jo no sé co - nèi - xer los pe - tits au cells, tant si
 pin - ten res Els que pin - ten a - ra els que pin - ten a - ra Els que

ra - ra ma - dre que la bai - lo yo
 són ga - vi - nes o bé pas - sa - rells
 pin - ten a - ra són els fo - ras - ters

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 25** (EMM Can Ponsic).

Hi ha moltes versions de la lletra de *La Tarara*, aquí teniu la recollida per Federico García Lorca, juntament amb dues: una del *Romancer català* (probablement una adaptació de M. Milà i Fontanals, i una del cançoner popular català (Gorga: Comtat de Concentaina).

PIMPEREPETTE (de la cantata: *Els colors d'arreu del món*)

cançó

Europa - Itàlia

edats recomenades

Pimperepette nusa nusa la patata
 Nusa il pomodora
 Pimperepette pam!

Pim - pe - re - pe - tte nu - sa nu - sa la pa - ta - ta

Nu - sail pom - mo - do - ro Pim - pe - re pe - tte Pam!

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 26** (EMM Can Ponsic).

Aquesta cançó la vam aprendre d'una voluntària italiana del Casal dels Infants del Raval. No en tenim més informació, però és una cançó divertida que va agradar molt als nens i per això la vam incorporar a la cantata.

EL XINO XIMFUMFÀ (de la cantata: *Els colors d'arreu del món*)

cançó

Europa - Catalunya

edats recomenades

Jo sóc el xino Ximfumfà
 Que arribo de la Xina-na
 Tiqui tiqui tiqui tiquitiqui fu
 Tiqui tiqui tiqui tiquitiqui fu.

Jo sóc el xi - no xim - fum - fà quear - ri - bo de la

Xi - na - na Ti - qui ti - qui ti - qui Ti - qui ti - qui fu Ti - qui ti - qui ti - qui

ti - qui ti - qui fu Ah ah ah ah

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 27** (EMM Can Ponsic).

Aquesta cançó es pot fer gesticulada:

- Quan diu *Tiqui, tiqui...*, movem els índexs amunt i avall;
- Quan fa *A-à...*, amb els braços plegats damunt el pit, saludem abaixant el cap.

Cal tenir en compte que aquesta cançó no és especialment adequada per reduir els prejudicis ni per conèixer millor els altres: dona una imatge molt estereotipada dels xinesos. De tota manera, és una cançó habitual en els repertoris d'infants, molt divertida i que agrada molt a la canalla. Evidentment, cal presentar-la amb prou sensibilitat i respecte, deixant clar que és una cançó "una mica de broma" sobre els xinesos. Evidentment, si tenim l'opció que algú ens ensenyi una cançó en xinès, millor que millor (sempre que sigui adequada per a l'edat dels nens).

VERD, VERD, VERD (Adapt. M. Martorell, de la cantata: *Els colors d'arreu del món*)

cançó

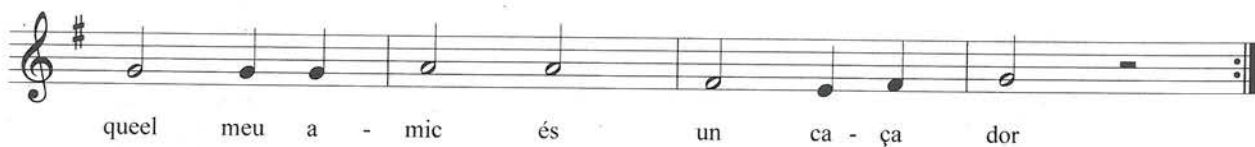
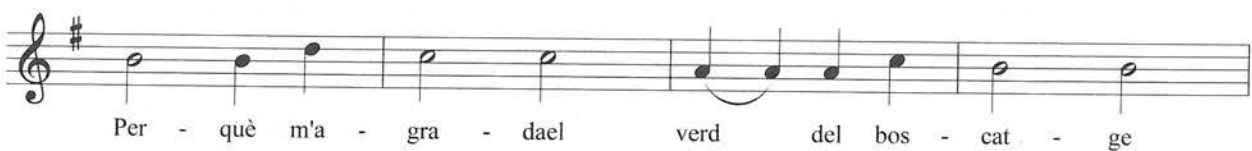
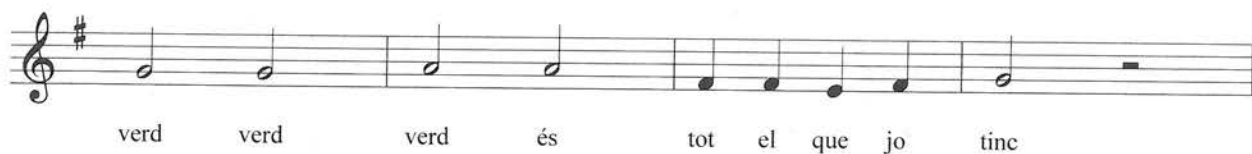

Europa - trad. Alemanya

edats recomenades

Verd, verd, verd és el vestit que porto
 Verd, verd, verd és tot el que jo tinc
 Perquè m'agrada el verd de la prada
 Que el meu amic és un caçador

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 28** (EMM Can Ponsic).

ESTRELA É LUA NOVA (MAKUMBABEBÉ) (d'Icaïla al barri de les meravelles)

cançó

Amèrica - Brasil

edats recomenades

Estrela do ceu e lua nova cravejada de ouro
 Makumbabeé
 Eia makumbabeé
 Eia makumbariba
 Estrela do ceu e lua nova cravejada de ouro
 Makumbabé eia makumbabé eia makumbariba.

Es-
 tre - la do ceu e lu - a no - va cra - ve - ja - da de ou - ro Ma - kum - ba - be - é
 e - ia ma - kum - ba - be - é e - ia ma - kum - ba - ri - ba
 Es - tre - la do ceu e lu - a no - va cra - ve - ja - da de ou - ro Ma - kum - ba
 bé e - ia ma - kum - ba bé e - ia ma - kum - ba - ri - ba

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 16** (IES Miquel Tarradell).

STREET SELLER (Bob Chilcott, d'Icaïla al barri de les meravelles i d'Un mercat de cançons)

cançó / audició

Amèrica - Estats Units

edats recomenades

He has a kiosk on the corner of the street
 Selling magazines if you want something to eat there's a kiosk
 Were he will sell you a hot dog, a burger and then you can stop for a bottle of pop from the street seller, the street seller,
 the street seller, the street seller, the street seller, the street seller, the street seller...

He has a kiosk on the corner of the street
 Selling magazines if you want something to eat there's a kiosk
 Were he will sell you a hot dog, a burger and then you can stop for a bottle of pop from the street seller, the street seller,
 the street seller, the street seller, the street seller, the street seller, the street seller...

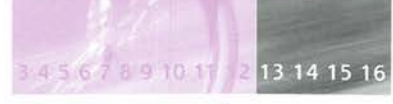
Cànon en 2 grups 1 2

EL CAFÉ DE CHINITAS (Federico García Lorca, d'Icaïla al barri de les meravelles)

cançó / audició

Europa - Andalusia

edats recomenades

1. En el café de chinitas dijo Paquito a su hermano (bis)
Soy más valiente que tu, más torero y más gitano.
2. Sacó Paquito el reloj y dijo de esta manera (bis)
Este toro ha de ser mío antes de las cuatro y media (bis)
3. Al dar las cuatro en la calle se salieron del café (bis)
Y era Paquito, en la calle, un torero de cartel (bis)

1. En el ca - fé de chi - ni - tas di - jo

Pa - qui - toa suher - ma - no En el ca - fé de cChi -

ni - tas di - jo Pa - qui - toa suher - ma - no. Soy más va -

lien - te que tu Más to - re - roy más gi -

ta - no Soy más va - lien - te que tu Más to

- re - roy más gi - ta - no

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 1** (Alumnes IES Miquel Tarradell), **Pista 2** (Nadal 1999. Concert EMM Can Ponsic i Casal d'Infants del Raval).

TRES PREGONES COLONIALES (d'Un mercat de cançons)

cançó

Amèrica Central

edats recomenades

Leche fresquita hoy más blanquita
 Tamales ricos tamales, soy tamalera
 Aceituna una, una aceituna,
 Leche espumosa hoy más sabrosa.
 Tamales ricos tamales vendo a quien quiera
 Aceituna una, una aceituna

Le - che fres - qui - ta hoy más blan - qui - ta

Ta - ma - les ri - cos ta - ma - les soy ta - ma - le - ra

A - cei - tu - na u - na u - naa - cei - tu - na

Le - chees - pu - mo - sa hoy más sa - bro - sa

ta - ma - les ri - cos - ta - ma - les ven - doa quien quie - ra

a - cei - tu - na u - na u - naa - cei - tu - na

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 4 (EMM Can Ponsic).

DODI LI (d'Un mercat de cançons)

cançó / moviment

Europa - Àsia - Israel

edats recomenades

Dodi li vanilo Haroe bashoshanim
Mizot ola Min hamid bar, Mizot ola
m'kuteret mor Ul'vona, Mor Ul'vona
Dodi li....

Libavtini achoti kala, Libavtini kala (bis)
Dodi li...
Uri tsaфон Uvoi Teiman (bis)

Text: Del llibre del Càntic dels Càntics

Do - di - li va - a - ni - lo Ha - ro - e Ba - sho - sha - nim.

Do - di li va - ni lo Ha - ro - e - Ba - sho - sha - nim

Mi - zot o - la - Min - Ha - mid - bar Mi - zot o - la.

M' - ku - te - ret - Mor U - l' - vo - na Mor U - l' - vo - na.

Li - bav - ti - ni A - cho - ki ka - la - Li - bav - ti - ni - ka - la.

U - ri tsa - fon U - vo - i Tei - man.

Do - di - li va - a - ni - lo Ha - ro - e Ba - sho - sha - nim.

Do - di li va - ni lo Ha - ro - e - Ba - sho - sha - nim.

Do - di li va - ni lo Ha - ro - e - Ba - sho - sha - nim.

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 5 (EMM Can Ponsic).

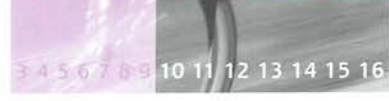
TU QUE HAS VINGUT (Adapt. Josep Vigo, d'Un mercat de cançons)

cançó

Europa - Hongria

edats recomenades

1. Tu que has vingut de l'alta collada
on he perdut esquella i ramada
Aigua que camines entre verns i closes
guarda'm el secret de tantes velles coses
2. Tu que has baixat de dalt la carena
on m'ha quedat colgada una pena
Aigua que camines sota l'alt brancatge
Guarda'm el secret d'aquell antic miratge

REFERÈNCIA

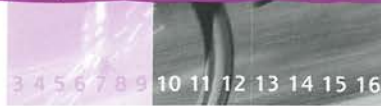
CD 2 Diversita't Pista 6 (EMM Can Ponsic).

AVUI PER LA VALL (J. Brahms - Adapt. M. Sanclimens, d'*Un mercat de cançons*)

cançó

Europa - Alemanya

edats recomenades

1. Avui per la vall
l'aigua corre rogenca
No podria parlar-te
T'estimo encara
2. Molt parles d'amor
parles molt de fermesa,
i una brisa de dubte
et tomba a terra
3. Per molt que jo et digui
que sempre t'estimo,
tu no vols pas entendre-ho;
adéu aimada!

A vui per la vall l'ai - gua
cor - re ro - gen - ca; no po - dri - a par -
lar - te; t'es - ti - mo en - ca - ra

REFERÈNCIA

 CD 2 Diversita't **Pista 8** (EMM Can Ponsic).

SÍNCOPA Y CONTRATIEMPO (Ragtime – Scott Joplin– d'Un mercat de cançons)

cançó / moviment

Amèrica - Centreamèrica

edats recomenades

Bailen con ritmo, muévanse bien
 Síncopa marquen al bailar.
 Contratiempo con las dos manos
 Contratiempo con los dos pies.

Bai-len con rit - mo mué-van - se bien Sín-co - pa mar - quen al bai - lar

Con - tra - tiem - po con las dos ma - nos Con - tra - tiem - po con los dos pies

Tranquil (Instrument melòdic)

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 9** (EMM Can Ponsic/Brifània).

CANÇÓ DE BRES PER UNA PRINCESA NEGRA (Manila-Sabanes, d'Un mercat de cançons)

cançó

Europa - Catalunya

edats recomenades

Dorm, dorm petitona dorm
 Que en draps de fosca blava
 T'embolcalla la lluna negra
 Tan negra com tu
 La nit teixeix corrandes
 quan pensa en tu
 Te les canta, les canta la mare
 Poniegu
 Quan el vent arribi
 Naixeran dels teus ulls
 Els plors de bambú

Dorm, dorm pe - ti - to - na dorm Queen draps de fos - ca bla - va t'em - bol -
 ca - lla la llu - na ne - gra tan ne - gra com tu La nit tei -
 xeix co - rran - des quan pen - saen tu Te les can - ta les can - ta la ma - re
 Po - nie - gu Quan el vent, quan el vent, quan el vent ar -
 ri - bi nai - xe - ran dels teus ulls els plors de bam - bú

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 10** (EMM Can Ponsic).

LA BOLANGERA (de Mediterrània)

dansa

Europa - Catalunya

edats recomenades

La bolangera té un colom
que amb la cua escombra el forn
I amb les ales la pastera
ve-t'ho aquí la bolangera
I amb les ales la pastera
ve-t'ho aquí la bolangera

La bolangera té un tupí
Sense foc el fa bullir
Sap escriure sense riure
Sap comptar fins a una lliura
Sap fer coves i paners
No sé quantes coses més

Esquema 1:

Esquema 2:

Musical score for 'La Bolangera' in 2/4 time. The lyrics are: La Bo lan - ge - ra té un co - lom que amb la cu - a es - com bra el forn, i amb les a - les la pas - te - ra, ve - t'ho a - qui la Bo - lan - ge - ra, i amb les a - les la pas - te - ra, ve - t'ho a - qui la Bo lan - ge - ra.

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 11 (Brifània).

△ = noi	○ = noia	∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant	Σ = parella encarada amb les mans agafades	⋈ = posició "V"	⋈ = posició "W"
△ → = desplaçament lateral cap a la dreta	△ ← = lateral cap a l'esquerra	△ ↓ = endavant i enlere	⬆ = primer camí endavant i segon enlere	↘ ↙ = diagonals	
↻ = volta cap a la dreta sobre si mateix	♣ = peu dret	♠ = peu esquerre	(♣) o (♠) = sense pes	♣ ♠ = donant un cop (accent)	♣ ♠ = pas de córrer (lleuger)
♣ ♣ = salt sobre el peu dret	♣ ♠ = salt en peus junts	♣ ♠ = creuar per darrere	♣ ♠ = creuar per davant	♣ ♠ = arrossegat el peu	♣ ♠ = picor de mans

BIR MUNDUR (de Mediterrània)

cançó

Àsia - Europa - Turquia

edats recomenades

Una altra cançó de comptar... però en turc.

Bir mundur, i ki mundur üç mundur dört mundur, on dört mundur
 Bana bir bag de dol dur bune güzel düğündür ha nina ha nina ha nina
 Çay için de dökme tas gönlum guni go züm yas.

Bir mum - dur, i - ki mum - dur üç mum - dur dört mum - dur, on
 dört mum - dur Ba - na bir bag de dol - dur bu - ne gü - zel
 dü gün - dur, ---- ha nin - na ha nin - na ---- ha nin - na
 Çay i - çin -de dök - me tas gön - lum gu - ni gö züm-- yas,----

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 13** (Brifània).

NANI (de Mediterrània)

cançó

Àfrica - Tunísia

edats recomenades

Cançó de bressol.

Nani, nani baquenor ommac gamra Haboc nojom
 Nani nani baquenor o macgamra Haboc nojom.

Na - ni na - ni ba - que - nor om - mac ga - m - ra - Ha

boc no - jom Na - ni na - ni ba - que nor

o - mac - ga - m - ra Ha - boc no - jom

Traducció:

Dorm, dorm
 Els teus ulls brillen
 La teva mare és la lluna
 El teu pare és una estrella

Duerme, duerme
 Tus ojos brillan
 Tu madre es la luna
 Tu padre es una estrella

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 14 (EMM Can Ponsic/Brifània).

VOLS BALLAR LA DANSA?

cançó / dansa

Europa - Catalunya

edats recomenades

Vols ballar la dansa?
Vull ballar la dansa
Ballem tots

1a i 2a estrofa: pas de tisora

3a estrofa: pas de polca

Musical notation for the first two stanzas (pas de tisora) in 2/4 time. The melody consists of quarter notes and eighth notes.

Vols ba - llar la dan - sa'n sa la dan - sa'n sa la dan - sa'n sa
Vull ba - llar
Ba - llem tots

Musical notation for the third stanza (pas de polca) in 2/4 time. The melody consists of quarter notes and eighth notes.

Vols ba - llar la dan - sa'n - sa sen - se mai pa - rar
Vull ba - llar
Ba - llem tots

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 17 (EMM Can Ponsic).

^ = noi ∩ = noia ∩∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant ∑∑ = parella encarada amb les mans agafades 👤 = posició "V" 👤 = posició "W"
 ^→ = desplaçament lateral cap a la dreta ^← = lateral cap a l'esquerra ^↕ = endavant i enrere ↕ = primer camí endavant i segon enrere ↗↘ = diagonals
 ↻ = volta cap a la dreta sobre si mateix ♪ = peu dret ♫ = peu esquerre (♫) o (♫) = sense pes ♫ o ♫ = donant un cop (accent) ♫ ♫ = pas de córrer (lleuger)
 ♫ ♫ = salt sobre el peu dret ♫ ♫ = salt en peus junts ♫ o ♫ = creuar per darrere ♫ o ♫ = creuar per davant ♫ o ♫ = arrossegar el peu ♫ ♫ = picar de mans

QUI LA BALLARÀ

cançó / dansa

Europa - Catalunya

edats recomenades

Qui la ballarà la cuqueta en sucre?
 Qui la ballarà? Eixerit serà!
 Balli-la vostè senyoreta/ senyor...
 Balli-la vostè que la balla bé

Qui la ba - lla - rà, la cu - que - taamb su - cre?

Qui la ba - lla - rà ei - xe - rit se - rà!

Ba - lli - la vos - tè! Se - nyo - re - ta
 Se - nyor - ta

Ba - lli - la vos - stè, que la ba - lla bé

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 18** (EMM Can Ponsic).

TOTS ELS OCELLS QUE CANTEN (Adapt. Maria Martorell)

cançó / dansa

Europa - Alemanya

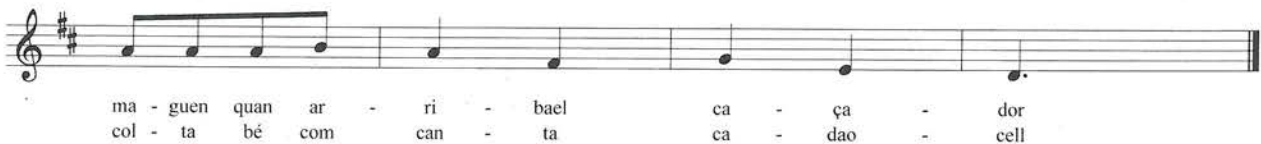

edats recomenades

Proposem aquesta cançó per aprendre a reconèixer les veus i els noms dels diferents membres del grup.

Tots els ocells que canten sense por
S'amaguen quan arriba el caçador
...Ocellet...canta...
Ai caçador que bades, no era ell
Escolta bé com canta cada ocell

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 19** (EMM Can Ponsic).

TINC ARMARIS FARCITS DE SOMNIS

cançó

Europa - Catalunya

edats recomenades

Tinc armaris farcits de somnis
 I sorolls de moscatell dins d'un mirall
 I la clofa de tres núvols
 i bombolles de pinyols
 I el somriure de tres bunyols
 Tinc estores de Tramuntana
 I porrons plens de sidral per esmorzar
 I deu ossos de fantasmes
 i un trosset de gel calent
 Tins l'arc Iris a la pell

Adjuntem una segona estrofa, inventada pels cantaires del grup de mitjans d'El Violet (curs 2002/2003), pot servir com a exemple i per esperonar la vostra imaginació:

Tinc un somni amb cels vermells
 i cadires de caramels al menjador,
 i un piano sense teclès
 i ortodòncies de cotó
 i una bruixa que em fa els deures.
 Tinc un carro amb rodes quadrades
 I estrelles sense llum per tot arreu
 I un ocell que vola amb vèrtig
 I un sol que té molt fred.
 Tinc un somni al Violet!

Tinc ar - ma - ris far - cits de som - nis i so - rolls de mos ca - tell dins d'un mi - rall I la
 clo - fa de tres nú - vols i bom - bo - lles de pi nyons i el som - riure de tres bu - nyols Tinc es -
 to - res de tra - mun - ta - na i por - rons plens de si dral per es - mor - zar I deu
 os - sos de fan - tas - mes i un tros - set de gel ca - lent Tinc l'arc I - ris a la pell

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 20 (EMM Can Ponsic).

SANT JOAN FEU-LO BEN GRAN

cançó

Europa - Menorca

edats recomenades

Cançó de bressol. Observeu les similituds melòdiques que hi ha amb les dues següents.

Sant Joan feu-lo ben gran
 Sant Martí feu-lo dormir
 Que son pare n'és al camp
 I sa mare és al molí
 Feu-n'hi, feu-n'hi de sopetes
 Sopetes en un tupí

Sant Joan feu-lo ben gran
 Sant Martí feu-lo dormir
 Que son pare n'és al camp
 I sa mare és al molí
 La cullereta de plata
 I el tupinet d'or fi

Sant Jo - an feu - lo ben gran - - - Sant Mar - ti feu - lo dor
 mir - - - Que son pa - re n'és al camp - - - i sa ma - reés al mo -
 li - Feu - n'hi, feu - n'hi de so - pe tes - - so - pe - tes en un tu - pí
 La - cu - lle - re - ta de pla - ta i el tu - pi - net d'or fi

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 21 (EMM Can Ponsic/Brifània).

UYUSUNDA

cançó

Àsia - Turquia

edats recomenades

Cançó de bressol.

Uyusunda buyusum yavrum
Uyusunda buyusum Nini

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 22 (EMM Can Ponsic).

IAVNANA

cançó

Europa - Geòrgia

edats recomenades

Cançó de bressol.

Iavnana vardo
Iavnana ni nao
Iagundic garmosnia
Lavnanianao
Chig Rvino da lali tjiviso

Lavnianao
Chig alvische amosula
Lavnanianao
Nortschia da chtosa chliso
Lavnanianao

Molt lliure

I-av-na - na - - - - - a

var - do na - - - - na

I - av na - - - -

na -

ni nao

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 23 (Brifània).

MARETA

cançó

Europa - València

edats recomenades

Cançó de bressol.

1. Mareta, mareta
ahir vaig somiar
que una nineta
me vares comprar
la nina tenia
bonicos els ulls
la cara molt fina
i el cabell molt rull

2. Mareta, mareta
ahir vaig somiar
que una nineta
me vares comprar
i jo la tenia
i jo li cantà
la nina plorava
que tenia son

Ma - re - ta, ma - re - ta, a - nit vaig som - niar que
u - na ni - ne - ta me va - res com - prar. La
ni - na te - ni - a bo - ni - cos els ulls, la
ca - ra molt fi - na i el ca - bell molt rull.

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 15 (EMM Can Ponsic).

AI! MUMARE QUE ESTIC D'ENFADADA

cançó

Europa - Mallorca

edats recomenades

Ai mumare que estic d'enfadada
Perquè sé que en Tomeu se n'ha anat
He pegat una tal rabiada
Aquesta nit passada
No sé què ha passat

Filla meva, jo no vull que ploris
Perquè sé que en vendran de millors
Posa't polvos i ben arriçada
Que això és el que agrada
a tots els senyors

Posa't polvos en es mocador
I deixa-li, deixa-li ensumar
Ell se farà sa cara ben neta
I amb una panereta
Se n'anirà a comprar

Ai! Mu - ma - re, que es tic d'en - fa - da - da per - què sé que en To - meu se n'ha a - nat he pe

- gat u - na tal ra - bi - a - da a - ques ta nit pas - sa - da no sé què ha pas - sat

REFERÈNCIA

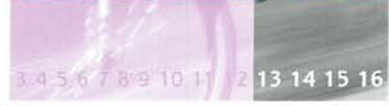
CD 2 Diversita't **Pista 24** (Brifània).

IMAGINE (John Lennon)

cançó

Amèrica - Estats Units

edats recomenades

Imagine

Imagine there's no heaven,
It's easy if you try,
No hell below us,
Above us only sky,
Imagine all the people
living for today...

Imagine there's no countries,
It isn't hard to do,
Nothing to kill or die for,
No religion too,
Imagine all the people
living life in peace...

Imagine no possessions,
I wonder if you can,
No need for greed or hunger,
A brotherhood of man,
Imagine all the people
Sharing all the world...

You may say I'm a dreamer,
but I'm not the only one,
I hope some day you'll join us,
And the world will live as one.

RÈFERÈNCIA

CD *Wonsaponatime* de J. Lennon.

PERQUÈ VULL (Ovidi Montllor)

cançó

Europa - València

edats recomenades

Plovia, aquell dia. Perquè vull! Perquè tinc ganes que plugués!
 Sortia ella de casa. Perquè vull! Perquè tinc ganes que sortís!
 Tenia jo un paraigua. Perquè vull! Perquè tinc ganes de tenir!
 Vaig dir-li de tapar-la. Perquè vull! Perquè tinc ganes d'ajudar!
 Va dir-me: encantada. Perquè vull! Perquè tinc ganes d'encantar!
 Va arrapar-se a mi. Perquè vull! Perquè tinc ganes d'estimar!
 Vam viure un món preciós. Perquè vull! Perquè tinc ja ganes de viure!
 Després varem parlar. Perquè vull! Perquè tinc ganes de parlar!
 Vam volar pel món. Perquè vull! Perquè tinc ganes de volar!
 Vam sentir un món nou. Perquè vull! Perquè no m'agrada aquest!
 Vam veure que és millor. Perquè vull! Perquè sé que és millor!
 Vam menjar el més bo. Perquè vull! Perquè sé que es pot menjar!
 Vam viure amb gent preciosa. Perquè vull! Perquè estic tip de la contrària!
 Tot era meravella. Perquè vull! Perquè estic fart de fàstics!
 Tot era de tothom. Perquè vull! Perquè tot és de tots!
 I acabe la cançó. Perquè vull! Tot comença en un mateix!

REFERÈNCIA

Un entre tants i Ovidi Montllor a l'Olympia d'Ovidi Montllor.

TAKE A WALK ON THE WILDSIDE (Lou Reed)

audició

Amèrica - Estats Units

edats recomenades

Holly came from Miami, Fla.
Hitchhiked her way across the USA
Plucked her eyebrows on the way
Shaved her leg and tehnn he was she – she said:

*Hey Babe, take a walk on the wild side
Said, hey honey, take a walk on the wild side.*

Candy came from out on the island
in the backroom she was everybodys darling
but she never lost her head
Even when she was given head – she said:

*Hey Babe...
And the coloured girls go, doo dodoo...*

Little Joe never once gave it away
Ev'rybody had to pay and pay
A hustle here and a hustle there
New York city is no place where they said:

Hey Babe...

Sugar plum fairy came and hit the streets
Looking for soul food and a place to eat
Went to the Apollo
Yo should have seen him go go go – they said:

*Hey Sugar, take a walk on the wild side,
Said hey honey, take a walk on the wild side.*

Jackie is just speeding away
Thought she was James Dean for a day
Then I guess she had to crash
Valium would have helped that bash – she said:

*Hey Sugar...
And the coloured girls go, doo dodoo...*

El clàssic de Lou Reed ens introdueix el tema de la marginació, dels exclosos del sistema. L'audició d'aquesta cançó ens pot permetre generar un debat sobre aquesta realitat, amb la que també cal aprendre a conviure.

REFERÈNCIA

Transformer (1972) de Lou Reed.

SALAM RASHID (Joan Manel Serrat)

audició

Europa - Catalunya

edats recomenades

T'ho havien dit,
allà baix a la terra dels teus pares,
t'ho havien dit
que Europa era molt gran, per això hi anares

des del gran Sud,
on l'ombra de les palmeres és dolça
i l'aigua dels rius
camina de puntetes, cautelosa.

T'ho havien dit
de nit les passes lentes de les dunes.
T'ho havien dit,
que el desert es va fent gran a mesura

que els rics del Nord
hi trenquen els seus rellotges de sorra
a contracor.
I tu només tenies ganes de córrer.

¿Què hi fas, Rashid, perdut a la frontissa
d'un Nord poruc i un Sud que es desespera?
T'han estripat l'honor i la camisa
i un cop aquí no tornaràs enera.

Pell de color de dàtil o de sutge
que sempre està fent cua a Laietana,
no ets innocent sigui qui sigui el jutge.
Ets el pecat, el camell, la fulana.

Dècim trencat, propina d'urinari,
ets tot allò que el fariseu rebutga.
Trinca la creu i puja al teu calvari.

Salam Rashid.

Ja ni saps quant
fa que camines per ciutats llogades
arrossegant
la sensació que a tot arreu sobra.

Et coneixem.
Ets carn de soterrani i de conquesta,
la falca justa perquè
no trontolli la taula de la festa.

Bulls al perol
somnia del Sud contra la incerta ràbia
de morir sol.
Volies volar, i Europa és una gàbia

i vas perdent
a poc a poc records per les voreres
feixugament,
però et sents viu i esperes com les feres.

El món es mou pels qui com tu caminen
més del que volen. Mà d'obra barata.
Sobrevivents de presons i pallisses
que han decidit que els guiïn les sabates.

Demà per tu somriurà la Mona Lisa.
Faràs servir el Louvre de nevera.
Les catedrals alternaran la missa
amb l'Alcorà i les danses barbaresques.

Però mentrestant Europa va fent d'esma.
Ha embolicat les porres amb banderes
i a tu et reserva un jardí del Maresme.

Salam Rashid.

REFERÈNCIA

CD *Material Sensible* de Joan Manel Serrat .

VISA PARA UN SUEÑO (Juan Luís Guerra)

audició

Amèrica

edats recomenades

Eran las cinco de la mañana,
un seminarista, un obrero
con mil papeles de solvencia
que no le dan pá ser sincero.

Eran las siete de la mañana
y uno por uno al matadero
pues cada cual tiene su precio
buscando visa para un sueño.

El sol quemándoles la espalda
un formulario de consuelo
con una foto 2x4
que se derrite en el silencio

Eran las nueve de la mañana
Santo Domingo, ocho de enero
con la paciencia que se acaba
pues ya no hay visa para un sueño.

Buscando visa para naufragar,
buscando visa, carne de la mar.
Buscando visa para no volver,
buscando visa: qué más puedo hacer?
Buscando visa la necesidad,
buscando visa, qué rabia me da!
Buscando visa, golpe de poder...
Buscando visa para un sueño..

REFERÈNCIA

CD *Ojalá que llueva café* de Juan Luís Guerra (World Music).

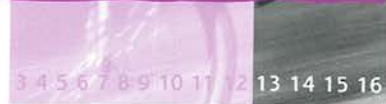
GITANO DE TEMPORÁ (Raimundo Amador)

audició

Europa - Espanya

edats recomenades

Quando llegan los días señalaítos
 hay muchos gachositos que son gitanos,
 visten gitano,
 fuman gitano
 y juran que su abuelo
 fue un güen gitano.

Quando pasan los días señalaítos
 los mismos gachositos
 cazan gitano,
 muerden gitano,
 no quieren en la consulta a los gitanos,
 y juran que en el mundo sobran gitanos.

Quando vuelven los días señalaítos
 hay muchos gachositos que son gitanos
 hablan gitano,
 cantan casi gitano,
 y juran que su abuelo
 fue un güen gitano.

Gitano de trempá
 no eres gacho, ni gitano
 no eres mucho, ni eres na'.

Si no eres gachoni gitano
 no eres mucho, ni eres na'.

REFERÈNCIA

CD *Gerundina* de Raimundo Amador.

DUERME NEGRITO (Cançó popular)

cançó

Amèrica

edats recomenades

Duerme, duerme negrito
 Que tu mamá está en el campo, negrito
 Duerme, duerme mobila
 Que tu mamá está en el campo mobila
 Te va a traer codornices para ti
 Te va a traer carne de cerdo para ti
 Te va a traer fruta fresca para ti
 Te va a traer muchas cosas para ti
 Y si el negro no se duerme
 viene el diablo blanco y Zas!

Le come la patita sicabú
 A bumba sicabú
 Duerme, duerme negrito
 Que tu mamá está en el campo, negrito
 Duerme, duerme mobila
 Que tu mamá está en el campo mobila
 Trabajando, sí! Trabajando duramente
 Trabajando, sí! Trabajando y no le pagan
 Trabajando, sí! Trabajando y va tosiendo
 Trabajando sí! P'al negrito chiquitito

Duer - me, duer - me ne - gri - to que tu ma - ma es - tá en el
 cam - po ne - gri - to *Fine* Dru - me dru - me mo - bi - la
 que tu ma - ma es - tá en el cam - po, mo - bi - la ^{2ª} te va a tra - er co - dor -
 ni - ces pa - ra ti te va a tra - er car - ne de cer - do pa - ra ti te va a tra - er fru - ta
 fres - ca pa - ra ti te va a tra - er mu - chas co - sas pa - ra ti. Y si el ne - gro no se duer - me,
 vie - ne el dia - blo blan - co y Zas! le co - me la pa - ti - ta si - ca - bu a
 bum - ba si - ca bú Tra - ba - jan - do sí. Tra - ba - jan - do du - ramente. Tra - ba -
 jan - do sí. Tra - ba - jan do y no le pa gan. Tra - ba - jan - do sí. Tra - ba -
 jan - do y va to - sien - do. Tra - ba - jan - do sí P'al ne - gri - to chi - qui - ti - to. *da capo al fine*

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 25** (EMM Can Ponsic), **Pista 26** (Coral Sinera).

DANSA POPULAR GREGA (Arr. Urbàlia Rurana)

dansa

Europa - Grècia

edats recomenades

Manula mu i agapi mu hathiké
 Oh le le le
 Oh le le lere
 Hathi ké.
 Stin xenitiá lismoniá tha vro, mana mu.
 Oh le le le
 Oh le le lere
 Hathi ké.

Bona nit i bona tarda
 Bona gent tingueu
 Que a la festa de corrandes
 Bé us ho passareu
 Bé us ho passareu

Ma - nu - la mu i a - ga - pi mu ha - thi ké.
 Stin xe - ni - tiá lis - mo - niá tha vro, ma - na mu.

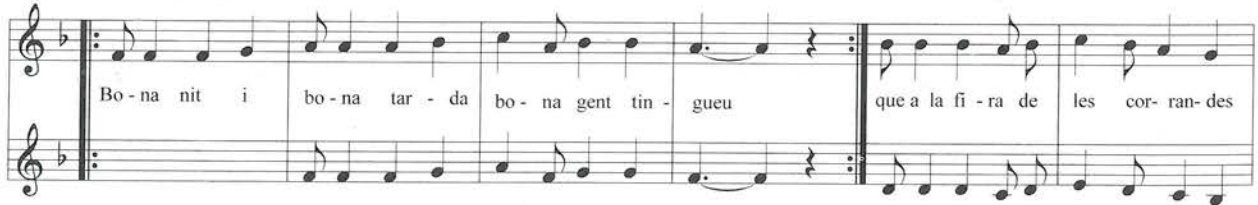

Oh le le le oh le le le - re ha - thi ké.

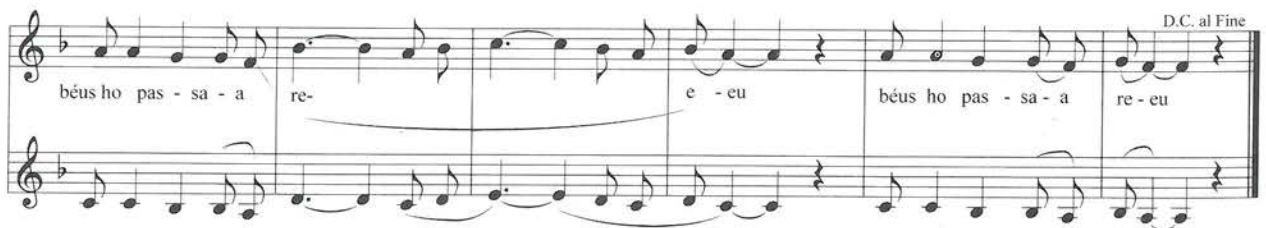

Oh le le le oh le le le - re ha - thi ké

Estrofa d'Urbàlia Rurana

Bo - na nit i bo - na tar - da bo - na gent tin - gueu que a la fi - ra de les cor - ran - des

béus ho pas - sa - a re - e - eu béus ho pas - sa - a re - eu

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 12** (EMM Can Ponsic/Brifània).

MI CHOLITO

cançó

Amèrica - Perú

edats recomenades

És una cançó de Nadal del Perú.

Cholito toca y retoca
Toca el tambor y la quena
que esta noche es nochebuena
Mi cholito está llorando
con un llanto muy sentido
Porque el niño Jesús
en el Perú no ha nacido

Cholito toca y retoca
Toca el tambor y la quena
que esta noche es nochebuena
Carpintea muy contento
Carpintea San José
Porque está haciendo la cuna
Al niño que va a nacer

Musical notation for the first line of the song. The melody is in 2/4 time. The lyrics are: Cho - li - to to cay re - to - ca To-cael tam - bor y la qu - na Quees ta no - chees no - che

Musical notation for the second line of the song. The tempo is marked 'lent'. The lyrics are: - bue - na Quees ta no - chees no - che bue - na Mi cho - li - toes - tá llo - ran - do - Cap - pin - te - a muy con - ten - to -

Musical notation for the third line of the song. The lyrics are: o con un llan - to muy sen - ti - do - o o Car - pin - ta - a San Jo - seé - é

Musical notation for the fourth line of the song. The tempo is marked 'Tempo I'. The lyrics are: Por - queel ni - ñi - to Je - sús en el Pe - rú noha na - ci - do Por - quees - táha - cien - do la cu - na Al ni - ño que vaa na - cer -

REFERÈNCIA
CD 2 Diversita't Pista 27 (EMM Can Ponsic).

MAMA

cançó

Europa - Rússia (Gravilina)

edats recomenades

Cançó dedicada a la mare.

Ru qui istalie tiojo puixeni volasi Rusie
 Buziel zaviazani
 Tijaiamaia, niexnaiaia, dobraiaia, mama

Kak ubic retx tibia, kak zaixitit tibia
 Kak uderjat tibia dnyi bistra temnie
 Tijaiamaia, niexnaiaia, dobraiaia, mama

Ru qui i - sta - li - e ti o - jo - pu - ix - e - ni vo - la - si Ru - si - e

bu - ziel za - via - za - ni ti - ja - ia ma - ia, neix - na - ia ma - ia dob - ra - ia ma - ia ma - ma

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 28** (EMM Can Ponsic).

RECITAT PER A LA PAU

cànon recitat

Arreu del món

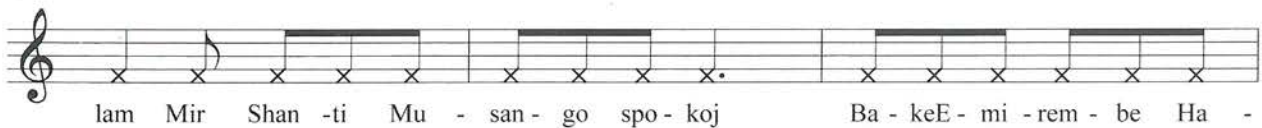
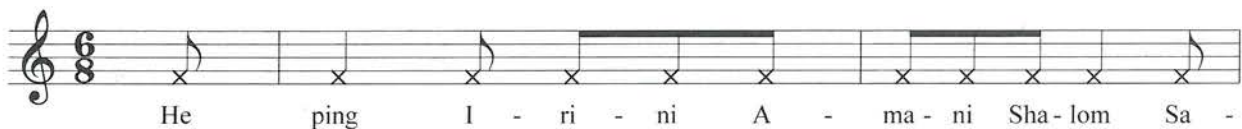

edats recomenades

He ping Ir-i-ni A-ma-ni Sha-lom
 Sa-laam Mir Shan-ti Mu-san-go Spo-koj
 Ba-ke E-mi-rem-be Ha-sis-ti Sal-mu
 Gua-pi Wo'o-ke-yeh la Pau si-gui en tu!

La lletra de la cançó és la paraula PAU en els següents idiomes:

- HE PING:** xinès
- IRINI:** grec
- AMANI:** swahili
- SHALOM:** hebreu
- SALAAM:** àrab
- MIR:** serbo-croat
- SHANTI:** hindi
- MUSANGO:** duala – Austràlia
- SPOKOJ:** bosni
- BAKE:** euskera
- EMIREMBE:** luganda – Uganda
- HASISTI:** kurdish – Kurdistan
- SALMU:** akkadina – Messopotàmia: Irak
- GUAPI:** guaraní – Sudamèrica
- WO'KEYEH:** sioux – Nordamèrica

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 29 (EMM Can Ponsic).

CAMINO DEL INDIO

cançó

Amèrica - Cançó andina

edats recomenades

Caminito del Indio
 Sendero coya sembrao de piedras
 Caminito del indio
 que junta el valle con las estrellas
 Cantando en el cerro
 Llorando en el río
 Se agranda la noche
 La pena del indio
 El sol y la luna
 Y este canto mío
 sembraron tus penas
 camino del indio

Caminito que anduvo
 De sur a norte
 Mi raza vieja
 Antes que en la montaña
 la pacha mama se ensombreciera
 cantando en el cerro
 Cantando en el cerro
 Llorando en el río
 Se agranda la noche
 La pena del indio
 El sol y la luna
 Y este canto mío
 sembraron tus penas
 camino del indio

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 30** (EMM Can Ponsic).

Musical notation for the first system, consisting of two staves in 6/8 time.

1. Ca - mi - ni - to del In - dio sen - de - ro co - ya sem - brao de pie - dras-----
 2. Ca - mi - ni - to quean du - vo de sur a nor - te mi - ra - za vie - ja-----

Musical notation for the second system, consisting of two staves in 6/8 time.

Ca - mi - ni - to del In - dio que jun - tael va - lle con las - es
 an - tes queen la mon - ta - ña la Pa - cha Ma - ma seen - som-bre

Musical notation for the third system, consisting of two staves in 6/8 time.

tre - llas---- Ca - mi - ni - to del In - dio que jun - tael va - lle con las - es
 cie - ra----- an - tes queen la mon - ta - ña la Pa - cha Ma - ma seen - som-bre

veu sola, o petit grup (més mogut)

Musical notation for the fourth system, consisting of two staves in 6/8 time.

tre - llas---- Can - tan ---- doen el ce - rro----- llo - ran - doen el
 cie - ra----- El sol y la lu - na----- y es . te can - to

Musical notation for the fifth system, consisting of two staves in 6/8 time.

ri - o----- sea - gran - da la no - che----- la pe----- na del
 mi - o----- be - sa - ron tus pie - dras-----
 ri - o----- sea - gran- da la no - che la pe----- na del
 mi - o----- be - sa ron tus pie-dras ca- mi----- no del

Musical notation for the sixth system, consisting of two staves in 6/8 time.

In - dio ca - mi----- no del In - dio
 In - dio -mi----- no del In - dio

ROMANCE DE LA LUNA (Federico García Lorca)

cançó

Europa - Andalusia

edats recomenades

La luna vino a la fragua
con su polisón de nardos
el niño la mira mira
el niño la está mirando
En el aire conmovido
mueve la luna sus brazos
y enseña lúbrica y pura
sus senos de duro estaño
Huye luna, luna, luna
si vinieran los gitanos
harían de tu corazón
collares y anillos blancos

Niño, déjame que baile
cuando vengan los gitanos
te encontrarán sobre el yunque
con los ojillos cerrados
Huye luna, luna, luna
Que ya siento sus caballos
- Niño, déjame, no pises
mi blancor almidonado
El jinete se acercaba
tocando el tambor del llano
Dentro de la fragua el niño
tiene los ojos cerrados

Por el olivar venían
bronce y sueño, los gitanos
Las cabezas levantadas
y los ojos entornados
Como canta la zumaya
¡Ay, cómo canta en el árbol!
Por el cielo va la luna
con un niño de la mano
Dentro de la fragua lloran
dando gritos los gitanos
El aire la vela vela
El aire la está velando

La lu - na vi - voa la fra - gua con su po - li sòn de
nar - dos El ni - ño la mi - ra mi - ra El ni - ño la es - tá mi -
ran - do En el ai - re con - mo - vi - do mue - ve la lu - na sus
bra - zos yen - se - ña lú - bri - cay pu - ra sus se - nos de du - roes -
ta - ño Hu - ye lu - na lu - na lu - na si vi - nie - ran los gi -
ta - nos ha - rí - an de tu co - ra - zòn co - lla - res ya - ni - llos
1.
blan - cos co - lla - res ya - ni - llos blan - cos
2.

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 31** (Alumnes IES Miquel Tarradell).

RAGA BHAIRAVI (Transcripció T. Puig)

cançó

Àsia - Índia

edats recomenades

Main Ne Jo Gaya Tu Ne Gavaya
 Nain ne Sunaijo Tune Sunaya
 Mere Hridayse Hara Andhera
 Tu ne Mitaya He Prabhu
 Main Ne jo gaya ...
 Tu Haymare Vasate Pyara Laya He Prabhu
 Main Ne jo Gaya...

Main Ne Jo Ga - ya Tu Ne Ga - va - ya Nain Ne Su - na - jo
 Tu - ne Su - na - ya Me - re Hri - day - se Ha - ra An - dhe - ra
 Tu - ne Mi - ta - ya He Pra - bhu Tu Hay - ma - re
 Va - sa - te Pya - ra La - ya He Pra - bhu.

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 32 (EMM Can Ponsic/Brifània).

Traducció:

Si jo canto és perquè tu m'has concedit el do de cantar.
 Si jo hi sento és perquè tu m'has concedit el do de sentir.
 Tu has apartat del meu cor tota tenebra, oh Senyor!
 Tu m'has portat amor quan el necessitava, oh Senyor!

BALAIÓ

cançó / dansa

Amèrica - Brasil

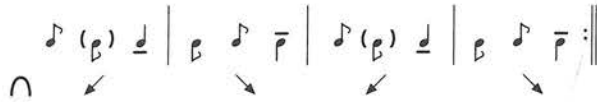
edats recomenades

Balaio meu bem balaio si nhá balaio do coração
 Moça que nao tem balaio si nhá bota costura nao chao.
 Eu queria ser balaio,

balaio queria ser,
 para andar dependurado
 na cintura de voce.

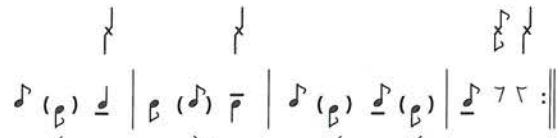
Esquema 1:

Pas de Samba

Esquema 2:

Mans:

repetició amb el peu esquerre

Peus:

Ba - la - io meu bem Ba - la io Si -nhá ba - la -io do co - ra - çao Mo -
 ça que nao tem Ba - la - io si'nhá bo - ta cos - tu - ra nao chao. 1.Eu que - ri - a ser ba - la - io, ba - la -
 2.Vo -cê diz que nao me a - mamas is -
 io que - ri a ser Pa - raan - dar de - pen - du - ra - do na cin - tu - ta de vo - cê
 so nao e ver - da - de Quem nao a - ma nun - na sen - te as es - po - ras da sau - da - de

Balaio: Cabàs que porten les noies lligat a la cintura en la recol·lecció del cafè.

Qui no estima no pot sentir el fibló de l'enyorament

Traducció:

Voldria ser un "balaio" per penjar-me de la teva cintura
 Tu dius que no m'estimes, però no és veritat

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 33** (EMM Can Ponsic/Brifània).

^ = noi ∩ = noia ∩ = parella amb la mà agafada, mirant endavant ∩ = parella encarada amb les mans agafades 👤 = posició "V" 👤 = posició "W"
 ↗ = desplaçament lateral cap a la dreta ↖ = lateral cap a l'esquerra ↗↖ = endavant i enrere ↗↖ = primer camí endavant i segon enrere ↗↖ = diagonals
 ↻ = volta cap a la dreta sobre sí mateix ♪ = peu dret ♫ = peu esquerre (♩) o (♪) = sense pes ♩ = donant un cop (accent) ♩ = pas de córrer (lleuger)
 ♩ = salt sobre el peu dret ♩ = salt en peus junts ♩ = creuar per darrere ♩ = creuar per davant ♩ = arrossegar el peu ♩ = picar de mans

SENZENINAH

cançó

Àfrica - Sudàfrica

edats recomenades

Senzenina, senzenina
Senzenina?
Ou Mandela.

1.2. Sen ze - ni - na Sen - ze - ni na

(sempre igual)

1. Sen ze - ni - na?
2. Ou Man - de - la

Aquesta cançó és un lament que es cantava en temps de l'apartheid a Sudàfrica. *Senzeninah* significa què *hem fet?* També la canten dient *Wenzenina* (què ha fet ell/a) i ho pregunten posant noms propis: *wenzeninah ou... Tambo? Mandela?*

També canten dient: *Sono zethu abumnaya?* (ens passa perquè som negres?).

Les canten amb un/a solista que improvisa, però també es pot fer el cor afegint cada vegada més instruments i nens cantant, de

manera que es vindria a significar que cada vegada som més els que ens fem preguntes com aquesta.

REFERÈNCIA

CD 1 Diversita't **Pista 30** (Alumnes IES Miquel Tarradell).

BARRIGI-BARREJA

cançó

Europa - Catalunya

edats recomenades

És una proposta d'activitat a l'estil de *Confitura de tres cançons*, però pensada per als més petits, amb cançons molt conegudes: *El gegant del pi*, *Baixant de la font del gat* i *Tres, sis, nou*.

El gegant del pi, ara balla ara balla
El gegant del pi ara balla pel camí.

Baixant de la font del gat una noia, una noia
Baixant una noia i un soldat

Tres, sis, nou
"estira-li" la cua
"estira-li" la cua
Tres, sis, nou
"estira-li" la cua a l'esquirol.

El ge - gant del pi a - ra ba - lla a - ra

Bai - xant de la font del gat u - na no - ia u - na

Tres, sis nou "sti" - ra - li la cu - a "sti"-ra - li la

ba - lla El ge - gant del pi a - ra ba - lla pel ca - mí

no - ia bai - xant de la font del gat u - na no - ia iun sol - dat.

cua - a Tres, sis nou "sti"-ra - li la cu - a a l'es - qui rol.

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 34** (EMM Can Ponsic/Brifània).

GITANITOS Y MORENOS (Gato Pérez)

audició

Europa - Catalunya

edats recomenades

Gitanitos y morenos son los ases del compás
y en la sangre de sus venas late un pulso ancestral.
Ahora viene este cantante, forastero del sabor,
que se mira en el espejo del sentir multicolor.

Ahora vengo yo a cantar sereno,
ahora vengo yo con sabor aunque no sea moreno.
Ahora vengo yo a cantar distinto,
con mi estilo especial de palabras y ritmo.

Pintor que pintas con amor, ¿por qué desprecias mi color?
si tú sabes que en el fondo yo también tengo sabor.
Puede ser que te equivoques con tu pincel extranjero,
pues también sienten el ritmo todos los blanquitos buenos.

Ahora vengo yo a cantar sereno,
ahora vengo yo con sabor aunque no sea moreno.
Ahora vengo yo a cantar distinto,
con mi estilo especial de palabras y ritmo.

Es un hijo de la calle, de los libros y el humor
que descubre su camino a golpes de contradicción.
El repertorio no es genuino según la pura tradición,
pero respeta a su manera las verdades del tambor.

REFERÈNCIA

CD Atalaya de Gato Pérez.

JOROPEANDO¹⁵ (Crosspulse)

audició

Amèrica - Colòmbia

edats recomenades

Con las cosas que tenemos
en los llanos de Colombia tenemos la raza fuerte
compuesta de campesinos, mujeres y hombres valientes.
Cantan sus alegrías, dicen todo lo que sienten
con el cuatro, las maracas y un arpa que es muy ardiente.

Si nos vamos para el norte encontramos el vallenato,
la cumbia, el porro, la gaita y ya formamos un fandango.
Para el que quiera saber de esta mi tierra y sus encantos:
Aires de guabina y trova, bambucos y currulacos.

Entonces damos la vuelta por los aires de Colombia
con toda esa gran riqueza de nuestra música paria.
Hoy yo veo entre mis sueños el nacer de nueva historia
que se realice la paz y un cantar en la memoria.

Con las cosas que tenemos en nuestra Colombia, ¡men-sa de be-mos es-tar con-
ten-tos de ser u-na ra-za mez-cla Ha-bla-mos el es-pañol que es u-na len-gua de po-
e-tas Mú-si-cay ca-ña de in-dios tam-bores de A-frí-ca ne-gra

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 35 (Brifània).

¹⁵ El títol d'aquesta cançó, *Joropeando*, fa referència al *loropo*, un ritme i dansa de Colòmbia.

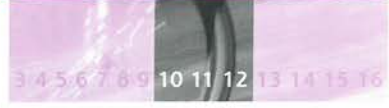
KOKABURRA

cançó

Austràlia

edats recomenades

Kokaburra sits on an old gum tree
 Merry merry king of the bush is he
 Laugh! Kokaburra
 Laugh! Kokaburra
 Gay your life must be

1.

Ko - ka - bu - rra sits on an old gum tree

Mer - ry mer - ry king of the bush is he

3.

Laugh ko - ka - bur - ra Laugh ko - ka - bur - ra

4.

Gay your life must be

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't Pista 36 (EMM Can Ponsic).

VIATGE D'UNA CANÇÓ

instruments

Europa

edats recomenades

Mireu els meus ànecs
 Fan un capbussó
 El cap dins de l'aigua
 No tenen cap por

ELS ÀNECS:

Metalòfons C.B.Agnestic

Mi - reu els meus à - necs fan un cap - bus - só

Carillons i/o xilos

Mi - reu que su - au - ment ne - den

Baixos

Mi - reu bé són tres à - necs

el cap dins de l'ai - gua no té - nen cap por

els tres à - necs da - munt del llac

que ca mi - nen amb pas - sa ran - ca

Xilòfons

Metalòfons

Xilòfons

Xilòfons

La primera instrumentació correspon al tema A de la forma rondó de l'enregistrament. Les parts B i C se les inventaven els nois de l'institut.

REFERÈNCIA

CD 2 Diversita't **Pista 3** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell).

indexacions

Primera classificació

Idees per treballar la convivència en la diversitat

Activitats de presa de contacte i integració en el grup

- Amesi wodzi dzodza (Pàg. 36)
- Amics (Pàg. 28)
- Funga Alafia (Pàg. 30)
- Heio io io (Pàg. 42)
- Hola, digue'm com estàs (Pàg. 24)
- Jo tinc cinc pomes (Pàg. 38)
- Sabeu qui sóc? (Pàg. 32)
- Salam Alaikum (Pàg. 26)
- Senyora Francisca / Senyora Marquesa (Pàg. 34)
- Sota el pont (Pàg. 40)

Activitats de reconeixement d'un mateix i de l'altre

- Clandestino (Pàg. 54)
- Conejito blanco (Pàg. 48)
- Corrandes (Pàg. 52)
- Érase una vez (Pàg. 56)
- La cançó de la felicitat (Pàg. 50)
- La filla del Carmesí (Pàg. 58)
- Polonesa. Música universal per marxar (Pàg. 62)
- Ummi (Pàg. 46)
- Un blues al Raval (Pàg. 66)
- Un rap sobre... (Pàg. 64)

Activitats de relació i mestissatge

- Cinc notes per bressolar (Pàg. 76)
- Confitura de tres cançons (Pàg. 78)
- Contamíname (Pàg. 75)
- Hung-sai (Pàg. 72)
- Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí (Pàg. 74)
- L'inverno l'è passato / Cucut i la guimbarda (Pàg. 84)
- La fira / Simi Yadeh (Pàg. 82)
- La rumba de Barcelona (Pàg. 80)
- Mestissatges musicals (Pàg. 81)
- Un gat i un gos (Pàg. 70)

Treball per projectes

- Els colors d'arreu del món (Pàg. 88)
- Hung-Sai (II) (Pàg. 93)
- Icaïla al barri de les meravelles (Pàg. 95)
- La filla del Carmesí (II) (Pàg. 91)
- Mediterrània (Pàg. 105)
- Un mercat de cançons (Pàg. 103)

Més repertori

- Ail mumare que estic d'enfadada (Pàg. 134)
- Al carrer més alt (Pàg. 108)
- Avui per la vall (Pàg. 120)
- Balaio (Pàg. 150)
- Barrigi - barreja (Pàg. 152)
- Bir mundur (Pàg. 124)
- Camino del indio (Pàg. 146)
- Cançó de bres per una princesa negra (Pàg. 122)
- Dansa popular grega (Pàg. 142)
- Dodi li (Pàg. 118)
- Duerme negrito (Pàg. 141)
- El café de chinitas (Pàg. 116)
- El xino ximfumfà (Pàg. 111)
- Estrela é lua nova (Makumbabebé) (Pàg. 113)
- Gitanitos y morenos (Pàg. 153)
- Gitano de temporá (Pàg. 140)
- Iavnana (Pàg. 132)
- Imagine (Pàg. 135)
- Joropeando (Pàg. 154)
- Kokaburra (Pàg. 155)
- La bolangera (Pàg. 123)
- La tarara (Pàg. 109)
- Mama (Pàg. 144)
- Mareta (Pàg. 133)
- Mi cholito (Pàg. 143)
- Nani (Pàg. 125)
- Perquè vull (Pàg. 136)
- Pimperepette (Pàg. 110)
- Qui la ballarà (Pàg. 127)
- Raga Bhairavi (Pàg. 149)
- Recitat per a la pau (Pàg. 145)
- Romance de la luna (Pàg. 148)
- Salam Rashid (Pàg. 138)
- Sant Joan feu-lo ben gran (Pàg. 130)
- Senzeninah (Pàg. 151)
- Síncopa y contratiempo (Pàg. 121)
- Street Seller (Pàg. 114)
- Take a walk on the wildside (Pàg. 137)
- Tinc armaris farcits de somnis (Pàg. 129)
- Tots els ocells que canten (Pàg. 128)
- Tres pregones coloniales (Pàg. 117)
- Tu que has vingut (Pàg. 119)
- Uyusunda (Pàg. 131)
- Verd, verd, verd (Pàg. 112)
- Viatge d'una cançó (Pàg. 156)
- Visa para un sueño (Pàg. 139)
- Vols ballar la dansa? (Pàg. 126)

Segona classificació Per continents d'origen

Volem especificar que a l'hora de determinar els continents d'origen hem utilitzat criteris estrictament geogràfics, mentre que per definir el país o zona concreta de procedència hem seguit criteris polítics.

Europa

- Ai! Mumare queestic d'enfadada (Mallorca) (Pàg. 134)
- Alexander's Ragtime band (Pàg. 97)
- Ay Morena (Andalusia) (Pàg. 81)
- Al carrer més alt (Catalunya) (Pàg. 108)
- Amics (Catalunya) (Pàg. 28)
- Avui per la vall (Alemanya) (Pàg. 120)
- Baixant de la font del gat (Catalunya) (Pàg. 152)
- Barrigi barreja (Catalunya) (Pàg. 152)
- Bésame mucho (Espanya) (Pàg. 81)
- Cançó de bres per a una princesa negra (Catalunya) (Pàg. 122)
- Clandestino (França) (Pàg. 54)
- Corrandes (Catalunya) (Pàg. 52)
- Dansa popular grega (Grècia) (Pàg. 142)
- El café de chinitas (Espanya) (Pàg. 116)
- El desembre congelat (Catalunya) (Pàg. 81)
- El gegant del pi (Catalunya) (Pàg. 152)
- El xino Ximfumfà (Catalunya) (Pàg. 111)
- Érase una vez (Espanya) (Pàg. 56)
- Fábula del hombre lobo... (Espanya) (Pàg. 81)
- Gitanitos y morenos (Catalunya) (Pàg. 153)
- Gitano de temporá (Espanya) (Pàg. 140)
- Gujo Bushi (Andalusia) (Pàg. 81)
- Hola, digue'm com estàs (Catalunya) (Pàg. 24)
- Iavnana (Geòrgia) (Pàg. 132)
- Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí (Catalunya) (Pàg. 74)
- Jo tinc cinc pomes (França) (Pàg. 38)
- L'inverno l'è passato (Suïssa – Ticino) (Pàg. 84)
- La bolangera (Catalunya) (Pàg. 123)
- La cançó de la felicitat (Catalunya) (Pàg. 50)
- La filla del Carmesí (Catalunya) (Pàg. 58)
- La rumba de Barcelona (Catalunya) (Pàg. 80)
- La tarara (Andalusia) (Pàg. 109)
- Mama (Rússia) (Pàg. 144)
- Mareta (València) (Pàg. 133)
- Perquè vull (València) (Pàg. 136)
- Pimperette (Itàlia) (Pàg. 110)
- Qui la ballarà (Catalunya) (Pàg. 127)
- Romance de la luna (Andalusia) (Pàg. 148)
- Sabeu qui sóc? (Dinamarca) (Pàg. 32)
- Salam Rashid (Catalunya) (Pàg. 138)
- Sant Joan feu-lo ben gran (Menorca) (Pàg. 130)
- Senyora Francisca / Senyora Marquesa (Espanya – València / Menorca) (Pàg. 34)
- Sota el pont (Alemanya) (Pàg. 40)
- Tinc armaris farcits de somnis (Catalunya) (Pàg. 129)
- Tots els ocells que canten (Alemanya) (Pàg. 128)
- Tres i tres (Hongria) [v. Confitura de tres cançons] (Pàg. 78)
- Tres, sis nou (Catalunya) (Pàg. 152)
- Tu que has vingut (Hongria) (Pàg. 119)
- Un gat i un gos (França) (Pàg. 70)
- Un rap sobre... (Catalunya) (Pàg. 64)
- Verd, verd, verd (Alemanya) (Pàg. 112)
- Viatge d'una cançó (Pàg. 156)
- Vols ballar la dansa (Catalunya) (Pàg. 126)

Àfrica

- Amesi wodzi dzodza (Togo) (Pàg. 36)
- Contamíname (Canàries) (Pàg. 75)
- Funga Alafia (Liberia) (Pàg. 30)
- Nani (Tunísia) (Pàg. 125)
- Salam Alaikum (Marroc) (Pàg. 26)
- Senzeninah (Sudàfrica) (Pàg. 151)
- Taa, taa, yee (Ghana) [v. Cinc notes per bressolar] (Pàg. 76)
- Ummi (Marroc) (Pàg. 46)

Amèrica

- Camino del indio (Andes) (Pàg. 146)
- Concierto grosso alla rústica (Pàg. 100)
- Conejito Blanco (Colòmbia) (Pàg. 48)
- Duerme negrito (Carib) (Pàg. 141)
- Estrela é lua nova (Brasil) (Pàg. 113)
- Hao-wari (Estats Units – tribu Pawnee) [v. Cinc notes per bressolar] (Pàg. 76)
- Imagine (Estats Units) (Pàg. 135)
- Joropeando (Colòmbia) (Pàg. 154)
- Mi cholito (Perú) (Pàg. 143)
- Navidadau (Bolívia) [v. Confitura de tres cançons] (Pàg. 78)
- Balaio (Brasil) (Pàg. 150)
- Síncopa y contratiempo (Amèrica Central) (Pàg. 121)
- Street seller (Estats Units) (Pàg. 114)
- Take a walk on the wildside (Estats Units) (Pàg. 137)
- Walkin (Estats Units) (Pàg. 81)
- Tres pregones coloniales (Amèrica Central) (Pàg. 117)
- Visa para un sueño (Rep. Dominicana) (Pàg. 139)

Àsia

- Bir Mundur (Turquia) (Pàg. 124)
- Dodi li (Israel) (Pàg. 118)
- Heio io io (Taiwan) (Pàg. 42)
- Hung-sai (Xina) (Pàg. 72)
- La fira / Simi Yadeh (Israel) (Pàg. 82)
- Raga Bhairavi (Índia) (Pàg. 149)
- Uyusunda (Turquia) (Pàg. 131)

Oceania

- Mama waruno (Austràlia) [v. Cinc notes per bressolar] (Pàg. 76)
- Kokaburra (Pàg. 155)

Arreu del món

- Cinc notes per bressolar (Pàg. 76)
- Confitura de tres cançons (Pàg. 78)
- Mestissatges musicals (Pàg. 81)
- Recitat per la pau (Pàg. 145)

Tercera classificació Per edats recomenades

Insistim una vegada més que les edats són només indicatives. Una activitat proposada per a nens i nenes més petits es pot treballar amb els grans i a l'inrevés, sempre que adequem tant els objectius com la didàctica i el tipus de treball que hi fem. D'altra banda, hi ha algunes activitats que estan proposades per a diversos grups d'edat.

3-5

- Al carrer més alt (Pàg. 108)
- Amics (Pàg. 28)
- Baixant de la font del gat (Pàg. 152)
- Barrigi-barreja (Pàg. 152)
- Cinc notes per bressolar (Pàg. 76)
- Conejito Blanco (Pàg. 48)
- El xino Ximfumfà (Pàg. 111)
- Hao-wari (Pàg. 76)
- Hola, digue'm com estàs (Pàg. 24)
- Jo tinc cinc pomes (Pàg. 38)
- La tarara (Pàg. 109)
- Mama waruno (Pàg. 76)
- Pimperepette (Pàg. 110)
- Qui la ballarà (Pàg. 127)
- Sota el pont (Pàg. 40)
- Taa, taa, yee (Pàg. 76)
- Tres i tres (Pàg. 78)
- Tres sis nou (Pàg. 152)
- Tots els ocells que canten (Pàg. 128)
- Ummi (Pàg. 46)
- Verd, verd, verd (Pàg. 112)
- Vols ballar la dansa? (Pàg. 126)

6-9

- Amics (Pàg. 28)
- Baixant de la font del gat (Pàg. 152)
- Barrigi-barreja (Pàg. 152)
- Cinc notes per bressolar (Pàg. 76)
- Conejito Blanco (Pàg. 48)
- Corrandes (Pàg. 52)
- Érase una vez (Pàg. 56)
- Heio io io (Pàg. 42)
- Hola, digue'm com estàs (Pàg. 24)
- Jo tinc cinc pomes (Pàg. 38)
- La cançó de la felicitat (Pàg. 50)
- La tarara (Pàg. 109)
- Recitat per la Pau (Pàg. 145)
- Sabeu qui sóc? (Pàg. 32)
- Senyora Francisca / Senyora Marquesa (Pàg. 34)
- Sota el pont (Pàg. 40)

- Tinc armaris farcits de somnis (Pàg. 129)
- Tres i tres (Pàg. 78)
- Tres sis nou (Pàg. 152)
- Ummi (Pàg. 46)
- Vols ballar la dansa (Pàg. 126)

10-12

- Ai! Mumare queestic d'enfadada (Pàg. 134)
- Alexander's Ragtime band (Pàg. 97)
- Amesi wodzi dzodza (Pàg. 36)
- Avui per la vall (Pàg. 120)
- Cançó de bres per a una princesa negra (Pàg. 122)
- Confitura de tres cançons (Pàg. 78)
- Contamíname (Pàg. 75)
- Corrandes (Pàg. 52)
- Dodi li (Pàg. 118)
- Duerme negrito (Pàg. 141)
- Érase una vez (Pàg. 56)
- Funga Alafia (Pàg. 30)
- Heio io io (Pàg. 42)
- Hung-sai (Pàg. 72)
- Iavhana (Pàg. 132)
- Kokaburra (Pàg. 155)
- L'inverno l'è passato / Cucut i la guimbarda (Pàg. 84)
- La cançó de la felicitat (Pàg. 50)
- La filla del Carmesí (Pàg. 58)
- La fira / Simi Yadeh (Pàg. 82)
- Mareta (Pàg. 133)
- Mi cholito (Pàg. 143)
- Nani (Pàg. 125)
- Polonesa. Música universal per marxar (Pàg. 62)
- Recitat per la Pau (Pàg. 145)
- Sant Joan feu-lo ben gran (Pàg. 130)
- Síncopa y contratiempo (Pàg. 121)
- Street seller (Pàg. 114)
- Tu que has vingut (Pàg. 119)
- Un blues al Raval (Pàg. 66)
- Un gat i un gos (Pàg. 70)
- Un rap sobre... (Pàg. 64)
- Uyusunda (Pàg. 131)
- Viatge d'una cançó (Pàg. 156)

13-16

- Ay Morena (Pàg. 81)
- Avui per la vall (Pàg. 120)
- Balaio (Pàg. 150)
- Bésame mucho (Pàg. 81)
- Bir Mundur (Pàg. 124)
- Camino del indio (Pàg. 146)
- Cançó de bres per a una princesa negra (Pàg. 122)
- Clandestino (Pàg. 54)
- Concierto grosso alla rustica (Pàg. 100)
- Confitura de tres cançons (Pàg. 78)
- Contamíname (Pàg. 75)
- Dansa popular grega (Pàg. 142)
- Dodí li (Pàg. 118)
- Duerme negrito (Pàg. 141)
- El café de Chinitas (Pàg. 116)
- El desembre congelat (Pàg. 81)
- Estrela é lua nova (Pàg. 113)
- Fábula del hombre lobo... (Pàg. 81)
- Gitanitos y morenos (Pàg. 153)
- Gitano de temporá (Pàg. 140)
- Gujo bushi (Pàg. 81)
- Imagine (Pàg. 135)
- Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí (Pàg. 74)
- Joropeando (Pàg. 154)
- La bolangera (Pàg. 123)
- La filla del Carmesí (Pàg. 58)
- La rumba de Barcelona (Pàg. 80)
- Mama (Pàg. 144)
- Mestissatges musicals (Pàg. 81)
- Nani (Pàg. 125)
- Perquè vull (Pàg. 136)
- Raga Bhairavi (Pàg. 149)
- Romance de la luna (Pàg. 148)
- Salam Alaikum (Pàg. 26)
- Salam Rashid (Pàg. 138)
- Senzeninah (Pàg. 151)
- Síncopa y contratiempo (Pàg. 121)
- Street seller (Pàg. 114)
- Take a walk on the wildside (Pàg. 137)
- Travieso (Pàg. 81)
- Tres pregones coloniales (Pàg. 117)
- Tu que has vingut (Pàg. 119)
- Un blues al Raval (Pàg. 66)
- Un rap sobre... (Pàg. 64)
- Visa para un sueño (Pàg. 139)

Quarta classificació Per tipus d'activitat

De la mateixa manera que a l'apartat anterior, aquí també trobareu activitats que estan en més d'una llista, i això respon a la flexibilitat que ens permeten: podem treballar una mateixa activitat com a cançó i com a audició, en el cas de les danses podem aprendre la cançó i cantar-la nosaltres mateixos...

CANÇÓ

- Ai! Mumare queestic d'enfadada (Pàg. 134)
- Al carrer més alt (Pàg. 108)
- Amesi wodzi dzodza (Pàg. 36)
- Amics (Pàg. 28)
- Avui per la vall (Pàg. 120)
- Balaio (Pàg. 150)
- Barrigi-barreja (Pàg. 152)
- Bir Mundur (Pàg. 124)
- Camino del indio (Pàg. 146)
- Cançó de bres per a una princesa negra (Pàg. 122)
- Cinc notes per bressolar (Pàg. 76)
- Conejito blanco (Pàg. 48)
- Confitura de tres cançons (Pàg. 78)
- Contamíname (Pàg. 75)
- Corrandes (Pàg. 52)
- Dodi li (Pàg. 118)
- Duerme negrito (Pàg. 141)
- El café de chinitas (Pàg. 116)
- El xino Ximfumfà (Pàg. 111)
- Érase una vez (Pàg. 56)
- Estrela é lua nova (Pàg. 113)
- Funga Alafia (Pàg. 30)
- Heio io io (Pàg. 42)
- Hola, digue'm com estàs (Pàg. 24)
- Hung-sai (Pàg. 72)
- Iavnana (Pàg. 132)
- Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí (Pàg. 74)
- Jo tinc cinc pomes (Pàg. 38)
- Kokaburra (Pàg. 155)
- L'inverno l'è passato / Cucut i la guimbarda (Pàg. 84)
- La bolangera (Pàg. 123)
- La cançó de la felicitat (Pàg. 50)
- La rumba de Barcelona (Pàg. 80)
- La tarara (Pàg. 109)
- Mama (Pàg. 144)
- Mareta (Pàg. 133)
- Mi cholito (Pàg. 143)
- Nani (Pàg. 125)
- Recitat per la Pau (Pàg. 145)
- Pimperepette (Pàg. 110)
- Qui la ballarà (Pàg. 127)
- Raga Bhairavi (Pàg. 149)
- Romance de la luna (Pàg. 148)
- Sabeu qui sóc? (Pàg. 32)
- Salam Alaikum (Pàg. 26)
- Sant Joan feu-lo ben gran (Pàg. 130)
- Senyora Francisca / Senyora Marquesa (Pàg. 34)
- Senzeninah (Pàg. 151)
- Síncopa y contratiempo (Pàg. 121)
- Sota el pont (Pàg. 40)
- Street seller (Pàg. 114)
- Tinc armaris farcits de somnis (Pàg. 129)
- Tots els ocells que canten (Pàg. 128)
- Tres pregones coloniales (Pàg. 117)
- Tu que has vingut (Pàg. 119)
- Umimi (Pàg. 46)
- Un blues al Raval (Pàg. 66)
- Un gat i un gos (Pàg. 70)
- Un rap sobre... (Pàg. 64)
- Uyusunda (Pàg. 131)
- Verd, verd, verd (Pàg. 112)
- Vols ballar la dansa (Pàg. 126)

DANSA / MOVIMENT

- Alexander's ragtime band (Pàg. 97)
- Amesi wodzi dzodza (Pàg. 36)
- Amics (Pàg. 28)
- Balaio (Pàg. 150)
- Corrandes (Pàg. 52)
- Dansa popular grega (Pàg. 142)
- Funga Alafia (Pàg. 30)
- Heio io io (Pàg. 42)
- La bolangera (Pàg. 123)
- La fira / Simi yadeh (Pàg. 82)
- Polonesa. Música universal per marxar (Pàg. 62)
- Qui la ballarà? (Pàg. 127)
- Senyora Francisca / Senyora Marquesa (Pàg. 34)
- Síncopa y contratiempo (Pàg. 121)
- Sota el pont (Pàg. 40)
- Street Seller (Pàg. 114)
- Tots els ocells que canten (Pàg. 128)
- Un rap sobre... (Pàg. 64)
- Vols ballar la dansa? (Pàg. 126)

AUDICIÓ

- Ay Morena (Pàg. 81)
- Bésame mucho (Pàg. 81)
- Clandestino (Pàg. 54)
- Concierto grosso alla rustica (Pàg. 100)
- Conejito blanco (Pàg. 48)
- Contamíname (Pàg. 75)
- El café de Chinitas (Pàg. 116)
- El desembre congelat (Pàg. 81)
- Érase una vez (Pàg. 56)
- Fábula del hombre lobo... (Pàg. 81)
- Gitanitos y morenos (Pàg. 153)
- Gitano de temporá (Pàg. 140)
- Gujo bushi (Pàg. 81)
- Imagine (Pàg. 135)
- Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí (Pàg. 74)
- Joropeando (Pàg. 154)
- La filla del Carmesí (Pàg. 58)
- La rumba de Barcelona (Pàg. 80)
- Mestissatges musicals (Pàg. 81)

- Perquè vull (Pàg. 136)
- Salam Rashid (Pàg. 138)
- Street seller (Pàg. 114)
- Take a walk on the wild side (Pàg. 137)
- Travieso (Pàg. 81)
- Un blues al Raval (Pàg. 66)
- Un rap sobre... (Pàg. 64)
- Viatge d'una cançó (Pàg. 156)
- Visa para un sueño (Pàg. 139)
- Walkin (Pàg. 81)

INSTRUMENTS

- Cinc notes per bressolar (Pàg. 76)
- Confitura de tres cançons (Pàg. 78)
- Pimpeperette (Pàg. 110)
- Hung-sai (Pàg. 72)
- Sabeu qui sóc? (Pàg. 32)
- Salam alaikum (Pàg. 26)
- Viatge d'una cançó (Pàg. 156)

Cinquena classificació Ordenació alfabètica per títols

1. Al carrer més alt (Pàg. 108)
2. Alexander's ragtime band (Pàg. 97)
3. Amesi wodzi dzodza (Pàg. 36)
4. Amics (Pàg. 28)
5. Avui per la vall (Pàg. 120)
6. Balaio (Pàg. 150)
7. Barrigi-barreja (Pàg. 152)
8. Bir Mundur (Pàg. 124)
9. Camino del indio (Pàg. 146)
10. Cançó de bres per a una princesa negra (Pàg. 122)
11. Cinc notes per bressolar (Pàg. 76)
12. Clandestino (Pàg. 54)
13. Concerto grosso alla rustica (Pàg. 100)
14. Conejito blanco (Pàg. 48)
15. Confitura de tres cançons (Pàg. 78)
16. Contamíname (Pàg. 75)
17. Corrandes (Pàg. 52)
18. Dansa popular grega (Pàg. 142)
19. Dodi li (Pàg. 118)
20. Duerme negrito (Pàg. 141)
21. El café de Chinitas (Pàg. 116)
22. El xino Ximfumfà (Pàg. 111)
23. Érase una vez (Pàg. 56)
24. Estrela é lua nova (Pàg. 113)
25. Funga Alafia (Pàg. 30)
26. Gitanitos y morenos (Pàg. 153)
27. Gitano de temporá (Pàg. 140)
28. Hao-wari (Pàg. 76)
29. Heio io io (Pàg. 42)
30. Hola, digue'm com estàs (Pàg. 24)
31. Hung-sai (Pàg. 72)
32. Iavnana (Pàg. 132)
33. Imagine (Pàg. 135)
34. Ja em diràs com goses dir estranger al teu veí (Pàg. 74)
35. Jo tinc cinc pomes (Pàg. 38)
36. Joropeando (Pàg. 154)
37. Kokaburra (Pàg. 155)
38. L'inverno l'è passato / Cucut i la guimbarda (Pàg. 84)
39. La bolangera (Pàg. 123)
40. La cançó de la felicitat (Pàg. 50)
41. La filla del Carmesí (Pàg. 58)
42. La Fira / Simi Yadeh (Pàg. 82)
43. La rumba de Barcelona (Pàg. 80)
44. La tarara (Pàg. 109)
45. Mama (Pàg. 144)
46. Mama waruno (Pàg. 76)
47. Mareta (Pàg. 133)
48. Mestissatges musicals (Pàg. 81)
49. Mi cholito (Pàg. 143)
50. Nani (Pàg. 125)
51. Navidadau (Pàg. 78)
52. Perquè vull (Pàg. 136)
53. Pimperepette (Pàg. 110)
54. Polonesa. Marxa universal per marxar (Pàg. 62)
55. Qui la ballarà (Pàg. 127)
56. Raga Bhairavi (Pàg. 149)
57. Recitat per la pau (Pàg. 145)
58. Romance de la luna (Pàg. 148)
59. Sabeu qui sóc? (Pàg. 32)
60. Salam Alaikum (Pàg. 26)
61. Salam Rashid (Pàg. 138)
62. Sant Joan feu-lo ben gran (Pàg. 130)
63. Senyora Francisca / Senyora Marquesa (Pàg. 34)
64. Senzeninah (Pàg. 151)
65. Síncopa y contratiempo (Pàg. 121)
66. Sota el pont (Pàg. 40)
67. Street seller (Pàg. 114)
68. Taa, taa, yee (Pàg. 76)
69. Take a walk on the wildside (Pàg. 137)
70. Tinc armaris farcits de somnis (Pàg. 129)
71. Tots els ocells que canten (Pàg. 128)
72. Tres i tres (Pàg. 78)
73. Tres Pregones coloniales (Pàg. 117)
74. Tū que has vingut (Pàg. 119)
75. Ummi (Pàg. 46)
76. Un blues al Raval (Pàg. 66)
77. Un gat i un gos (Pàg. 70)
78. Un rap sobre... (Pàg. 64)
79. Uyusunda (Pàg. 131)
80. Verd, verd, verd (Pàg. 112)
81. Viatge d'una cançó (Pàg. 156)
82. Visa para un sueño (Pàg. 139)
83. Vols ballar la dansa? (Pàg. 126)

Altres materials publicats en el marc de Calidoscopi, pla d'actuació per a la interculturalitat en el lleure:

Abdelouahed, M. [i altres] (2002). *Immigració i lleure. Orientacions per a l'acció*. Barcelona: Secretaria General de Joventut (col·lecció de guies pràctiques. Sinergia; 5).

Albaigés, Bernat.; Herrera, Diego; Garet, Mercè (2003). *La immigració i el treball intercultural a les entitats d'educació en el lleure de Catalunya*. Barcelona: Secretaria General de Joventut, (Aportacions; 5).

Armengol, Carles (coord.) (2003). *Tangram: Set elements per fer esplai i escoltisme des de la interculturalitat*. Barcelona: Secretaria General de Joventut, Fundació Jaume Bofill.

Balaguer, Clara; Ripoll, Oriol. (2003). *Xarracna: Jocs per a l'aprenentatge del català oral per a nousvinguts*. Barcelona : Secretaria General de Joventut: Direcció General de Política Lingüística, Fundació Jaume Bofill.

Essomba, Miquel (coord.) (2001). *Sanduk: guia per a la formació dels educadors i les educadores en intercul-*

turalitat i immigració. Barcelona Secretaria General de Joventut: Fundació Jaume Bofill.

Infància i joventut en l'entorn urbà marroquí (2003). Barcelona Secretaria General de Joventut i Fundació Jaume Bofill [vídeo].

Juga i aprèn: coneix l'educació en el lleure (2000). Barcelona: Secretaria General de Joventut, Fundació Jaume Bofill: [vídeo i tríptics].

Aquests materials són consultables a través del web:

< <http://www.entrecultures.org> >
[12 de maig de 2005]

Per a més informació:

a/e: calidoscopi.presidencia@gencat.net

CD 1

- 1 **Hola, digue'm com estàs** (Nens de 12 a 15 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 2:10
- 2 **Salam Alaikum** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 2:25
- 3 **Amics** (Nens de 5 i 6 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:24
- 4 **Funga Alafia** (Nens de 7 a 9 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:07
- 5 **Sabeu qui sóc?** (Nens de 7 i 8 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:27
- 6 **Senyora Francisca / Senyora Marquesa** (Brifània i noies de 16 a 18 anys, EMM Can Ponsic) 1:37
- 7 **Amesi wodzi dzodza** (Nens de 12 a 15 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:10
- 8 **Jo tinc cinc pomes** (Nens de 5 i 6 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:52
- 9 **Sota el pont** (Nens de 7 a 10 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:38
- 10 **Heio io io** (Nens de 12 a 15 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:13
- 11 **Ummi** (Nens de 8 a 10 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:24
- 12 **Conejito blanco** (Cantoalegre) 2:23
- 13 **La cançó de la Felicitat** (Noies de 15 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:17
- 14 **Corrandes** (Brifània, 2005) 4:01
- 15 **La Filla del Carmesí** (Brifània, 2005) 9:22
- 16 **Un rap sobre ...** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 1:35
- 17 **Un blues al Raval** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 2:38
- 18 **Un gat i un gos** (Nens de 8 a 10 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:04
- 19 **Hung-sai** (Noies de 16 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:40
- 20 **Cinc notes per bressolar** (EMM Can Ponsic, 2005) 1:33
- 21 **Confitura de tres cançons** (Nens de 12 a 15 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:35
- 22 **La Fira / Simi Yadeh** (Brifània i noies de 16 a 18 anys, EMM Can Ponsic) 2:53
- 23 **L'inverno l'è passato** (Nens de 12 a 14 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:00
- 24 **Al carrer més alt** (Nens de 8 a 10 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:28
- 25 **La Tarara** (Brifània i noies de 16 a 18 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 2:13
- 26 **Pimperepette** (Nens de 9 a 10 anys, EMM Can Ponsic) 1:56
- 27 **El xino Ximfumfà** (Nens de 5 i 6 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:32
- 28 **Verd, verd, verd** (Nens de 5 i 6 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 2:03
- 29 **Alexander's ragtime band** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 1:49
- 30 **Senzeninah** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 2:00
- 31 **Concerto grosso alla rustica** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 3:10

CD 2

- 1 **El Café de Chinitas** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 2:21
- 2 **El Café de Chinitas** (L'ARC/Casal d'Infants del Raval, Directe 1999) 2:41
- 3 **Viatge d'una cançó** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 2:37
- 4 **Tres Pregones coloniales** (Brifània i noies de 16 a 18 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:21
- 5 **Dodi Li** (Mercat de cançons, Cor Infantil l'ARC, Directe 1999) 2:12
- 6 **Tu que has vingut** (Noies de 13 i 14 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:57
- 7 **Street Seller** (Mercat de cançons, Cor infantil l'ARC, Directe 1999) 1:14
- 8 **Avui per la vall** (Mercat de cançons, Cor infantil l'ARC, Directe 1999) 1:53
- 9 **Sincopa y contratiempo** (Nens d'11 a 13 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:59
- 10 **Cançó de bres per a una princesa negra** (Mercat de cançons, Cor infantil l'ARC, Directe 1999) 1:56
- 11 **La bolangera** (Brifània i noies de 16 a 18 anys, EMM Can Ponsic) 1:53
- 12 **Dansa popular grega** (Brifània i coral infantil l'ARC, EMM Can Ponsic, 2005) 2:42
- 13 **Bir Mundur** (Nenes de 14 anys i grup instrumental de nens de 12 anys, EMM Can Ponsic) 1:38
- 14 **Nani** (Brifània, 2005) 1:20
- 15 **Mareta** (16 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:27
- 16 **Estréla é lua nova** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 2:46
- 17 **Vols ballar la dansa?** (Nens de 5 i 6 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:59
- 18 **Qui la ballarà** (Nens de 5 i 6 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:29
- 19 **Tots els ocells que canten** (Nens de 5 i 6 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:43
- 20 **Tinc armaris farcits de somnis** (Nens de 9 i 10 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 0:43
- 21 **Sant Joan feu-lo ben gran** (Brifània i coral infantil l'ARC, EMM Can Ponsic) 3:53
- 22 **Uyusunda** (Coral infantil, EMM Can Ponsic, 2005) 1:01
- 23 **Iavnana** (Brifània, 2005) 1:17
- 24 **Ai! Mumare que estic d'enfadada** (Noies de 16 a 18 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:16
- 25 **Duerme negrito** (Noies i grup Orff, EMM Can Ponsic) 7:07
- 26 **Duerme negrito** (Cor jove Sinera, 2005) 2:58
- 27 **Mi cholito** (Concert de Nadal, EMM l'ARC, Directe 1994) 2:53
- 28 **Mama** (Cor de noies EMM Can Ponsic, 2005) 1:57
- 29 **Recitat per la pau** (Nens d'11 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:24
- 30 **Camino del indio** (Nens de 12 a 15 anys i noies, EMM Can Ponsic, 2005) 1:55
- 31 **Romance de la luna** (Alumnes de l'IES Miquel Tarradell, 1999) 3:37
- 32 **Raga Bhairavi** (Brifània, 2005) 2:12
- 33 **Balaio** (Brifània i noies de 16 a 18 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:42
- 34 **Barrigi-barreja** (Brifània, 2005) 0:40
- 35 **Joropeando** (Brifània i noies de 16 a 18 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 1:56
- 36 **Kokaburra** (Nens de 12 a 15 anys, EMM Can Ponsic, 2005) 2:50